Reo-Bankowned Properties
From Sanjose to Sacramento
Call Master of Winners in Multiple Offers
510-304-9292
JASSI GILL
Broker/Owner
GOLDEN STATE REALTY

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

Jas Randhawa
510.406.5056
BEST WESTERN
Louisiana
57 Units, Open: 2008
$60,000/Unit
POSITIVE CASH FLOW
Seller's Financing

Bob Seth
408.807.9784
INDUS VALLEY INVESTMENTS

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ

Kuldip Singh Dhariwal
Attorney At Law
ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰੀਵਾਲ
Tel: (510) 744-1280
Fax: (510) 744-4192
3100 Mowry Ave. #303, Fremont, CA 94538
E-mail: kuldipdhariwal@yahoo.com

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ | Tenth Year in Publication | ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ | Price 50¢

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 2, January 10, 2009 | 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 | Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਅਨਿਲ ਅੰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ 30 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਘਾਟਾ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਅਨਿਲ ਅੰਬਾਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਫੋਰਬਸ' ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ 'ਚ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2008 ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਨਿਲ ਨੂੰ 42 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ 6ਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਐਲਾਨਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਹੋਈ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਧਨ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨਿਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਘੱਟ ਕੇ 12 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਉਹ 24 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਜੋੜ ਕੇ 2008 ਦੇ ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਚ 30 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਰਜ ਹੋਈ ਹੈ।

ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਿਵਾਸ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਕੇ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ 20-20 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2008 ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਖਰਾਬ ਰਿਹਾ। 1125 ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 300 ਨੂੰ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 1-1 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਫਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਕਾਰਨ ਆਇਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ:ਜੰਗ ਟਲੀ ਪਰ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਚ ਖਟਾਸ ਵਧੀ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਜਲੰਧਰ: ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਜੰਗ ਟਲ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜੰਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਦਖਲ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਫੌਜੀ ਨਕਲੋ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਢਿੱਲੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਕਥਿੱਤ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ ਬਦਲੀ ਗਈ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਉੱਪਰ ਦਬਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਮੱਧ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਪੈ ਰਹੇ ਜਨਤਕ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖਿਲਾਫ ਅਗਲੇ ਕਿਸੇ ਸੰਭਾਵਤ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਦੁਰਸਾਹਸ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਇਕ ਜਵਾਨ

ਉਂਜ 26 ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਲੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਮਾਤ ਦਿੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਾਰ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਦੋਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਜੰਗ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੀ ਬਦਲਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਖਤਰੇ ਮੂੰਹ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਦਸਤਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਲਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਬਾਗੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਹਮਾਇਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਸੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਲੋੜ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਟੋ ਭਾਈਵਾਲ ਜ਼ਮੀਨੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਖਿਸਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਨੋਂ ਰਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਰੇਲ ਫਾਟਕ 'ਤੇ ਰੁਕੀ

-ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਜਲੰਧਰ : ਜਲੰਧਰ ਅੰਦਰ ਤੰਗ ਜਿਹੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਰੇਲਵੇ ਫਾਟਕ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਜਦੋਂ ਲੰਘੋ ਬੰਦ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਉੱਪਰੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀਆਂ ਮਾਲ ਗੱਡੀਆਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਾਟਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਖਲੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਫਾਟਕਾਂ 'ਤੇ ਰੁਕੀਆਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਖੜੇ ਲੋਕ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਰੋਂਦੇ ਹਨ।

ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਾਲ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਾ ਪਿੱਛੇ। ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਾਲੇ ਚੁਰਸਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕੀਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਾਟਕ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਰੁੱਕ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਚੈੱਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬੇ-ਵਿਉਂਤੇ, ਬੇ-ਮਕਸਦ ਵੰਡ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਚੈੱਕ ਕਦੀ ਕੈਸ਼ ਵੀ ਹੋਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਾਂ ਜੇ ਕੈਸ਼ ਹੋਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ? ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸਨਅਤ ਉਜਾੜੇ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਖੇਤੀ ਹਾਲੇ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਹੋਣ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਲੜ ਮਸਾਂ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਪੈਸਾ ਭਲਾ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇਗਾ? ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਇਥੇ ਪਈਆਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਥਿਤ ਵਿਹਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਵਰਗੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਦੇ ਭਾਅ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਲਗਦੀ ਹੈ (ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ ਵਿਚੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾ ਚੋਣ ਫੰਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ। ਹਰ ਆਏ ਦਿਨ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ,

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

Bank Owned/Foreclosed Homes
Central Valley Specialist

Manjit Gill
Real Estate/Loans
Dre#01524555
Your Dream House @ Right Price.
ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਉਤੇ
Loan approvals with-in minutes.
Free List of homes available.
American Realty & Business Corp
2937 Veneman Ave, Suite B-150 Modesto CA
510-415-2368
209-524-4008
www.gillfinancial.com

ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
Raja SWEETS & INDIAN CUISINE
LUNCH BUFFET - DINNER - TAKE OUT - CATERING - BANQUETS
TOLL FREE
1-866-FOR RAJA
ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਅਸੀਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਕੁਆਲਟੀ ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।
Wholesale and Retail
Raja Indian Cuisine & Bar
Ph: 510-264-9300
1275 W Winton Ave
Hayward, CA 94545
Ph: 510-489-9100
Fax:510-489-9111
31853 Alvrado Blvd
Union City, CA 94587
ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ।
Call Makhan Bains or Ravinder Singh for your next party
Or visit us: www.rajasweets.com

Law Offices Of
Manpreet S. Gahra

Manpreet S.Gahra
Attorney At Law
*ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
*ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ
*ਬਿਜਨਸ ਲਾਅ
Berkeley Office
2161 Shattuck Ave. #304, Berkeley
Ph. 510-841-4582
Fax: 510-217-6847
Sacramento Office
Call For Appointments
Ph. 916-924-1617
Email:manpreet@gahralaw.com

ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਡਟ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ-ਜੱਸੀ ਖੰਗੂੜਾ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲਾ ਦੇ ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸ੍ਰੀ ਜੱਸੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਹੀ ਸਗੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਉਘੇ ਆਗੂ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਏ। ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਆਪਣੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਮੁਹਿੰਮ ਉਤੇ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਕਈ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗਲਤ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਇਆ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਮਾਊ ਪੁੱਤ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਖੁਦ ਡਾਕਟਰੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਚੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਪਤਵੰਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਉਘੇ ਵਪਾਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਐਲਾਨ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਕਿਹੜਾ ਵੋਟਾਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਘਰ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਰਸੂਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਡਟ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਕ ਦਾਅਵਤ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਇਕ ਗਲਤ ਆਦਮੀ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਸੀ ਗਲਤ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ ਪਰਦੇਸ ਜਾਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ, ਸਾਰੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਪਰਤਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸਥਾਨਕ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਪੇਸ਼ੇ 'ਚੋਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਰਤੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗਲ ਗਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਚ ਗਰਕੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ ਦਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜਾਤੀ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਲਾਹੌਰੀ ਰਾਮ, ਡਾ. ਐਸ. ਐਸ. ਮਾਰਵਾਹ, ਐਨਾ ਹਾਈਮ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ) ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਹੈਰੀ ਸਿੱਧੂ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ. ਗੁਰਵੰਤ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਪ੍ਰਲਾਹਦ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਘੇ ਵਪਾਰੀ ਪਾਲ ਸਹੋਤਾ, ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਤੋਂ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੰਬੋਜ, ਗੈਰੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਰਤਨ ਜਵਾਏ, ਜਗਦੀਸ਼ ਖੰਗੂੜਾ ਅਤੇ ਮਨੀ ਸਿੱਧੂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਅਤੇ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਣਗੇ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਖੇ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਰੌਣਕਾਂ

ਫਰੀਮਾਂਟ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਖੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 300 ਸਾਲ ਗੁਰਤਾਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਲੜੀਵਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਭਿਆਨ ਤਹਿਤ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਚੜਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣ ਦੇ ਮਹਾਂਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਭਗ 29 ਘੰਟੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਕਥਾ ਪਰਵਾਹ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ 31 ਦਸੰਬਰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 4.30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਰਾਤੀਂ 9.30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਅਨੁਸਾਰ 29 ਘੰਟੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਉਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਆਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸਭਿੰਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਿਆ।

ਭਾਈ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਭਾਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਬੀਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਬੰਬੇ ਗਾਰਡਨ, ਤੰਦੂਰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 5.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤ ਦੇ 1.30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਅਥਾਹ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਤਾਂ 7 ਸਟਰੀਟ ਉਪਰ ਗੱਡੀਆਂ ਪਾਰਕ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਲੱਗੇ ਟੈਂਟ ਦੇ ਥੱਲੇ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਜਿਥੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਭਾਈ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੱਸਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਰਾਹੀਂ 7 ਸਟਰੀਟ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ 7 ਸਟਰੀਟ ਉਪਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਹੀਦ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਨਿਨ ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਬੇ ਏਰੀਆ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਵੱਲੋਂ 36 ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭੋਜਨ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਵਰਤਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੰਗਤਾਂ ਲੰਗਰ ਛਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਹਿਲ ਪਹਿਲ ਸੀ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਰੱਖੇ ਵੱਡੇ ਹੀਟਰਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ ਪਕੌੜੇ, ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਗਰਮ ਗਰਮ ਚਾਹ ਦਾ ਠੰਡ ਵਿਚ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਾਪ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰੇ 1200 ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜਿੰਦਾਬਾਦ', 'ਪੰਥ ਕੀ ਜੀਤ', 'ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ। ਸਿਰਫ ਬੇ-ਏਰੀਏ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਟਾਕਟਨ, ਟਰੇਸੀ, ਮਨਟੀਕਾ, ਮਡੈਸਟੋ,ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਵੁੱਡਲੈਂਡ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੁਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲੋਡਾਈ 'ਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਲੋਡਾਈ: ਇਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਸਬੰਧੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਹੀ ਮਾਣਿਆ, ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਦੀ ਸਫਾਈ, ਸਜਾਵਟ ਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਹੱਥੀਂ ਕੀਤੀ।

ਭੋਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਰਬਾਰੀ ਰਾਗੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਬੱਲ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ ਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਕਰੀਰਾਂ ਵੀ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਸਦੀਪ ਕੌਰ, ਨੀਨਾ ਸਿੱਧੂ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਹਰਸਿਮਰਨ ਕੌਰ, ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ, ਗਗਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਰਿਕੀ ਰੂਪਮਦੀਪ ਕੌਰ, ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰੌਣਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬੀਬੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਰਵਾਈ। ਤਬਲਾ-ਵਾਦਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ 'ਚ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ: ਚੜ੍ਹਦੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ ਆਖਣ ਲਈ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਅਥਾਹ ਸੰਗਤਾਂ ਇਕੱਤਰ ਹੋਈਆਂ। ਏ. ਐਂਡ ਆਈ. ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਾਂ ਸਮੂਹ ਗਾਖਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਹਿਤ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਭਾਈ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡ ਗਾਖਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਿਲਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਰਾਤ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸਮੇਂ ਛੋਲੇ-ਪੂਰੀਆਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਲੰਗਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ-ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ, ਗਾਖਲਾਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਅੱਗੇ ਲੱਗੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨੇ ਗਾਖਲ ਭਰਾ ਹੱਥੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸਖਤ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਵਾਸਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਕਈ ਥਾਈਂ ਹੀਟਰ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਗਰਮ ਗਰਮ ਪੂੜੀਆਂ ਛਕਦੇ ਹੋਏ ਠੰਢ ਨੂੰ ਦੂਰ ਭਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਥੇ ਦੀਵਾਨ ਅੰਦਰ ਬਿਲਗੇ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ, ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਕਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਲੋਂ ਚਾਹ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਤ ਸੰਗਤ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ-ਤੋੜ ਇਕੱਠ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਵਿਚ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਇਕਵੰਜਾ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲਈ।

ਭਾਈ ਗਾਖਲ ਨੇ ਸਮੂਹ ਮਾਈ-ਭਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਯਥਾ ਸਮਰੱਥਾ ਆਪਣਾ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੈ।

ਸ਼ਾਦ-ਵਾਣੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜਗਰਾਉਂ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨ ਸਬੰਧੀ ਗਰੇਵਾਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ-ਖਬਰ

-ਬੱਲੇ ਓਏ ਯੋਧਿਓ! ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਲੱਗੇ ਰਹੋ, ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਤਾਂ ਬੁਰਕੀ ਪਊਗੀ ਹੀ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੱਲ ਖੇਡਾਂ-ਖੇਡ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ

-ਪਰ ਖੇਡ ਗਰਾਊਂਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਸੁੱਟੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਬੋਤਲਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਹੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ।

ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਗਲਾ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ-ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ

-ਫਾਰੂਕ ਸਾਬ੍ਹ! ਇਹ ਕੱਲੀ ਤੁਹਾਡੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਪਲਾਨਿੰਗ ਹੈ।

ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਿਹਤਰ-ਮੰਤਰੀ

-ਕਿਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ! ਕਾਂਗੋ ਤੋਂ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ?

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ-ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ

-ਚਲੋ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਚੱਕਰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਸਬੂਤ ਸੌਂਪਣ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਂਗੇ-ਜ਼ਰਦਾਰੀ

-ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪਸੰਦ ਆਵੇ, ਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇ।

ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਰੁਧ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਥਾਂ ਯੂ.ਐਨ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ -ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ

-ਕਾਮਰੇਡੋ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨੋ -ਚਾਹੇ ਨਾ, ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤੈ ਬਈ ਯੂ.ਐਨ. ਦਾ ਤਾਂ ਨਾਂ ਹੀ ਐ। ਅਸਲੀ ਬਾਪੂ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਐ।

'ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਰਾਤ' ਟੈਲੀਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ: ਰਾਮਾ ਵੀਡੀਓ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਬਣ ਰਹੀ ਪਲੇਠੀ ਪੰਜਾਬੀ ਟੈਲੀਫਿਲਮ 'ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਰਾਤ' ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਪੱਖ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਬਿੱਲਾ ਸੰਘੇੜਾ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿਖੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦਾ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀ ਤੇ ਬਿੱਲਾ ਸੰਘੇੜਾ ਦੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਤੇ ਲੋਕ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਾਇਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਸਵਿੰਦਰ ਬੀਸਲਾ, ਸਿਮਰਨ ਸੰਘਾ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਟਾਂਗਰੀ, ਨਿਤਿਨ ਕਪੂਰ ਬਾਕੀ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਨ।

ਸੰਗੀਤਕ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸੁਲਤਾਨ ਅਖ਼ਤਰ, ਸੁਖਵੰਤ ਸੁੱਖੀ, ਜੇ. ਚੰਦਨ, ਜੱਸ ਔਲਖ, ਧਰਮਵੀਰ ਥਾਂਦੀ ਤੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ਼ਮੀਤ ਨਰੂਲਾ ਤੇ ਦੀਪਾ ਜਾਫਰਪੁਰ ਦੇ ਦੋ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਸ਼ੋਕ ਟਾਂਗਰੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਹੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਟਕਥਾ ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਸਥਾਨਕ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਰਾਮਾ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁੰਨੀ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਜਤਿੰਦਰ ਭੰਗੂ, ਗੁਰਜੀਤ ਗਿੱਲ, ਬਾਈ ਪੱਪੀ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਾਰਾ ਸਾਗਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮੁੜ ਤੋਂ ਲੱਗਿਆ ਕਰਨਗੀਆਂ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ

ਫਰੀਮਾਂਟ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦਾਨ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂ 1051 ਡਾਲਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਪਲੇਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅੰਦਰ ਲਾਈ ਜਾਏਗੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹੈ ਜਿਥੇ 1984 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰੋਹ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲੇਟਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਊਮੈ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦਾ ਪਾੜਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਇਆ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੀਆਂ ਸਲੇਟਾਂ 'ਤੇ ਉਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਕਾਫੀ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੈ- ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਵੀ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸ ਅੰਦਰ ਵੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਲੇਟਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ। ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਆਮ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਥਾਨ ਨਿਵੇਕਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਨਿੱਤਨੇਮ ਅਤੇ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਵੀ ਇਸੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਚੋਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਇਧਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਵੀ। ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ 1984 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੜੀ ਉਚੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੜੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ, ਹੇਵਰਡ ਅਤੇ ਅਲ ਸਬਰਾਂਟੇ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਨ ਪਰ ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਇਸੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਦਾਈਏ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਕ ਪ੍ਰੰਬਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦਾ ਇਕ ਧੜਾ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਚੇਲਾ-ਜੰਡੀ ਧੜਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਧੜੇ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। 1996 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਨ 2004 ਤੱਕ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਧੜਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧੜੇ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਇਹ ਧੜਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਛੱਡ ਕੇ ਪਲੇਟਾਂ ਲਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹੈ? ਸੰਗਤ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਕਸਰ ਉਭਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ 1984 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਦੇਵ ਗਰੇਵਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਮੇਂ ਉਘੇ ਧਨਾਢ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਗੇਟਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਦਲੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਵੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਮ ਨਜ਼ਰੇ ਗਲਤ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਨ 1984 ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਲੇਟਾਂ ਵੀ ਵਿਹੁ ਦਿਖਾਲੀ ਦੇਣ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਯੂਥ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੁਰੂ ਘਰ, ਜਿਥੇ ਕੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਹੈ, ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਪਲੇਟਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੇਟਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਵੀ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਲੇਟਾਂ ਲਾਹੁਣ ਤੋਂ ਹੰਗਾਮਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੋਇਆ। ਪਲੇਟਾਂ ਲਾਹੁਣ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਯੂਥ ਆਗੂ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਫਾਊਂਡਰ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਗੁਣਗਾਨ ਕਰਾਉਣੇ ਆਪਣੀ ਹਊਮੈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਉਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਚਨ ਵੀ ਭਾਰੂ ਸਨ ਕਿ 'ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਚਮਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਬੰਦਾ'। ਇਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪਲੇਟਾਂ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਮਝਿਆ ਇਹ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਸਿੱਖੀ 'ਚ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਲੇਟਾਂ ਪੈਸੇ ਨਾ ਦੇ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹਊਮੈ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਮੁੱਲ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੀ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਾਇਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦਾ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚੇਲਾ-ਜੰਡੀ ਧੜਾ ਭਾਰੂ ਹੈ, ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰੁਧ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਯਾਦ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਵਚਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜਾਂਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਰ ਗਈ ਹੈ।

ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ਼ਾਇਦ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਉਪਰਾਲੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਸੰਤ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅੰਦਰ ਲਵਾ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 31 ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਇਕੱਠੇ ਖੁਲ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾ ਜਿਹੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਧੜਾ ਅਕਸਰ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਿਰ ਵੱਡਾ ਕਰਜ਼ਾ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ, ਸੌ ਕਿੱਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਲਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਇਕ ਘਰ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਕੁ ਕਰਜ਼ਾ ਸਰਦੇ ਪੁਜਦੇ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਘਰ ਲੈਣ ਲੱਗਿਆਂ ਜਾਂ ਬਿਜਨਸ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਗਤ ਪਲੇਟਾਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਤੰਗੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿਆ ਕਰਦੀ, ਅਜਿਹਾ ਆਮ ਸੰਗਤ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਫਿਰ ਭਲਾਂ ਅਮੀਰੀ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਰੀਤ ਉਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਮੁੜ ਕਿਉਂ ਤੋਰੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਬਥੇਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬੇ-ਏਰੀਏ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜਨ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਉਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਚੇਲਾ- ਜੰਡੀ ਧੜੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਸਨ। ਪਲੇਟਾਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਧਰੇ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਈ? ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹੀ ਜਾਨਣ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੈ ਯਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਥੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਖਿੜਕਣ?

ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੰਗੇ ਟਰੈਫਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾ

ਫਰੀਮਾਂਟ: ਫਰੀਮਾਂਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਟਰੈਫਿਕ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਰੀਮਾਂਟ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕਰੇਗ ਸਟੈਕਲਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਭੇਜ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਪੂਰਬ ਸੰਧਿਆ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਾਸਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦਾ ਬੜਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਚੀਫ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਆਪ 31 ਦਸੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀਂ 7.30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ 1.00 ਵਜੇ ਤੱਕ 6 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮਾਂ ਗੁਰੂਘਰ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ.ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਕੌਰ ਕਾਹਲੋਂ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਈਮੇਲ ਵਿਚ ਕਰੇਗ ਸਟੈਕਲਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੜਾ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕਾ- ਦੁਕਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਕੇਵਲ ਦੋ ਗੱਡੀਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵ-ਵੇਅ ਅੱਗੇ ਖੜੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਟੋਅ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਅਗਾਊ ਸੂਚੇਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦੱਸਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗਲਤ ਪਾਰਕਿੰਗ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਫਰੀਮਾਂਟ ਪੁਲਿਸ ਖਾਸਕਰ ਚੀਫ ਕਰੇਗ ਸਟੈਕਲਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਰੀਮਾਂਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਪਣੀ ਨਿਜੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢਕੇ ਆਪ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਫਰੀਮਾਂਟ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਿਟੀ ਪੁਲੀਸ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਟਰੈਫ਼ਿਕ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ: 27 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਚ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਰਮਿਆਨ ਬਣ ਰਹੇ ਤਣਾਓ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਤੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਵਜੋਂ ਇਕ ਖਬਰ ਵੀ ਸਮਕਾਲੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਛਪਵਾਈ ਗਈ ਖਬਰ ਵੀ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਵਿਚ ਵੀ ਫਰੀਮਾਂਟ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਫਰੀਮਾਂਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੀ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾੜੇ ਟਰੈਫਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਉਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS
ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ
ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ
- ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼
- ਰੀਲੀਜਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼
- ਬੋਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼
- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000
JACKSON HEIGHTS, NY 11370
• ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA
T 510.796.9000
39300 CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

Former Samorga Bob's Buffet Bldg.
India Garden®
RESTAURANT & BANQUET
910 Lincoln Rd. East, Vallejo, CA 94591
For more Info Call: Pradeep @ 510.325.8433
www.indiachaatandsweets.com
For Indoor & Outdoor Weddings and Family occasions.
Banquet Gathering upto 500 Guests
- RECEPTION, WEDDINGS, BIRTHDAYS, BABY SHOWERS
- CORPORATE MEETINGS
- QUINCEANERA OR SWEET 16 PARTIES
- PERSONALIZE & DECORATE TO YOUR OWN TASTE
- GUARANTEED BEST PRICE & SERVICE IN TOWN

Ph: 707.645.1700

India Chaat & Sweets® Fine Indian Cuisine
824 University Ave. Berkeley CA 94710
www.indiachaatandsweets.com
Wed-Mon ~ 11:30-9:30 • Fri-Sat ~ 11:30-10:00
Ph: 510.704.1200

Oakland Location
India Sweets & Catering®
Ph: 510.444.7252
Catering for all occasions upto 10,000 guests

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੋੜ੍ਹੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਵੇਲੇ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ 'ਚ ਕਰਾਏ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ 3 ਕਰੋੜ 5 ਲੱਖ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ 514 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇਕ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ 'ਹਿਊਮਨ ਇੰਪਾਵਰਮੈਂਟ ਲੀਗ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ' (ਹੈਲਪ) ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿੱਤਣਾ ਵਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ 28 ਸਤੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ 'ਚ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

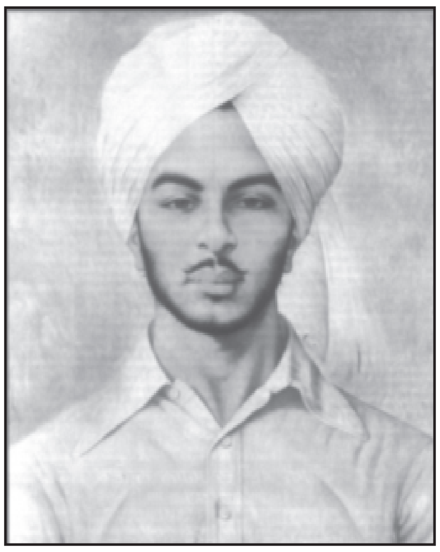

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਪੈਸਾ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਰਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲੇ ਪੰਜਾਬ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਦੇ ਭਾਣਜੇ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਈ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਵੱਡੇ ਖਰਚ 'ਤੇ ਸ਼ੰਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮਾਮਲੇ ਵਲੋਂ ਹੈਲਪ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਸਟੇਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਰੋਸ਼ਨੀ, ਸਾਊਂਡ, ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਬਰਾਸ਼ਰ ਦੀ ਛਪਾਈ ਆਦਿ 'ਤੇ ਇਕ ਕਰੋੜ 49 ਲੱਖ 88 ਹਜ਼ਾਰ 145 ਰੁਪਏ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਆਉਣ ਜਾਣ ਠਹਿਰਨ ਅਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਇਕ ਕਰੋੜ 12 ਲੱਖ 73 ਹਜ਼ਾਰ 640 ਰੁਪਏ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਵੀਡੀਓ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ 18 ਲੱਖ 53 ਹਜ਼ਾਰ 940 ਰੁਪਏ, ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਤੇ ਬੈਨਰ ਆਦਿ 'ਤੇ 11 ਲੱਖ 42 ਹਜ਼ਾਰ 531 ਰੁਪਏ, ਮਹਿਮਾਨਨਿਵਾਜ਼ੀ ਤੇ ਆਓ ਭਗਤ ਉੱਪਰ 2 ਲੱਖ 52 ਹਜ਼ਾਰ 263 ਰੁਪਏ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਚਾਰਜਿਜ਼ 4 ਲੱਖ 56 ਹਜ਼ਾਰ 752 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ ਖਰਚੇ 5 ਲੱਖ 34 ਹਜ਼ਾਰ 243 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਲ ਖਰਚਾ 3 ਕਰੋੜ 5 ਲੱਖ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ 5 ਸੌ 14 ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਲਈ 3 ਕਰੋੜ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ 2 ਕਰੋੜ 36 ਲੱਖ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨਾਲ ਖਤੋ ਖਿਤਾਬ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਲੋਂ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ 5 ਲੱਖ 22 ਹਜ਼ਾਰ 938 ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਯੂਥ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਿਸ 'ਚੋਂ 47 ਹਜ਼ਾਰ 920 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਰੋਪੜ ਦੇ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਨਾ ਬੈਠ ਸਕੇ

ਮੁਕਤਸਰ : ਡੇਰਾ ਭਾਈ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੇਸਧਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਨਾ ਬੈਠਣ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮਾਪਿਆਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ।

ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ 10ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪੇਪਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੇਸਧਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਲ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਦਿਖਾਈਆਂ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੇਸ ਕਟਵਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲਾ ਲਾਮ-ਲਸ਼ਕਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮੋਹਤਬਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿਵਲ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੋਰ ਮੋਰੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉੱਪਰਲੇ ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਐਸਕੌਰਟ ਗੱਡੀਆਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਹੁਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਧਮਕੀ ਆਦਿ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰੈਂਕ ਵਾਲੇ ਵਿਸੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰੋਅਬ ਦਾਬ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਔਲਖ ਨੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

> ***ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 10,000 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਅਹਿਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਿਊਟੀ ਹੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ।***

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 10,000 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਰਾਸੀ ਆਗੂਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਅਹਿਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਿਊਟੀ ਹੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਐਸਕੌਰਟ ਅਤੇ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਪੁਲੀਸ ਮੁਖੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਐਸਕੌਰਟ ਜਾਂ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਐਸਕੌਰਟ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਫੀਲਡ ਵਿਚਲੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਵੀ ਡਿਊਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਸਕੌਰਟ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵੀ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਨੀਤੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Real Estate and Home Loans

For buying or selling your home

Call Aman Hundal at: 209-918-6464

Selling Bank Owned/ Foreclosed homes in entire northern California-Bay Area, Tracy, Modesto, Stockton, Manteca, Lathrop, Tracy, Lodi, Ceres, Riverbank, Patterson, Turlock, Delhi, Livingston, Ripon.

ਟਰੇਸੀ, ਲੈਥਰੌਪ, ਮਾਡੈਸਟੋ, ਸੈਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਟਰਲਕ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ 1.20 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਖਾਸਾ ਘਰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੈਂਕੜੇ ਘਰ ਵਿਕਾਊ ਹਨ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ 700 ਡਾਲਰ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਵੱਡਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹੇਗਾ। ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਅਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ

ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਵਿਚ ਬੈਂਕਾਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸੌਦਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਜ਼ਬਤ ਹੋਇਆ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਆਪਣਾ ਮੌਜੂਦਾ ਘਰ ਸ਼ਾਰਟ ਸੇਲ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ।

Aman Hundal
Broker Associate/ Realtor
MBA Marketing
License No. : 01839828
Century 21 M&M and Associates
605 Standiford Ave Ste D
Modesto, CA 95350
Cell: 209-918-6464, Fax: 209-552-7285
ahundal@c21mm.com

Century 21 M&M and Associates

ਫਾਰਮਰਜ਼ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ

*Auto*Home*Life*Business
*Workers Comp.

Farmers offers more discounts than anybody else.

Call me today to insure that your assets are protected.

*ਆਟੋ
*ਹੋਮ
*ਬਿਜਨਸ
*ਹੋਮ
*ਲਾਈਫ
*ਵਰਕਰਜ਼ ਕੌਂਪ.

ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਰੇਟ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Kiran Hundal

(209)345-0183

khundal@farmersagent.com
CA insurance License # 0F96503

1900 Standiford Ave.
Modesto, Ca 95350

FARMERS INSURANCE GROUP
Symbol of Superior Service

FARMERS®

ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗ੍ਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਹੈ।

ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਸਤੀ

Truck Insurance at very competitive rates.

ਅਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਰੇਟ ਦਿਵਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਕਵਰੇਜ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਰੇ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਵਾਦ ਬਣੀ

– ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਜਲੰਧਰ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਵਿਵਾਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਪਰ

ਕੈ. ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਵਲੋਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਧਾਰ ਲਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਂ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ 1 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਲੰਧਰ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਲਈ ਡਾ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਯਾਦਗਾਰੀ ਐਵਾਰਡ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸ ਬਿਆਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਗਰਮਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਪਰਖ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਮੈਗਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਵਕਾਲਤ 'ਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਗਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇੰਡਸਟਰੀਆਂ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਖਲਬਲੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। **ਉਧਰ** ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਾਰੇ ਦਿਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚ ਲਏ। ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਪੁਛੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦਿਆਂ ਮਹਿਜ਼ ਇੰਨਾ ਕਿਹਾ, ''ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ (ਐਨ.ਡੀ.ਏ.) ਲਈ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ।'' ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਵਾਲ ਦੁਹਰਾਉਣ 'ਤੇ ਥੋੜਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਦਿੱਸ ਰਹੇ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਹੁਣ ਜਦ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਲਈ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਨਚਾਹੇ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਕਹਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?'' ਜਦੋਂ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਾਰੇ ਦਿਤੇ ਅਪਣੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੁਪ ਰਹੇ।

ਲੰਘੀ 1 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਪਹੁੰਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਤੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ।

ਇਸ ਦੀ ਭਿਣਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਸ ਧੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈ ਗਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅਜੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਏ ਬਿਆਨ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਥੋੜੀ ਪਰੇ ਖਿਸਕਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਰੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਟੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੀ ਫੁੱਟ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਥਾਨਕ ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ ਭਵਨ 'ਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਖੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ 'ਚ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਐਵਾਰਡ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੋ ਲੱਖ ਦੀ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ 2009 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਕਾਸ ਵਰ੍ਹੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੰਗ ਪਿਆ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਗਲ਼

ਮੁਹਾਲੀ : ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੇਠ ਸੋਟਾ ਫੇਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਲੰਘੀ 3 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਬਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਪਰਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਖ਼ੁਦ ਆਪਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪਰਖ ਕੇ ਦੇਖ ਲੈਣ। ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੰਤਰੀ ਉਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਕੇ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਚੋਣ 'ਚ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਮੰਤਰੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1986 ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

CALIFORNIA SHINE DENTAL
3151 S White Rd, # 101, San Jose CA 95148
Ph:408-223-9600
www.californiashinedental.com
Email:info@californiashinedental.com
Certified Invisalign Provider
$2500 Off Invisalign
Free Sonicare Toothbrush
Free Dental Exam
Free Teeth Whitening
with treatment $399 value
Cash Patients 50% Off

Dr. Gagan Sandhu, DDS

- New Patients Welcome
- State of the art dental equipment and technology
- Easy Payment Plans available
- Same Day Emergency Service
- Open 7 Days 9am to 7:30pm

Please do call us for second opinion
ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸ਼ਾਈਨ ਡੈਂਟਲ
3151 S White Rd, # 101, San Jose CA 95148
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਰੀਬ

Punjab Times

Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

California Bureau:
Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664

Director Bus. Relations:
Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-299-9200

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Missisipi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusettes, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 65 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 300 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਰੇਲ ਫਾਟਕ 'ਤੇ ਰੁਕੀ

ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਉਦਘਾਟਨ, ਨੀਂਹ ਪੱਥਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਹਿਰ ਲੋਕ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ, ਪੁਲ ਬਣਾਉਣੇ ਅਤੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣੇ ਹੀ ਸਿਰਫ ਵਿਕਾਸ ਹੈ? ਕੀ ਗੈਰ ਯੋਜਨਾਬੰਦ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚੈੱਕ ਫੜਾਉਂਦੇ ਜਾਣਾ, ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀ ਜਾਣ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਲਾਈ ਓਵਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਪੁਰਾਣੀ ਕਚਿਹਰੀ ਵਲੋਂ ਆਉਂਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫਲਾਈ ਓਵਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਕਈ ਕਈ ਸਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਲ ਜਾਂ ਸੜਕਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਏਨੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਲ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਫਟਾਫਟ ''ਵਿਕਾਸ'' ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਠਾਂ ਭਰ-ਭਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਚੈੱਕ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈੱਕਾਂ ਉੱਪਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਚੀਚੀਆਂ ਵੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਭੱਠਲ ਧੜਾ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਸੁਰ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕੈਪਟਨ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਸੂਤ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਮੂਲੋਂ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਦਜਨ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸੁਰ ਮਿਲਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਈ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਸਹਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੱਦੀ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਈ ਦੇ ਐਨ ਸਾਹਮਣੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੜੇ ਖਹਿਬੜਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਤਰੱਦਦ ਨਾਲ ਚੁੱਪ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਉੱਪਰ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਪਰ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਵੀ ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਰੱਥ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਹੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਸਫ਼ਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦਾ ਤਾਂ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਭਿੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਹਾਲਤ ਅੱਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਤਦ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਉਸਾਰੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਲੀਡਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਂਗ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਆਪਸੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੀ ਲਟਕਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਵਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਖ਼ਤਮ, ਪੁਰਾਣੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਰਾਏ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਵਿਖੇ ਲੰਘੀ 2 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਸਮੂਹ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਟਕਸਾਲਾਂ ਤੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੀਤੀ 2 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ, ਬਾਬਾ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਸੁਰਸਿੰਘ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਚੀਫ਼ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਚੱਡਾ), ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗਿਆਨੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਡਾ. ਗੁਰਨੇਕ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ, ਸਿੱਖ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੋਰਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਬਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋ. ਵੀ.ਸੀ. ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਕਪੂਰ), ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਿਲਮੇਘ ਸਿੰਘ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਦਲੀਵਾਲ, ਐਡੀ. ਸਕੱਤਰ ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ ਸਿੰਘਾ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਉਤੇ ਹੀ ਲੱਗੀ ਮੋਹਰ : ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਲਏ ਫ਼ੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਐਕਟ 1925 ਵਿਚ ਦਰਜ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਮੱਕੜ ਨੇ ਅਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਉਤੇ ਸਹੀ ਪਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਵੀ ਕਰਵਾਏ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੁਣ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਿਭਾਸ਼ਾ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਐਕਟ ਮੁਤਾਬਕ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਨਿਵਾਸ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਹੀ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਤਿਤ ਹੈ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਟਲੀ ਪਰ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਚ ਖਟਾਸ ਵਧੀ

ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਦਸਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ। ਪਰ ਦੋਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਕੰਮ ਏਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਾਈ ਦਿਸਦੀ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਤ-ਵਿਅਸਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਚੀਨ ਦੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਚਰਡ ਬਾਊਚਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਚੀਨ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਚੀਨ ਦਾ ਡੱਕਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੋਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕੱਢਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਲੰਘੀ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ, ਅਗਲਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਜੁਆਬ ਮੋੜਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਬੂਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇਹੋ ਸਬੂਤ ਕੱਛੇ ਮਾਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਨਗੇ। ਜਦਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਹ ਗੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਲਈ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਵੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਇੰਝ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਸਿਰਫ ਦਿਖਾਵੇ ਮਾਤਰ ਹਨ। ਉਧਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਲਿਕ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਸਬੂਤ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਬੂਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਫੌਜੀ ਨਕਲੋ ਹਰਕਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੋਈ ਜੰਗੀ ਹਰਕਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਤਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਭਾਵੇਂ ਟਲ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤਣਾਅ ਪੂਰਨ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਖ਼ਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਇਕ ਵਾਰ ਭਾਵੇਂ ਟਲ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਦੋਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਧੇਰੇ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਮੁਲਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਕ ਨਿਹੱਕੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਝੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ.ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ
ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਹਾਈਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਯਤਨ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਪੇਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਲੰਧਰ : ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਬੈਠਕ ਸੋਮਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਈ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕੰਪੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਨੇਤਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਦਰਮਿਆਨ ਆਪਸੀ ਏਕਾ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰੀ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ, ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਸੇਖੜੀ, ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਵਰਿੰਦਰ ਕਟਾਰੀਆ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਭੱਠਲ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੋਹਸਿਨਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਰਨ ਲਈ 5 ਦਿਨਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣਗੇ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਈ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੇਤਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਜਨਤਕ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਦੀ ਏਕਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ,

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਕੇ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਵੇ।

ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਈ ਨੇ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸਭ ਆਗੂਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੇ ਸਭ ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲਣਗੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੰਪੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਪੇਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ 15 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੋਈ। ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ.

ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਉੱਪਰ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਵਫਦ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਮੋਹਸਿਨਾ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨੀਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੁਝ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੋਹਸਿਨਾ ਨੇ ਸਭ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁਧ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਲਾ ਮਾਘੀ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ।

ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਝੜਪਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਮੋਹਸਿਨਾ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅੰਬਿਕਾ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ

ਸੋਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਗੂ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਾਹੌਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਗੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਣੀ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨ

ਬੰਗਲੌਰ : 25 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਚਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ਉੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿਡਨੀ ਵਿਚ 14 ਤੋਂ 18 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਯੂਥ ਓਲੰਪਿਕ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀ ਜੂਨੀਅਰ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਟੀ ਰਣਜੀਤਾ ਕਰੇਗੀ। ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੋਣਕਰਤਾ ਹਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਤੀ 4 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਟੀਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਟੀਮ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਕਫੇ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਟੀਮ ਚਿੱਲੀ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵੀ ਖੇਡੇਗੀ।

ਟੀਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ : ਸੀਨੀਅਰ ਟੀਮ : ਗੋਲਕੀਪਰ ਦੀਪਿਕਾ ਮੂਰਤੀ, ਯੋਗਿਤਾ, ਰੱਖਿਆ ਪੰਕਤੀ ਈਤੀ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਪੁਸ਼ਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ, ਮੱਧ ਪੰਕਤੀ : ਸਤਿਆਵਤੀ ਅਸੁੰਤਾ ਲਾਕੜਾ, ਸੁਭੱਦਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਮੁਕਤਾ ਪੀ (ਕਪਤਾਨ), ਮਮਤਾ ਖਰਬ, ਚੰਚਲ ਦੇਵੀ, ਵਤਿਰਕਾ ਸਿੰਘ, ਮੋਨਿਕਾ ਦੀਪਿਕਾ ਠਾਕੁਰ।

ਬਲਜੀਤ ਸੈਣੀ ਨੇ ਲਈ ਹਾਕੀ ਤੋਂ ਵਿਦਾਈ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਹਾਫ ਲਾਈਨ ਦਾ ਧੁਰਾ ਰਹੇ ਓਲੰਪੀਅਨ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੇ ਹੁਣ ਘਰੇਲੂ ਹਾਕੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈਣ ਦਾ ਮੰਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਲਜੀਤ ਨੇ ਸਾਲ 2004 ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਕੀ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਦੀ ਟੀਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਬੇਟਨ ਕੱਪ ਦੇ ਸਾਈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਹਾਕੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਗੁਰ ਜਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਲਦਿਆਂ ਸਿੱਖੇ ਹੁਣ ਉਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਹਾਕੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖੀ ਹੈ। 32 ਸਾਲਾਂ ਬਲਜੀਤ ਨੇ 304 ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ।

Real Estate and Loans Under One Roof

We can help you get a loan with as little as 3% down.
Interest rates are historic low and to get your dream home or investment property.
Call: Sam Chahal Tel: 916-612-5773

Sam (Sohanpreet)Chahal
CA Lic. 01504071
Realtor/Notary Public
e-mail:sam@jassigill.com
We Help You Buy/Sell Business & Homes

In Sacramento and Stockton Area as of November 11, 2008
93 Homes under $80,000 with 3 Bedroom and 2 Bath
342 Homes from $80,000 to $125,000
274 homes from $125,000 to $150,000
And much more, Please contact me to find your dream home or investment property.
Rental market is very strong. If we buy a home for $125,000 with 20% down @ 6.25% your payment will be $615.72 and rent is around $1100. Call me for more details.

ਇਸ ਵੇਲੇ ਰੈਂਟਲ ਮਾਰਕਿਟ ਬਹੁਤ ਅੱਛੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ 20% ਡਾਊਂਨ ਦੇ ਕੇ 6.25% ਵਿਆਜ ਦਰ 'ਤੇ 1 ਲੱਖ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਘਰ ਖਰੀਦਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸ਼ਤ ਸਿਰਫ 615.72 ਡਾਲਰ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਰਾਇਆ ਇਸ ਸਮੇਂ 1100 ਡਾਲਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਆਕਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Reo-Bankowned Properties
Serving from Bay Area to Sacramento

For Buying and Selling Residential, Commercial property and for Loans in Sacramento area

2005 Built, 4Bed, 2.5Bath
New Paint, Carpet and Big
Lot, In Linclon Ask: $298,K

South Sacramento 3Bed, 1.5Bath
New Paint, Carpet and Windows
Nice area, asking $125K

South Sacramento 3Bed, 1.5Bath
New Kitchen, Bath, Carpet, Windows
Very Quite Street, asking $89K

2004 Built, 3Bed, 2.5Bath
New Paint, Carpet, Landscape and
Garage Paint, In Natomas Ask:$239K

Golden State Realty

Sacramento Office: 8695 Territorial Way, Elk Grove CA 95624
Tel:- 916-612-5773 Fax:- 916-689-5707

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਡਰ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੂੰ ਛੇੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੰਬਣੀ

* ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿਆਂਗੇ-ਬਾਦਲ
* ਰੁੱਸੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨੇੜੇ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ

ਬਠਿੰਡਾ : ਆਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਵੀ ਵਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿਥੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਪੌਣੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਦਾ ਮਾਪ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਤਕ ਪੰਚਾਇਤ ਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਥਿਤ 'ਡੰਡੇ' ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜਿੱਤਦੇ ਆ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਈ ਅਗਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 'ਪ੍ਰਧਾਨ' ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਵੀ ਪਰਖ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਇਹ ਪਰਖ ਇਕੱਲੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਗਰੁੱਪ ਉਸ ਦੀ 'ਢੂਹੀ' ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਦਲ ਅੰਦਰਲੇ ਆਗੂ ਵੀ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਤੇਲ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਖਾਸਕਰ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਇਸ ਲਈ ਜਿਥੇ ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਪੈਸਾ ਵਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਰੁੱਸੇ ਤੇ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋਏ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਇਕ ਵੋਟ ਦਲ ਨਾਲ ਜੋੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਉ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰੁਸੇ ਤੇ ਬਾਗੀ ਹੋਏ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਲੋਸ ਕੇ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਫਰਾਖ਼ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਵ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪਲੋਸ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲੇ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਟੌਹੜਾ ਧੜੇ ਦੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜੌਲੀ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਇਸੇ ਕੜੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਕੱਲੇ ਪੰਜੌਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਬਾਦਲ ਦਲ ਜਾਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰੁਸ ਕੇ ਦੂਰ ਹੋਏ ਆਗੂ ਜੋ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਸਿਰਫ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਛੋਟੇ ਤੇ ਆਮ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਦਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤੀ, ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰੁੱਸ ਕੇ ਗਏ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਰਪੰਚ ਚੁਣਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਬਹੁਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਦਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਦਕਿ ਉਕਤ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਰਾਂ 'ਚ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਨੇ ਨਾਮ ਨਾ ਛਾਪਣ 'ਤੇ ਦਸਿਆ ਕਿ 'ਦੂਜੇ ਦਲਾਂ ਵਿਚ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਲਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਘੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖੁਫੀਆ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਦਲਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ੀ ਤੇ ਅੰਦਰਖ਼ਾਤੇ ਰੁਸੇ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਪੌਣੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਾਰੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਖ਼ੁਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸਵੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਯੁੱਧਚਾਲ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲੰਘੀ 1 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਥੇ ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ, ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਜਗਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਇਥੇ ਸਰਮਾਇਆ ਲਾ ਕੇ ਵੱਡਾ ਲਾਹਾ ਖੱਟ ਸਕਦੇ ਹਨ।' ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਉਹ ਉੱਘੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਦਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਢੇਸੀ ਦੇ ਜਸਦਿਲ ਮੈਨਸ਼ਨ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜਾਮਨੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਭਾਗ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਬੇ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਥਾਣੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਾਉਣ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵੀ ਵਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਵੀ ਲੱਗੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ

ਫਗਵਾੜਾ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਖੇੜੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਮੌਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੱਝ ਜਾਣਗੇ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਓਧਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਐਮ.ਪੀ. ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਾਮੇ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਗੁਰਸਿੱਖ ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਸੁਨੱਖੇ ਤੇ ਲੰਮੇ-ਝੰਮੇ ਮਜੀਠੀਆ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਵੀ ਕਾਬਿਲੇ-ਦੀਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਡਭਾਗੀ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ।

ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਈ ਵਿਭਾਗ ਹਨ ਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਸ ਰੰਗੀਨ-ਸੁਪਨੀਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਤੋਹਫੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਵੰਡਣਗੇ।

REAL ESTATE & LOANS-HOME/BUSINESS

We Specialize in Bay Area, Sacramento and Central Valley

PARMINDER DEOL Call:925-980-1279, 408-598-9605

RESIDENTCIAL, BUSINESS AND COMMERCIAL PROPERTIES AND LOANS

ਇਨਵੈਸਮੈਂਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ

BEST TIME TO BUY BANKOWNED, FORECLOSURE AND SHORT SALE PROPERTIES

ਪਰਮਿੰਦਰ ਦਿਓਲ 925-980-1279
408-598-9605
forhomes@yahoo.com

PURCHASE PROPERTIES WITH ONLY 3% DOWN

WE SPECIALIZE IN SBA & FHA FROM DIRECT LENDERS AND MAJOR BANKS

UNITED MORTGAGE & REALTY

JAG BHANGU Call: 916-759-1923,408-598-9605

Refinance into lower payments.Get fixed rates now while they are low.

ਘਰ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਘਟਾਉਣ ਲਈ
ਰੀ-ਫਿਨਾਂਸ ਕਰਾਓ
ਆਪਣੀ ਮਾਰਟਗੇਜ,ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਰੇਟ ਘੱਟ ਹਨ, ਫਿਕਸ ਰੇਟ 'ਤੇ ਕਰਾਓ

4 ਬੈਡਰੂਮ, 2.5 ਬਾਥ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਸਿਰਫ 1.55 ਲੱਖ ਡਾਲਰ

Purchase home with 3.5% Down FHA

3 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੇ ਘਰ ਉਤੇ ਪੇਮੈਂਟ ਸਿਰਫ 1307 ਡਾਲਰ
20% ਡਾਊਨ, 5.125% ਵਿਆਜ*

ਲੋਅ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ

ਜਗ ਭੰਗੂ 916-759-1923
408-598-9605
Direct Lender . LOW RATES

BEST RATES/QUALITY SERVICE

VITEK MORTGAGE GROUP
DRE Lic No. 01182013

ਘਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਬੇ-ਏਰੀਆ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਲਈ ਲੋਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

*5.40 ਏ.ਪੀ.ਆਰ.

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਕੈਸ਼ ਆਊਟ ਕਰੋ।

Self Employed OK First Time Home Buyers OK
Bank Owned Properties

ਪੰਜਾਬੀ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੇ ਟੂਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਲਈ ਬਣ ਗਏ ਸਿਰਦਰਦੀ

ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਰਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖਫਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 19 ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਪਿਛਲੇ ਪੌਣੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਦੌਰਾਨ 54 ਵਾਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰਿਆਂ 'ਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਫੇਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ 70 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਦੌਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਿਜੀ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਮੰਤਰੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਨ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲ ਵਧ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਾਮਾਦ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ 'ਚ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਕਈ ਅਤੇ ਅਵਿਨਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਸੀਲਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ 8 ਤੋਂ 12 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਫਿਰ 6 ਜੂਨ ਤੋਂ 11 ਜੂਨ ਤੱਕ ਲੰਡਨ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 14 ਤੋਂ 19 ਜੂਨ ਤੱਕ ਵੈਨਕੂਵਰ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੇ 14 ਤੋਂ 24 ਮਈ 2007 ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾ, 3 ਤੋਂ 7 ਜੂਨ 2008 ਤੱਕ ਦੁਬਈ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰਾ, 9 ਤੋਂ 14 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਅਤੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ ਨੇ 25 ਤੋਂ 27 ਸਤੰਬਰ 2007 ਤੱਕ ਨਾਰਵੇ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 25 ਮਈ ਤੋਂ 12 ਜੂਨ 2008 ਤਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਪੇਈਚਿੰਗ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੀਨ ਫੇਰੀ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਣੀਕੇ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2007 'ਚ ਜਰਮਨੀ ਤੇ ਹਾਲੈਂਡ, ਫਿਰ ਫਰਵਰੀ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 2008 'ਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਕੁੱਲ 6 ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਰਵਰੀ 2007 ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ 2008 'ਚ ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ 16 ਤੋਂ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਤੱਕ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਰਵੇ ਦੌਰਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰਿਆਂ 'ਤੇ ਗਏ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਉਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2007 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂਕਿ ਨਵੰਬਰ 2008 'ਚ ਚੀਨ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਗਏ। ਸਿੰਜਾਈ ਮੰਤਰੀ ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ 3 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ 19 ਦਸੰਬਰ 2007 ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਕੋ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਤਿੰਨ ਦੌਰੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੌਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਈ। ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ 25 ਤੋਂ 30 ਅਕਤੂਬਰ 2007 ਤੱਕ 6 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਦੁਬਈ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗਾਹ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ, ਕਤਰ ਅਤੇ ਸੂਡਾਨ ਆਦਿ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰੇ ਕੀਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਪਾਨ ਅਤੇ ਕੋਰੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹੀ ਦੋ ਦੌਰਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ। ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਤੀਕਸ਼ਨ ਸੂਦ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਿੱਜੀ ਫੇਰੀਆਂ 'ਤੇ ਗਏ।

ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ 'ਚੋਂ ਅਵਿਨਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਨੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ 'ਚ ਦੁਬਈ, ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਦੁਬਈ, ਥਾਈਲੈਂਡ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਯੂਰਪ, ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਫਰਾਂਸ ਤੇ ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਦੁਬਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਦੁਬਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਵਾਰ ਗਏ ਹਨ। ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਕਈ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੇਰੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦੁਬਈ, ਯੂ.ਕੇ., ਓਮਾਨ, ਬਹਿਰੀਨ ਅਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਗਏ ਹਨ। ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀ ਸੈਰ ਕੀਤੀ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਫੇਰੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਇਕ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਸਵਾ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਕਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਵਾਬਤਲਬੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਇਗੀ ਰੋਕਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਉਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਇਜ਼ਾਜਤ ਲਈ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੰਨ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਖੀਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੁਬਈ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਲਈ ਪਰੋਟੋਕਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਵਾਉਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਾੜਾ ਚੰਗਾ ਵਾਪਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੰਤਰਾਲਾ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਜਾਂ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਅਚੇਨਚੇਤ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਬਾਅਦ 'ਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇਗੀ

ਫਗਵਾੜਾ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇਗੀ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਬੀਤੀ 1 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਤੂਰ ਨੇ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਫੈਲੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

Reliable and Experienced Real Estate Professional

ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ

ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਫੋਨ: 209-815-1869

*Bay Area*Tracy *Manteca * Lathrop * Weston Ranch*Stockton *Lodi *Elk Grove *Sacramento *Modesto *Turlock *Brentwood *Antioch * Oakley *Discovery Bay

We Specialize in Bankowned, Foreclosure and Short Sale Homes

ਘਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

We Also Sell Business And Commercial Properties

Rent 'ਤੇ ਘਰ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
Rent 'ਤੇ ਘਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ

Right Time To Buy For Investers And First Time Home Buyers

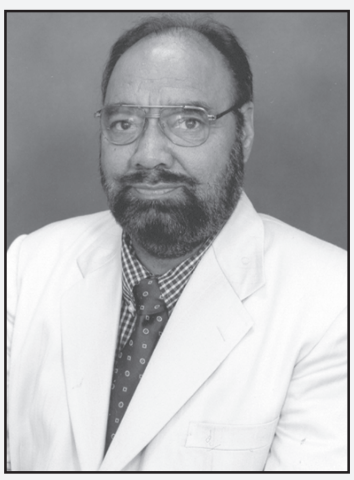

Gurbans Singh Gill
Realtor/Notary Public
11 Years Experiance in Real Estate
e-mail: gurbans@gotracy.com

Fax: 209-836-0706
www.gotracy.com

REALTY WORLD
Millennium

Gurbans Gill 209-815-1869

US- Mortgage Relief LLC

4625 First St. #260, Pleasanton, CA 94566
Ph. 925-484-4410 Fax: 925-566-5750

ਘਰ ਖੁਸ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਰੈਡਿਟ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਸਤਾਇਆ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

*ਘਰ ਦੇ ਲੋਨ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਲੈਂਡਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਘੱਟ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
*ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਅਨੁਭਵੀ ਬੈਂਕਰਾਂ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲੈਂਡਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਵਿਆਜ ਦਰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਦੇਬਾਜੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਕਿਸ਼ਤ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਲੋਨ ਦੀ ਰਕਮ ਘੱਟ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਘਟਾ ਕੇ ਪੇਅਮੈਂਟ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੌਰਟ ਸੇਲ ਜਾਂ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ 1099 ਇਸ਼ੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਲੋਨ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਡਜਸਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

Principal Reduction
Intrest Reduction
Loan Restructure
Re-instatement
Repayment Plan
Deed in Lieu of Foreclosure

ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਤੋਂ ਘਰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਰਸਤਾ

Contact: Gurbinder Singh 408-930-9448,
Abby Kang 925-963-6075, Alex Watson 925-437-4204

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਬਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ:ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਸ.ਆਰ. ਲੱਦੜ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਆਈ. ਜੀ. ਜ਼ੋਨਲ ਸੰਜੀਵ ਕਾਲੜਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਔਲਖ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸੌਂਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਜਾਂਦੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਲੱਦੜ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਦਰਜਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਮਗਲਿੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਕਈ ਐਮ.ਪੀਜ਼ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬ ਆ ਕੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ 'ਯਾਰੀਆਂ ਪਾਲਣ' ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਉਂਗਲ ਧਰੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਹੀ ਲੱਗੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬਣੇਗਾ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਣਾ

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਣਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸਟੇਟ ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਥਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਥਾਣਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ ਵਲੋਂ ਦਰਜ ਹਰ ਕੇਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ ਦਾ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਵੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਔਲਖ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਥਾਣੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਰੁਧ ਚੱਲ ਰਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ ਵਲੋਂ ਝੂਠੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾ ਕੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ ਦਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੈ।

ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸੈੱਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ 'ਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਸਮਗਲਰ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਨਵੇਂ ਥਾਣੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ 'ਚ ਨਫਰੀ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਸੈੱਲ 'ਚ ਇਕ ਐਸ.ਪੀ. ਸਮੇਤ 40 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੇਟ ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ ਵਿਚ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ, ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਥਾਣੇ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਪੂਰਾ ਪੰਜਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਰਕੌਟਿਕ ਸੈੱਲ ਵਲੋਂ ਸੂਬੇ ਚੋਂ ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਫੜੇ ਜਾਣ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਥਾਣੇ 'ਚ ਹੀ ਦਰਜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਥਾਣਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਥਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 'ਚ ਇਹ ਚੌਥੀ ਕੜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਥਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਥਾਣੇ, ਐਨ.ਆਈ.ਆਰ. ਥਾਣੇ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਥਾਣੇ ਵੀ ਹਨ। ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਥਾਣੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਏ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਕਤਲ : ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਦਿਨ ਦੋ ਗਰੋਹਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਜੀਵ ਮਾਨ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਿਰੋਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਾਲ 2002 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀਆਂ ਖੂਨੀ ਝੜਪਾਂ 'ਚ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਜਾਨਾਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਦਿਨ ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਪਛਾਣ 22 ਸਾਲਾ ਸੰਜੀਵ ਮਾਨ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਨੂਰਮਹਿਲ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਲਕਾ ਨੂਰਮਹਿਲ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਇਸ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਜਾਂ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਏਗੀ। ਇਹ ਸੀਟ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਵੀਂ ਹਲਕਾਬੰਦੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਨੂਰਮਹਿਲ ਨਾਂਅ ਦਾ ਹਲਕਾ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2009 ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਲਕਾ ਨੂਰਮਹਿਲ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਹੋਏਗੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਵਿਵਸਥਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਭੁੱਲਰ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਗੀ ਸ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟਿਕਟ ਅਲਾਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਸ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰੇ ਹਿੱਪਸ ਸ਼ੂਗਰ ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਨੇ ਬਚਾਅ

ਲੰਡਨ : ਭਾਰੇ ਹਿੱਪਸ ਸਿਹਤ ਪੱਖੋਂ ਇਕ ਚੰਗੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੂਗਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਾਰਵਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਕ ਬਚਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਹਿੱਪਸ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨਸੂਲਿਨ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਚਰਬੀ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤਾਂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਨਾ ਦੇਣ-ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਕੋਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਹਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਸ. ਧਾਮੀ ਲੰਘੀ 2 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 18 ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਸਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਇਥੇ ਆਏ ਸਨ।

ਸ. ਧਾਮੀ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ, ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 4 ਫ਼ਰਵਰੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਧਾਮੀ ਨੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਸੋਚ ਢੰਗ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅੰਦਰ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਜਿੱਠੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

ਸ. ਧਾਮੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਸ. ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪਵਿੱਤ ਮੱਤੇਵਾਲ ਦੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ 'ਕੇ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਪਰਦੇ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਕੇ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸ਼ੱਕੀ' ਦੱਸਦਿਆਂ ਸ. ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਹੁਣ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ 26 ਜਨਵਰੀ, 2005 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਰਕਾਰ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ 20 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਥਾਣਾ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਕਿ 'ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਇਕ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੋਣਗੀਆਂ' ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਦਸਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਡੂੰਘੇ ਅਰਥ ਰਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ।

www.ncpcollegeofnursing.com
NCP College of Nursing
A Division of Nursing Care Providers, Inc.
Training Nurses for the 21st Century
Celebrating Over 25 years of Excellence in the Health Care Industry
Start A Career in Nursing!
Become an LVN in 12 months Or A CNA in 21 days!
Programs Offered:
(LVN) Vocational Nursing Program
(Full-time Program & Part-time classes)
Pre-Requisite Courses for the LVN Program
Anatomy & Physiology, General Psychology
CNA Nursing Assistant Training
CNA Acute Care Training
IV Therapy and Blood Withdrawal Certification Course
NCLEX-PN Review Course
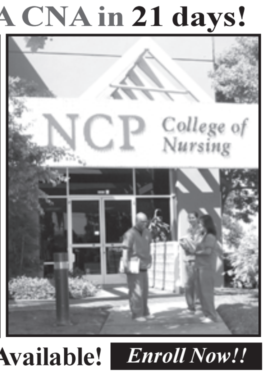

Student Loans & Affordable Payment Plans Available! Enroll Now!!
100% NCLEX-PN Pass Rate! (1st, 2nd & 3rd Quarters 2008-SSF)
South San Francisco Campus: 257 Longford Drive Rm#5, South San Francisco, CA 94080 Toll free: 1-800-339-5145
Two Locations to Serve You
Hayward Campus: 21615 Hesperian Blvd. Ste A, Hayward, CA 94541, Toll free: 1-800-611-4054

Commercial Real Estate in Michigan
ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਜਨਸ ਲਈ ਲੋਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Hot Listings
1.Gas Station with Property Gallons 110k, Inside 80k Plus lotto Asking 6.79k
2.Gas Station With Property Gallons 65k, Inside 95k Plus Lotto Asking 8.50k
3. Liquor Store With Property 85K Plus Lotto Monthly Sale Asking 5.75k
4. Liquor Store With Property 70k Plus Lotto Per Month Asking 5.25k
5. Gas Station With Property 30k Gallon, 45k Inside Plus Lotto Per Month, 2.59k
6. Gas Station With Property Gallons 25k, Inside 80k Plus Lotto Per Month Asking 6.49k
7. Liquor Store With Property 100k Per Month Plus Lotto Plus Rental Income Asking 8.59k
UNITED LENDING
1.Commercial Loans Nationwide, 2.Gas Stations, 3.Liquor Stores, 4.Super Markets, 5.Shopping Malls, 6.Convenience Stores, 7.Churches, 8.Car Washes, 9.Hotel, Motel, 10.Restaurants 11.Fast Food Franchise
Many More Please Call For Details

Sarabjeet Singh
Realtor /Mortgage Broker
Ph.414-803-7420
Fax. 989-790-9405
Email. franciscogroup.singh@gmail.com
The Francisco Group
Francisco Group Realty
2770 Silver Lake Rd.
Traverse City,Mi 49684

For Honest and Reliable
Real Estate Services
ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਦਾ ਸੌਦਾ ਜਾਂ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਦਾ ਸੌਦਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ।
Specializing in Bank Repo. And short sales.
Nand S. Brar
Broker Associate
DRE Lic No: 01816328

(916) 501-3974
(916) 344-5453
WestCo Realty
A REAL ESTATE & INVESTMENT GROUP
Email : nandsbrar@gmail.com, www.westcorealty.com

ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੂਚੀ ਨੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਖੁੱਡੇ ਲਾਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਨੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਰੈਂਕ ਤੱਕ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਪੀ. ਰੈਂਕ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਜੂਨੀਅਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਦਾ ਰੇੜਕਾ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕਿਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 157 ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਚਾਰ ਦਰਜਨ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਕੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚਾਏ ਅਫਸਰਾਂ ਕਾਰਨ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗੜ ਗਿਆ।

ਨਵੀਂ ਸੂਚੀ ਮੁਤਾਬਕ ਆਈ.ਜੀ. (ਰੇਲਵੇ) ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 34), ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 52), ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਾਓ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 51), ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 53), ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 54) ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 56), ਹਾਕੀ ਓਲੰਪੀਅਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 58), ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 57), ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਲੋਕ ਨਾਥ ਆਂਗਰਾ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 62), ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 61), ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਹਿਲ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 59), ਤੇਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੰਬਰ 60) ਅਜਿਹੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦਰਜਨਾਂ ਹੀ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੁਲੀਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੋਂ 4.1 ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਸਿੱਧੀ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤਰੱਕੀ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ 'ਚ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ 1966 'ਚ ਹੋਈ, ਫਿਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ 1985 'ਚ 14 ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1990, ਫਿਰ 1991 ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰੀ 1994 'ਚ ਭਰਤੀ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਵੀ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆਂ 14 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤਰੱਕੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਅੱਤਵਾਦ ਵੇਲੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇਣ ਪਿੱਛੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਅਤੇ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਚ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਛਿੜੀ ਇਸ ਜੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 6 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ 15 ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਕਾਰਨ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਔਲਖ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੀਨੀਆਰਤਾ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਗੇ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੂਚੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਲੋਕ ਨਾਥ ਆਂਗਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ ਮੰਗੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਤਾਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ 'ਚ ਰੋਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਸੂਚੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਲੰਘੀ 5 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੋਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਵਫ਼ਦ ਵਿਚ 50 ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 13 ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅੱਗੇ 'ਬੇਇਨਸਾਫੀ' ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ) ਵਿਰੁਧ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਪਿੱਛੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਦਿਹਾਤੀ) ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰ ਕੇ ਇਹ ਤਰੱਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਬਣਦੇ ਹੱਕ ਮੁਤਾਬਕ ਤਰੱਕੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੜਾਈ ਲੜੀ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਅੱਜ ਇਹ ਮੁੱਲ ਪਵੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਕੇ ਘਰੇ ਬੈਠ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਸਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤੀ ਜਾਂ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਵਾਰੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅਣਜਾਣਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ''ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕਾਸੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।'' ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਉਹ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹੀ ਦਿੱਤੀ।

ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਧਮਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੇਕਰ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਦਾ ਰੇੜਕਾ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕਿਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਸੂਚੀ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ 157 ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ 'ਚ 13 ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਚਾਰ ਦਰਜਨ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਲੋਕ ਨਾਥ ਆਂਗਰਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਥਿਆ ਦੱਸਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹੇ।

ਬਿਕਨੀ 'ਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦੈ -ਬੌਸ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਲੰਡਨ : ਇਥੋਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਐੱਚ.ਬੀ.ਓ.ਐਸ. ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਆਹੀ ਵਰ੍ਹੀ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ 29 ਸਾਲਾ ਔਰਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬੌਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਕਨੀ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਦਲੇ ਮੋਨਾ ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਬੈਂਕ ਵਿਰੁਧ 10 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਾ ਮੁੱਕਦਮਾ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੋਨਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਬੌਸ ਨੇ ਸਟਾਫ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਸ 'ਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨਾਲ ਸੈਕਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਬਕਾ ਮੈਨੇਜਰ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਥੋਂ ਤਕ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬਿਕਨੀ ਵਿਚ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਮੋਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦਾ ਵਰਕ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤਿਅੰਤ ਘਟੀਆ ਹੈ। ਮਾਹੌਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੁਆਏਜ਼ ਕਲੱਬ ਹੋਵੇ।

ਕੋਈ ਵੀ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਮੈਨੇਜਰ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

KMAX Travel, Inc.

Professional customer service
Special discounted fares to India, Europe, Middle East, Pakistan, Bangladesh. LOW FARE!!!!!
Special Fares for Bangkok

ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਤੇ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ
ਫਿਕਰ-ਰਹਿਤ ਸਫਰ

CALL TOLL FREE:
(866) 750-5629(KMAX)
or direct line at (847) 982-0178

SINGH IMMIGRATION & TAX SERVICE
SINGH INSURANCE AGENCY
We Promise good services in :

IMMIGRATION
* Family Petition
* Power of Attorney
* Green Card
* Sponsorship
* Citizenship
* K3 Visa
* Affidavit of Support

INSURANCE
* SR- 22 Filing (DUI)
* Auto
* Home
* Business
* Health * Life
* Liquor Liabilities
* Ice Cream Truck
* Boat * Motorcycle

TAX SERVICE
* Individual
* Business
* Income

Swaran Singh Gill
Insurance Broker
License No. 0C74268

Toll Free: 800-279-0733
Ph:(916) 383-4091
Fax: (916) 383-4093

8245 FLORIN RD # B-1 SACRAMENTO, CA-95828

FARMERS INSURANCE GROUP
Symbol of Superior Service
FARMERS®

ਆਟੋ, ਘਰ, ਬਿਜਨਸ, ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਵਰੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾਓ

*Auto *Home *Life *Umbrella
*Business Work Comp.

Duabba Insurance Agency
2450 Peralta Blvd Suite 120, Fremont CA 94536
Phone: 510-797-7989 Fax: 510-794-7398
visit us@ farmers.com

Gurcharan Singh Mann
Insurance Agent
License # 0C 70672

ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

ਫਿਊਜ਼ ਹੋਏ ਬਲੱਬ ਕਦੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ

ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ

–ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੋ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਸਰਦਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਭਾਜਪਾਈ ਵੀ ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਪ੍ਰੈਲ ਜਾਂ ਮਈ 2009 ਵਿਚ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਅਰੰਭੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਛੋਟੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹਾਲੇ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਪਿੰਡਾਂ-ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਚੈੱਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਫਰੰਟ ਉੱਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਇਆ ਦੱਸ ਕੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੱਲਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

ਪਹਿਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਦੱਸ ਕੇ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਪਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂ ਮਤਲਬ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਲੀਡਰ ਅਖਵਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 1997 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੀਲ-ਹੁਜਤ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੈਕੂਲਰ ਪਾਰਟੀ ਦੱਸ ਕੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਸਿਰ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਪੈਣ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਹਨ? ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਦਲੇ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ. ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਕੋਲ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬੀ, ਬੇਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਅਪਰਾਧ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤੇ ਘਸੇ ਪਿੱਟੇ ਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਲੱਗਦੇ ਸੁਣੀਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਡਾਇਲਾਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ- "ਕਾਂਗਰਸ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ।" ਜਾਂ "ਕਾਂਗਰਸ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਆਦਿ-ਆਦਿ (ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।)

ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਪਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਨਿੱਜੀ ਇਲਜ਼ਾਮਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿਤ ਦਿਨ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਕਿਆ ਵੋਟਰ ਕੀ ਕਰੇ? ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਜੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤਸਵੀਰ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰਿਆ ਹੈ (ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਕੁਝ ਦਲੇਰਾਨਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਡੰਗ ਟਪਾਊ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਚਹੇਤਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਭਰੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਇਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਭਰੇ। ਨਤੀਜਾ?

ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਜਾ ਪਈ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਘਰ ਭਰਨ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੋ ਗਈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੰਗ ਹੋਇਆ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਬਕ ਸਿਖਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਫਿਰ ਉਹੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਰਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ। ਲੋਕ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸੇ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਖ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਇਹ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਚੱਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ- ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਕਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ, ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਜੋ ਹੋਣੀ ਹੋਈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਸਭ ਜਾਣੂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਿਉਂ ਦੀਆਂ ਤਿਉਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਲੀਡਰ ਲੋੜੋਂ ਵਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਮੋਰਚੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਥਾਹ ਸਮਾਂ ਤੇ ਧਨ ਬਰਬਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰੇ, ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਇਹ ਲੀਡਰ ਕੌਮ ਕੋਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਗ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਰਗੀ ਕਰ ਲਈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਲਿਆ ਕੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਈਆ ਕਮਾਇਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਪਤ ਵਾਲਾ ਖਿੱਤਾ ਬਣਿਆ। ਕੀ ਮਹਾਂਰਥੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਇਹ ਲੀਡਰ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਕਬੂਲਣਗੇ?

ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅੱਜ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗਰਜਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਦਰਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ-ਜੋੜ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੁਆਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਖਾ ਕੇ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਆਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਈਆ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਬਗੈਰ ਇਹ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਵਧ ਫੁਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅੱਜ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਪਛੜ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੋਨਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਇਹੋ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਹਨ।।

ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਪੜ੍ਹਾਈ, ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਝੂਠੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਾਕੇ ਤੇ ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ। ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਇਧਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਬ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਫਰਕ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਥੇ ਕੁਝ ਕੁ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਗਰੀਬ ਹੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਗਰੀਬ ਹੀ ਹਨ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਵਧੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੋਰੀਆਂ, ਡਾਕੇ, ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਆਮ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਗਰਾਫ ਉਪਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਦਾ ਕੱਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਵਧਿਆ ਫੁਲਿਆ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ। ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੁੱਲ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਧੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰੋਕਣ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ। ਭੂ-ਮਾਫੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ। ਘਪਲਿਆਂ, ਘੁਟਾਲਿਆਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੀ ਘਿਰੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਵੀ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੰਡੀਆਂ 'ਚ ਰੁਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ। (ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ)। ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵੇਂ ਹਨ, ਪਰ ਨਵੀਆਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਣਾ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਪਾਲ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਸੁੱਟੇ। ਸਗੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਕ ਕਦਮ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਲੰਕ ਖੱਟ ਲਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਇੰਨੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦਿੱਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਕੋਲ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ- ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਭਾਵੇਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਕੁਝ ਸਾਂਝਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਖੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਪਰਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਇਹ ਤਾਂ ਫਿਊਜ਼ ਹੋਏ ਬਲਬਾਂ ਵਾਂਗ ਹਨ ਤੇ ਫਿਊਜ਼ ਬਲਬ ਕਦੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ, ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਠੋਸ ਉਪਰਾਲੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਲੋਟੂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜਸੀ ਬਦਲ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਥਾਂ ਸਿਰ ਕਰ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਈ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਖੜੋਤ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸਕਣ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪੜਤਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਕੀਤਿਆਂ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ, ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਤੇ ਵਿਰਸਾ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣੋਂ ਨਾਂਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਫਾਰਮ ਟੂ ਫੋਰਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚਲੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਥਾਂਈਂ 1100 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਆਪ ਭੂਮੀ ਬੈਂਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭੂਮੀ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿਚ 23 ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ 480 ਏਕੜ ਪੰਚਾਇਤੀ ਭੂਮੀ, ਸੂਬੇ ਦੇ 6 ਸਨਅਤੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ 450 ਏਕੜ ਭੂਮੀ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇੜੇ ਲਾਢੂਵਾਲ ਵਿਖੇ 150 ਏਕੜ ਭੂਮੀ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, "ਨਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਭੂਮੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਨੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।"

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੌਰਾਂ ਵਿਚ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਲਾ ਕੇ 2011 ਤਕ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਚ 169.49 ਏਕੜ ਭੂਮੀ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਮਾਲ ਸਕੇਲ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 347.22 ਏਕੜ ਭੂਮੀ ਜੋ ਕਿ ਮਲੋਟ, ਅਬੋਹਰ, ਮੁਕਤਸਰ, ਮਾਨਸਾ ਤੇ ਟਾਂਡਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਵੀ 41.28 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਨਅਤੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਐਸ.ਐਸ. ਚੰਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਰਿਲਾਇੰਸ ਦਾ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀਕਾਰੀ ਲਈ ਸਵਾਗਤ ਹੈ ਪਰ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਆਇਤ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਮੈਗਾ ਤੇ ਅਲਟਰਾ ਮੈਗਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਡਬਲ ਟਰੇਲਰ ਇੰਡੋਰਸਮੈਂਟ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਟੀਮ ਡਰਾਇਵਰ-ਕੈਲਗਰੀ ਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਲਈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ

ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚੰਗੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਕਵਿਕ ਪੇਅ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਡੀਜ਼ਲ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

(510) 881-8008

C and C Trans Inc.

Email: cctransinc@gmail.com

ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

Toll Free No. (866) 933-3038

*ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਸਸਤੀਆਂ ਤੇ ਬੇਜੋੜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। *ਵਾਜਬ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ। *ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਪੰਜਾਬੀ/ਇੰਗਲਿਸ਼ ਟਰੇਨਰ। *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਮ ਲੱਭਣ 'ਚ ਮਦਦ। *ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ। *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ। *ਦਸ ਸਪੀਡ ਅਤੇ ਤੇਰਾਂ ਸਪੀਡ ਨਿਊ ਮਾਡਲ ਟਰੱਕਾਂ ਨਾਲ ਟੇਰਨਿੰਗ। *ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

Call: Kashmir Singh

916-564-3455

4585 Pell Dr. Secramento CA, 95838

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਛੇੜੀ ਚਰਚਾ

– ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਗੱਲਬਾਤ
– ਪੁਰਾਣੇ ਵਰਕਰ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਥੰਮ ਹੁੰਦੇ-ਬਰਨਾਲਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਗਵਰਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੰਘੀ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਬਾਗੀ ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ. ਅਤੇ ਕੱਦਾਵਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੀ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਥੰਮ੍ਹ ਹੀ ਢਾਹ ਲਏ, ਉਥੇ ਕਿਲੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਕਾਇਮ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਨਵੇਂ ਆ ਰਹੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 'ਜੀ ਆਇਆਂ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫੇਰ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫਾਦਾਰੀ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਮੱਲ ਲੈਣ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਮੁਹਿੰਮ ਉਪਰ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹਦਾਇਤ ਉੱਪਰ ਰੁੱਸੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਰਕਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ

ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 1942 ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਬੜੇ ਉਤਰਾਅ ਚੜ੍ਹਾਅ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਨਿਰੋਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੱਕ ਸਮੇਂ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਵੋਟ 'ਤੇ ਟੁੱਟਦੀ ਵੇਖੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਂ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਅੱਤਵਾਦ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।"

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਏ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਠਿੰਡਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਸ਼ਾਮੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ ਤੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਗਲੀ ਫੇਰੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਬਨਾਉਣਗੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੁਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਗੰਭੀਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਬਾਗੀ ਅਕਾਲੀ ਐਮ.ਪੀ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਆਲੀਵਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਵੀ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਸਵਰਗੀ ਆਰਟਿਸਟ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦੁਮਣ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਤਲਵੰਡੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਮੀਟਿੰਗ : ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚਾਲੇ ਤਲਵੰਡੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਸਰਾਭਾ ਨਗਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਅਣਦੇਖੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ।

ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆ ਰਹੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਉੱਪਰ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।ਜਦੋਂ ਮੀਟਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ, ਵਿਧਾਇਕ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂ ਖ਼ੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵੰਡੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਆਏ ਸਨ।

ਕੁੱਤਾ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਫਰਾਰ

ਤਪਾ ਮੰਡੀ : ਤਪਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਵਾਕਿਆ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਇਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਤਪਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਅਸ਼ਟਾਮ ਫਰੋਸ਼ ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਆਪਣਾ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਖੋਖਾ ਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਿਨ ਸਮੇਂ ਵੇਚੇ ਅਸ਼ਟਾਮਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਕਰੀਬ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸੀ, ਇਕ ਕਾਲੇ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਖੋਖੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਖੋਖਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਹ ਰਕਮ ਵਾਲਾ ਲਿਫਾਫਾ ਚੁੱਕ ਲਵੇਗਾ।

ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲੇ ਲਿਫਾਫੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਕੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਕੁੱਤਾ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਲਿਫਾਫਾ ਲੈ ਕੇ ਕਰੀਬ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਭੱਜਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਸ਼ਟਾਮ ਫਰੋਸ਼, ਵਸੀਕਾ ਨਵੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਭੱਜਦੇ ਰਹੇ। ਕਰੀਬ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੱਤੇ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਲਿਫਾਫਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਲਿਫਾਫਾ ਹੱਥ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਇਆ।

ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਤੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ

ਮੰਡੀ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ : ਇਥੋਂ ਦੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਨੇ ਦਮੇ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਅਗਵਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋੜੇ ਸਮੇਤ ਛੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਤਲ ਦਾ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦਫ਼ਾ 174 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

30 ਜੂਨ 2008 ਨੂੰ ਕਸਬਾ ਭਰਾਲ ਦੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਕੁਠਾਲਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਬੁਰਜ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਅਗਵਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਬੁਰਜ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰੀ ਵਾਸੀ ਰਾਏਕੋਟ ਅਤੇ ਚਚਰਾੜੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖਾ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਿਮਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਮੁਖੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 1 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ।

ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ 18 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਪਿੰਡ ਝਨੇਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਦਮੇ ਦੀ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਗਿਆ, ਪਰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਝਨੇਰ ਨੇੜੇ ਕੱਚੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਿਆ ਮਿਲਿਆ। ਸੰਦੌੜ ਚੌਕੀ ਵਿਚ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 29 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸਦੇ ਅਗਵਾ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖ ਕੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਤਫਤੀਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਰਮਿਆਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਆਪ ਇਕੱਠੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਂ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 18 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁੱਖੇ ਦੀ ਸੂਮੋ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਇੰਡਿਕਾ ਕਾਰ ਵੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਸੰਦੌੜ ਅਤੇ ਝਨੇਰ ਪਿੰਡ ਦਰਮਿਆਨ ਘੇਰ ਕੇ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਬਾਰਬਾਰੇਕੇ ਨੇੜੇ ਉਸਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰ ਕੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਜੱਗੀ ਨੇ ਆਪ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਓਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਦੱਬੀ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਏ। ਲਾਸ਼ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲੱਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਤਲ ਦਾ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦਾ 174 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਨਾਭਾ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਇਕ ਦਸਤਾਰ, ਤਿੰਨ ਤਲਵਾਰਾਂ, ਇਕ ਚੋਲਾ ਤੇ ਕੰਘਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਾਲ ਵੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਸਤਲਿਖਤ ਪੰਨਾ, ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਿਲ 'ਚ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪਿੱਛੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਹਨ, ਵਲੋਂ ਰਾਜਾ ਹਨੂਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਉਣ 'ਚ ਕਾਫੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਹਨੂਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤ ਹੈ।

ਰਾਜਾ ਹਨੂਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਾਭਾ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਬਾਰੇ ਥਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਨਾਭਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਨਾਭਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨਾਭਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਲਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਤਨੇਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾਭਾ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਨਾਭਾ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ (ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਨਾਭੇ ਲਿਜਾਈਆਂ ਜਾਣ, ਬਾਅਦ 'ਚ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਲੋਂ ਦੋ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਲੰਡਨ : ਨਵੇਂ ਸਾਲ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਹੱਥੋਂ ਸਨਮਾਨਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦੋ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਾਮੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਪਬਲਿਕ ਸਪੇਸ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕ ਅਨੀਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਭੱਲਾ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ 'ਆਰਡਰ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਂਪਾਇਰ' ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਏਸ਼ਿਆਈ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ ਲਖਬੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਓ.ਬੀ.ਈ. ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਟ੍ਰੈਫਰਡ ਵਿਚ ਐਸ਼ਟਨ-ਮਨਨ-ਮਰਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰੈਡੋਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਤਰੁਣ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਆਫ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ (ਯੂ.ਕੇ.) ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਰੇਡੀਓ 4 ਦੇ 'ਥਾਟ ਫਾਰ ਦਿ ਡੇਅ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਜਾਣੀ ਪਛਾਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਮਾਂਡਰ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਂਪਾਇਰ (ਸੀ.ਬੀ.ਈ) ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰਨਾਂ ਓ.ਬੀ.ਈ. ਐਵਾਰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਲੀਡਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਕੂਲ ਆਫ ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ ਵਿਚ ਮਿਡਵਾਈਫਰੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਭਾਰਜ ਅਤੇ ਲੈਸਟਰ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ ਢੋਲਕੀਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਵੈਸਟ ਨਾਟਿੰਗਮਸ਼ਾਇਰ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰ ਆਸ਼ਾ ਖੇਮਕਾ ਅਤੇ ਪਰਲ ਹੋਟਲਜ਼ ਐਂਡ ਰੇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕੁਮਾਰ ਮੁਤਾਲਾਗੱਪਨ ਨੂੰ ਵੀ ਓ.ਬੀ.ਈ. ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ।

'ਮੈਂਬਰਜ਼ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਂਪਾਇਰ' ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਖੁਰਾਕ ਸਨਅਤ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ ਚਿਤਰਾ ਬਰੂਚਾ, ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਵੀਨ ਭਾਟੀਆ, ਵਿਕ ਸਰਜੀਕਲ ਕੋਰਸਿਜ਼ ਦੇ ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੱਤਾ, ਪ੍ਰੋ. ਜਗਦੀਸ਼ ਦਵੇ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਲੀ, ਰੰਜੁਲਾ ਮਦਾਨੀ ਅਤੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮਹਿਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਫੌਜੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਕਰਨਲ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਭਭੂਤਾ ਨੂੰ ਓ.ਬੀ.ਈ. ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਟੈਰੀ ਪ੍ਰਾਚੈਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ 5.5 ਕਰੋੜ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 33 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨੂੰ ਨਾਈਟਹੁਡ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 966 ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ।

ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਚਾਰਲਸ ਬਣਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਮਿਹਨਤੀ ਸ਼ਾਹੀ ਚਿਰਾਗ

ਲੰਡਨ : ਬਰਤਾਨਵੀ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਚਾਰਲਸ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਮਿਹਨਤੀ ਸ਼ਾਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੀ ਐਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੇਲਜ਼ ਦੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 560 ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂਕਿ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੀ ਨੇ 534 ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ। ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਦਘਾਟਨਾਂ 'ਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਾਲੇ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੀ ਨੇ 299 ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਜਦੋਂਕਿ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਸਿਰਫ 166 ਵਿਚ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਛੋਟੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ, ਬੈਠਕਾਂ ਤੇ ਮਿਲਣੀਆਂ ਤਕ ਹੀ ਮਹਿਦੂਦ ਰਿਹਾ। ਮਲਿਕਾ (82) ਨੇ 417, ਡਿਊਕ ਆਫ ਐਡਿਨਬਰ (87) ਨੇ 354, ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਨੇ 24 ਤੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਹੈਰੀ ਨੇ 17 ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਰੇੜਕਾ ਪਿਆ

ਇਲਾਹਾਬਾਦ: ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਮਹਿਜ਼ ਮਹੀਨਾ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਰੇੜਕਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਅਕਸ਼ੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਥੋਂ 60 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਥਿਤ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮਾਂਡਾ ਮਹਿਲ 'ਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਾਲ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਫੌਤ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਾਈਆ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਮਾਂਡਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਹੁਕਮਰਾਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਏ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਕਸ਼ੈ, ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਅਭੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਹਿਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਿਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਜੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਕਸ਼ੈ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਮਹਿਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਮਹਿਲ 'ਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 10 ਜਨਵਰੀ, 2009

ਕੌਣ ਕਹੇ ਰਾਣੀਏ ਅੱਗਾ ਢਕ-ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾਈ

ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਹੜਾ ਤਣਾਅ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਉੱਪਰ ਲੱਗੀ ਆਸ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹਿੰਸਕ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੰਗ ਉਠਾਈ। ਪਰ ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਨਤੀਜਾ ਸਿਫ਼ਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਤਣਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆ ਰਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਦਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦੇਵੇ। ਪਰ 11 ਸਤੰਬਰ 2001 ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਦੇਨ ਨੂੰ ਫੜਨ ਜਾਂ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਦਾਅਵੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ-ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਗੜਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਰੂਸ ਜਿਹੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੈਂਜੁਏਲਾ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਤਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਅਮਰੀਕਾ ਖਿਲਾਫ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਚੀਨ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਗਲਬਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖੁਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨਾਲੋਂ ਕਿਧਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਏਜੰਸੀ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਫੜੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਸਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਕਾਫੀ ਜਚਵੇਂ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹੋਟਲਾਂ ਉੱਪਰ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਗੋਰਿਆਂ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਲ ਹੀ ਸੇਧਤ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਬਾਰੇ ਭਰਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਮੂਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਉੱਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉੱਪਰ ਇਸ ਕਦਰ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਹੀ ਅਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਹਿਣੇ ਵਿਚ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਬਾਗੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਲੜਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜ਼ਬ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਲਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਬਾਗੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਹਮਦਰਦੀ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਗੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਸ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦੇ, ਜਿਸ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤਾਕਤ ਜੂਝ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਬਾਗੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਚਾਹੇਗਾ ਕਿ ਲੜਾਈ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਫਰੰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਲਝ ਜਾਣ। ਇੰਝ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮੁੱਚੀ ਅਮਰੀਕੀ ਰਣਨੀਤੀ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਣਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਫਜ਼ੂਲ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਕਲ ਤਾਂ ਹੁਣ ਆ ਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਲਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਘੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਠਾਹ ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਸੰਕਟ-ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ

ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਬੀਤਦਾ ਬੀਤ ਜਾਣਾ,
ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਬੀਆਂ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ।
ਸੁੱਕ-ਮਾਂਜ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੇ ਫੱਟ ਕਰਨੀ,
ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ 'ਏਕਤਾ' ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ।
ਦੁੱਧ 'ਰਾਜੇ' ਦਾ ਕਾੜ੍ਹਿਆ ਫੁੱਟ ਜਾਂਦੈ,
ਛਿੱਟ ਕਾਂਜੀ ਦੀ ਭੱਠਲ ਦੇ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ।
ਪੈਂਚਰ ਲਾਇ ਕੇ ਸੋਨੀਆ ਭੇਜ ਦੇਵੇ,
ਹੁੰਦੀ 'ਠਾਹ' ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ!

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਾਸਬ ਦੀ ਵਕਾਲਤ

ਡਾ. ਕੇ ਪੀ ਸਿੰਘ

ਮੁੰਬਈ ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫੜੇ ਗਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁਹੰਮਦ ਅਜਮਲ ਕਾਸਬ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸਬ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਰਿਹਾ। ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਪਾਰਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਦੇਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਾਸਬ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖੜੇ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟ ਹੈ।

ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਨਸਾਫ ਚੱਕਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਗਤੀ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨਸਾਫ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮੁਹਤਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਅਪਨਾ ਕੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਾਸਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਸੰਜੀਵਨੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਦੰਡ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 303 ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 304 ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਉਲੇਖ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਜ਼ੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਵਕੀਲ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਦੰਡ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੋਧ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸ਼ਵਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਧੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਪੱਖ ਸੁਨਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਾਸਬ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੜਨ ਲਈ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਕਾਸਬ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (3) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਸਬ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਅੱਜ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਕੂਟਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ। ਕਾਸਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 22 (1) ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ, ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਆਦਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨਾ ਸਾਰਥਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਧਰਮ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਕੀਲ ਦਾ ਧਰਮ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਵਕੀਲ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦਾ ਧਰਮ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਕ ਬੇਗੁਨਾਹ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਕਾਸਬ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਸਬ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਸਬ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਪੱਖ ਅਤੇ ਵਿਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਸਲ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਾਸਬ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕਾਸਬ ਦਾ ਪੱਖ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਲੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ।

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਾਸਬ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ 'ਚ ਬਾਕੀ ਕੀ ਬਚਦਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕਾਸਬ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੌਸਲਾ ਇਨਸਾਫ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਹੈ। ਕਾਸਬ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੱਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਸਬ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸਦਾ ਪੱਖ ਸੁਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਸੋਚ ਦੀ ਨਿਰਥਰਕਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇ।

ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਪੱਖ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕਾਸਬ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਜਲਦੀ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਸਬ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਾ ਮਾਫ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਾਸਬ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕਾਸਬ ਦਾ ਪੱਖ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਲੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ।

ਇਕ ਸਾਧ ਜਦ ਜੀਭ 'ਤੇ ਸੱਪ ਲੜਾ ਕੇ ਪਾਰਗਾਮੀ ਹੋਇਆ

-ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ

ਸਾਰਾ ਸ਼ਗੁਫਤਾ ਉਦੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਆਈ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਾਅਦ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨਾਲ ਆਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਸ਼ਖਸ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਿੰਨ੍ਹੀ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਉਵੇਂ ਵਾਲ ਖਿਲਾਰੇ ਹੋਏ। ਉਂਜ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸੱਤਿਆਰਥੀ ਵਾਲੀ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ੇਅਰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖਦਾ ਸੀ। ਲੇਖਕਾਂ ਕੋਲ ਉਸ ਦਾ ਚੱਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਿੱਤਲ ਦੀਆਂ ਨੇਮ ਪਲੇਟਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਹੋਰ ਕਲਾਵਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੂਰਤੀਆਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਸ਼ਗੁਫਤਾ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ਦੇਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ, ''ਚੱਲੀਏ''। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਸਾਰਾ ਨੂੰ ਕਾਹਦੀ ਕਾਹਦੀ ਤਲਬ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਵਲ ਚਾਹ ਨਾਲ ਇਹ ਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਟ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਐਸ. ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੋਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸਾਰਾ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਉਹ ਠੀਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਹਰ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਵੋਦਕਾ ਦਾ ਇਕ ਗਲਾਸ ਡੀਕ ਲੈਂਦੀ। ਸਿਗਰਟ ਉਹ ਬੁਝਣ ਨਾ ਦਿੰਦੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਚਿਹਰੇ, ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਤੇ ਰੋਹ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਜਾਗਦੇ। ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਐਸੀ ਅੱਗ ਸੀ ਜੋ ਬੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਗਈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਨਸ਼ਾ ਹੋ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।''

ਸਾਡਾ ਮਿੰਨੀ ਸਤਿਆਰਥੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ''ਇਸਦੀ ਆਖਰੀ ਮੰਜ਼ਲ ਤਾਂ ਜੀਭ 'ਤੇ ਸੱਪ ਦਾ ਡੰਗ ਖਾਣਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਾਗ ਉੱਠੀ। ਮਿੰਨੀ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਹਵਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਜੋ ਇਸ ਕੰਮ ਦਾ ਮਾਹਰ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਧ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਗੇਟ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਦੀ ਨੁੱਕਰੇ ਇਕ ਝੁੱਗੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਉਸ ਸਾਧ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਬਥੇਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਇਹ ਗੱਲ ਟਲ ਜਾਵੇ।

ਸਾਡੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਰਾ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਵਿਚ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਮਿੰਨੀ ਸਤਿਆਰਥੀ ਮੂਹਰੇ ਮੂਹਰੇ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਧ ਨਾਲ ਦੋ ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ। ਸਾਧ ਮਿੰਨੀ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਚਾਰ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਪਾਰਗਾਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਇਹ ਸਾਰਾ ਨਾਟਕ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਠ ਕੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆ ਗਈ। ਇਕ ਆਟੋ 'ਤੇ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਰੋਹ, ਖੌਫ ਜਾਂ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਾਕਿ ਨਾਲ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਨਾ ਮੋੜੋ

ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼

ਪਿਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕ ਖੁਸ਼ਗਵਾਹ ਪਲ ਉਹ ਵੀ ਸੀ, ਜਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ (ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ 9 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ) ਨੂੰ ਸਾਲ 2004 ਵਿਚ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਖੇਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਕ ਦਿਨ ਦੇ ਮੈਚ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲੈ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਪੰਜਾਬੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਆਓ

ਰਾਜਦੀਪ ਸਰਦੇਸਾਈ

ਭਗਤ ਕੀਤੀ। ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਲੰਬੀ ਕਾਰ ਖੜੀ ਸੀ, ਪੈਵਿਲੀਅਨ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਨੀਲੀ ਹਰੀ ਜਰਸੀ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਵੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਰੋਮਾਂਸ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ। ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਉਹ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਚ ਦੇ ਆਖਰੀ ਓਵਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਜਿੱਤ ਪੱਕੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ, ਕੁਝ ਨਿਰਾਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਝੰਡਾ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਦੋ ਝੰਡੇ ਸੀ ਤਿਰੰਗਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਝੰਡਾ।

ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਰੁਮਾਨੀ ਪਹਿਲੂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪੜੌਸੀਆਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਹੈ। ਇਕ ਪਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗ ਉਗਲਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਲੜੀ ਦਾ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਾਂ। ਦਿਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲਸ਼ਕਰ ਦੇ ਹੈਡਕੁਆਟਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੋਟਲ ਦੀ ਲਾਬੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਿਆਨੋਵਾਦਕ ਦੁਆਰਾ ਵਜਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਲਤਾ-ਰਫੀ ਦੀਆਂ ਧੁੰਨਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।

ਇਹ ਦੋਹਰਾਪਨ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਪੁਖਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦ ਮੈਨੂੰ 1999 ਵਿਚ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਿਆ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਨੋਕ-ਝੋਕ ਹੋਈ ਕਿ ਜੰਗ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਬਹਿਰਹਾਲ ਕੈਮਰਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰੀਫ ਆਪਣੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਅਕਸ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲਜੀਜ਼ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਲੁਤਫ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਤਾਂ ਸੁਰ ਲੜਾਕੂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ਼ਰੀਫ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰੇ

1999 ਵਿਚ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਿਆ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਨੋਕ ਝੋਕ ਹੋਈ ਕਿ ਜੰਗ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਬਹਿਰਹਾਲ ਕੈਮਰਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰੀਫ ਆਪਣੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਅਕਸ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲਜੀਜ਼ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਲੁਤਫ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਤਾਂ ਸੁਰ ਲੜਾਕੂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ਼ਰੀਫ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਏ, 'ਵਾਹ, ਕੀ ਐਕਟਰ ਸੀ!' (ਸੰਭਵਤ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੇ 'ਜੁਬਲੀ ਕੁਮਾਰ' ਦੀਆਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ)।

ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਏ, 'ਵਾਹ, ਕੀ ਐਕਟਰ ਸੀ!' (ਸੰਭਵਤ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੇ 'ਜੁਬਲੀ ਕੁਮਾਰ' ਦੀਆਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ)। ਆਖਰਕਾਰ, ਵਿਦਾ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦ ਮੈਂ ਲਜੀਜ਼ ਕਬਾਬ ਖੁਆਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਕਬਾਬ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਖਾਧਾ ਸੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗਾਜਰ ਦੇ ਹਲਵੇ ਦਾ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਕੀ!'

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਆਪਣਾਪਨ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਸੱਚਾ ਲੱਗਿਆ, ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣੀ। ਕੀ 26/11 ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ? ਕੀ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਆਦਾ ਸਖਤ ਹਾਂ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਤੇ ਸਾਂਝਿਆਂ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਵਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ? ਇਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਜੱਫੀ-ਪੱਪੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅੰਤ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਹੈ। ਵਾਹਗਾ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਬਲ਼ਦੀਆਂ ਮੋਮਬਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਗਰਜਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਾਲਾ ਅਕਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਭੁਗੋਲ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀਗਤ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਵੀ ਸੰਭਵਤ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਵਾਲੇ ਰਵੱਈਏ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਸਰ ਪਿਆ।

ਵੰਡ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 'ਦੂਜੇ ਪੱਖ' ਤੋਂ ਨਰਮ-ਗਰਮ ਸਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜੋ ਵਿੰਧੀਆ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸਬੰਧ ਹਮੇਸ਼ਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਖਟਪਟੇ ਲੱਗੇ।

ਰੁਮਾਨੀਅਤ ਇਥੇ ਕੋਈ ਵੀਰ-ਜ਼ਾਰਾ ਸਮੀਕਰਨ ਤਲਾਸ਼ਦੀ ਰਹੀ, ਜਦਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀ 'ਗਦਰ' ਵਰਗੇ ਟਕਰਾਅ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਰਹੇ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰਪੱਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਿਤੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਹਾਰਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰੇ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਵੋ। ਸਾਲ 2004 ਦੀ ਉਸ ਲੜੀ ਦੌਰਾਨ ਜਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਟੇਡੀਅਮਾਂ ਵਿਚ 'ਬਾਲਾ ਜੀ ਜ਼ਰਾ ਹੋਲੀ ਚਲੋ!' ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਊਂਡਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਹੀ ਬੇ-ਮਆਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਉਹ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਜੋ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਮਤਲਬ ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ। 26/11 ਨੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੁਖਤਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਮ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਿਵੇਂ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੰਤਰ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਲੇ ਜੋੜ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਅ-ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਸਿਥਤੀ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ? ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਸਿਖਰਲੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ 26/11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਾਲਾ ਸਵਰੂਪ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ। ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਲਗਾਵ ਦਾ ਵੀ ਉਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਰੰਗਭੇਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੱਖਣ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਬਹਿਸ਼ਕਰ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਰੰਗਭੇਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਕਾਰਗਰ ਰਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰਾ ਯਤਨ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਕਵਾਇਦ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੱਖਣ ਅਫਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੰਗਭੇਦ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ 'ਗੈਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ' ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸਿਰਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਖਿਲਾਫ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਜਹਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਆਪੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਸਹੀ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ 26/11 ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਜਾਏ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ, ਖੇਡ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲਈਏ ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੁਆਰਾ ਜੇਹਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹੀ ਉਮੀਦ ਕਰੀਏ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਸਾਂਝ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ।

ਲਗਾਤਾਰ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਾਲਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ

ਪਰਦੀਪ ਕੰਗ

ਇਕ ਸਵਾਦ ਡੋਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੜਦ ਦੀ ਦਾਲ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਦਾ ਆਟਾ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਰਹਰ ਦੀ ਦਾਲ ਵੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚੌਲ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਖਰੀਫ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚੱਲੀਏ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਖਰੀਫ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾਲਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 27 ਫੀਸਦੀ, ਪਿਆਜ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 18 ਫੀਸਦੀ, ਗੰਨੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 13 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਤਿਲਾਂ ਵਿਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਲਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਿਥੇ 65 ਲੱਖ ਟਨ ਰਿਹਾ, ਉਥੇ ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ 47 ਲੱਖ ਟਨ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਠਹਿਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੜਦ ਦੀ ਦਾਲ ਵਿਚ 29 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਹਰ ਦੀ ਦਾਲ 23 ਫੀਸਦੀ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਇਸ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਖਾਧ ਤੇਲ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਖਾਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਸੰਗਠਨ (ਏ.ਐਫ.ਏ.ਓ.) ਦੁਆਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਦ ਸਟੇਟ ਆਫ ਫੂਡ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਇਨ ਦਿ ਵਰਲਡ' ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਣਕ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧ ਹੈ, ਕੀ ਉਸੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖਾਧ ਉਪਲਬਧਤਾ ਵਧੀ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੋਸ਼ਣ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਹੀ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇਗਾ- 'ਨਹੀਂ।' ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦਾਲਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਸ੍ਰੋਤ ਹਨ। ਅਖੀਰ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਟਾਰਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਉਪਭੋਗ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜਿਹੜੀ 1950 ਦੇ ਅਖੀਰੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ 72 ਗ੍ਰਾਮ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ 33 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀਦਿਨ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ (ਡਬਲਿਊ.ਐਚ.ਓ.) ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 80 ਫੀਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਦਿਨ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਘੱਟ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਹਰ ਦੋ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੱਚਾ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਤਾਂ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਹਾਰਾ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਹੈ।

ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਖਰੀਦ ਤਕਰੀਬਨ 30 ਲੱਖ ਟਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਸੁਸਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਲ 2007-08 ਵਿਚ 63.1 ਲੱਖ ਟਨ ਵਨਸਪਤੀ ਤੇਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਹੜੀ 2006-07 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਕਣਕ ਅਤੇ ਧਾਨ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ 'ਤੇ ਵੀ

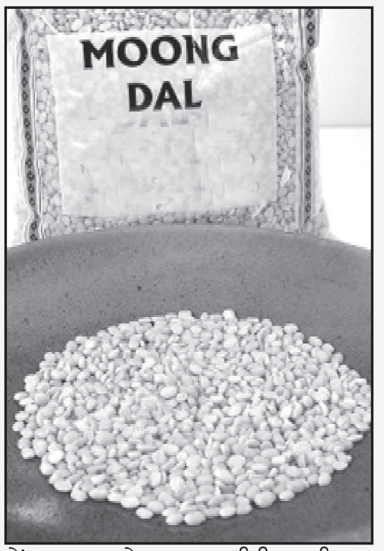

ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥ ਉਪਭੋਗ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸਾਲ 1991 ਵਿਚ ਕੁਲ ਕਣਕ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ 171 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ ਇਹ ਡਿੱਗ ਕੇ 149 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ 1950 ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ 25 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ 10.7 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿ ਗਈ।

ਸਾਲ 2011 ਤੱਕ ਆਉਂਦੇ-ਆਉਂਦੇ ਕਣਕ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੰਗ 7 ਕਰੋੜ 75 ਲੱਖ ਟਨ (ਖੇਤੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮੁਤਾਬਕ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 11 ਕਰੋੜ ਟਨ (ਐਸੋਚੈਮ-ਐਗਰੀਵਾਚ) ਤਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ 7 ਕਰੋੜ 15 ਲੱਖ ਟਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 7 ਕਰੋੜ 80 ਲੱਖ ਟਨ ਤਕ ਅੰਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਰਬੀ ਸੀਜ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ (ਸਾਲ 2008 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਛੱਡ ਕੇ) ਇਸ ਦਾ ਔਸਤ ਉਤਪਾਦਨ ਮਹਿਜ 7 ਕਰੋੜ 6 ਲੱਖ ਟਨ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ ਕਣਕ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਸੱਤ ਕਰੋੜ 80 ਲੱਖ ਟਨ (ਅੰਦਾਜ਼ਨ) ਬੰਪਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਿੰਨੀ ਸਥਾਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ 7 ਕਰੋੜ 63 ਲੱਖ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਬੰਪਰ ਉਤਪਾਦਨ ਬਣਿਆ ਰਹੇ, ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰਬੀ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਦਸ ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਉਗਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਬੇ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਨਮੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਚੰਗੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਬੰਪਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਕਣਕ ਅਤੇ ਧਾਨ ਦੀ ਬੰਪਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਧੇ ਹੋਏ ਰਕਬੇ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿਚ ਖਾਸ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਨਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਪੈਦਾਵਾਰ 2.6 ਤੋਂ 2.8 ਟਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਿਕਾਰਡ 8 ਟਨ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ। ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਧਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਸਥਿਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਖਰੀਫ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਧਾਨ ਦੀ ਲਵਾਈ ਵਧ ਗਈ, ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਕੀ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਰਕਬਾ ਘੱਟ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਬੀ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਉੜਦ ਅਤੇ ਮੂੰਗੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਘਾਟ ਦੇਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਧ ਕੇ 90,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਸਾਲ-ਦਰ-ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਰੱਖਿਆ ਬਜਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰਕਮ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ 18.257 ਕਰੋੜ ਹੈਕਟੇਅਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 5000 ਰੁਪਏ ਹਿਸਾਬ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਗਬਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਰਗੈਨਿਕ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸਸਤੀ ਹੈ- ਮਹਿਜ਼ 3300 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ। ਦਿਲਚਸਪ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਰਾਸਾਇਣ ਖਾਦਾਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਪਜਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਹ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮਿਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਖਾਹ ਛਿੱਤਰ!

ਲਿਖਤੁਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ
408-903-9952

ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦੇਖੋ ਜ਼ਰਾ ਮੂੰਹ ਥਾਣੀਂ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹਨ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ 'ਖਾਣਾ' ਜਾਂ 'ਪੀਣਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੇਖੋ- ਅੰਬ ਜਾਂ ਗੰਨੇ ਨੂੰ ਚੂਪਣਾ ਕਹੀਦੈ। ਭੁੱਜੇ ਹੋਏ ਦਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਬਣਾ, ਕਿਸੇ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੀਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘੁੱਟਾ-ਵੱਟੀ, ਲਗਾਤਾਰ ਪੀਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੀਂਡ ਲਾ ਕੇ ਪੀਣਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਸੂਪ ਵਰਗੇ ਗਾੜ੍ਹੇ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਸੜੂਪੇ ਭਰਨੇ ਅਤੇ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਥਿਆਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਚੱਟਣਾਂ ਆਖੀਦੈ। ਦਵਾਈ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾ ਨਿਗਲਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ। ਮਲੱਠੀ ਜਾਂ ਚਿੰਗਮ ਨੂੰ ਚਿੱਥਣਾ ਜਾਂ ਜਗੋਲ਼ਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪੀ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ 'ਡੀਕ ਗਿਆ' ਜਾਂ 'ਡਕਾਰ ਗਿਆ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਜੀ ਹੋਈ ਛੱਲੀ ਨੂੰ ਆਮ ਕਰਕੇ ਚੱਬਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਜੇ ਛੱਲੀ ਦੋਧਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ 'ਚਰੂੰਡਣਾ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਬਰੀਕ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ 'ਫੱਕਾ ਮਾਰਨਾ' ਕਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਪੇਟੂ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਧੂ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ ਦੇ ਰਲਵੇਂ-ਮਿਲਵੇਂ ਅਰਥਾਂ 'ਚ 'ਤੁੰਨ ਲਈਆਂ' ਜਾਂ 'ਚਿਣ ਲਈਆਂ' ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਲਫਜ਼ ਹੋਰ ਬੜੇ 'ਪਿਆਰੇ' ਨੇ ਜੋ ਅਕਸਰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਪੂਰੀ ਬੋਤਲ ਚੜ੍ਹਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਡੱਫ ਗਿਆ।

ਛਕਣ-ਛਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਤਾਂ ਹੋਏ ਸੋ ਹੋਏ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੈਰਾਨੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ 'ਕੁੱਟ ਜਾਂ ਮਾਰ' ਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵੀ 'ਖਾਣਾ' ਜਾਂ 'ਖਾਧੀ' ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇਖੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਫਲਾਣੇ ਨੇ 'ਕੁੱਟ ਖਾਧੀ' ਜਾਂ 'ਮਾਰ ਖਾਧੀ'-ਜਦਕਿ ਕੁੱਟ ਜਾਂ ਮਾਰ ਕੋਈ ਪੀਜ਼ਾ-ਬਰਗਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹਨ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਹੈ- ਫਲਾਣੇ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾਂ ਢਿਮਕੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਛਿੱਤਰ ਖਾਧੇ। ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੁੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਛਿੱਤਰਾਂ ਜਿਹੀ ਨਖਿੱਧ ਚੀਜ਼, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਧਰਮ-ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੈਰਾਂ 'ਚੋਂ ਉਤਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ 'ਖਾਣੇ' ਜਾਂ 'ਖਾਧੇ' ਲਫਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜ ਗਏ ਹੋਣਗੇ? ਖੱਟੀਆਂ, ਮਿੱਠੀਆਂ ਅਤੇ ਸਲੂਣੇ ਸਵਾਦ ਵਾਲੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸ਼ਬਦ ਖਾਣਾ ਜਾਂ ਖਾਧਾ, ਜੁੱਤੀਆਂ-ਛਿੱਤਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ?...ਚਲੋ ਆਪਾਂ ਇਸ ਖੋਜਾਖਾਜੀ ਵਿਚ ਕਾਹਨੂੰ ਫਸਣਾ ਹੈ। ਅਖਾਣ ਹੈ ਨਾ-ਜਿਸ ਕਾ ਕਾਮ ਉਸੀ ਕੋ ਸਾਜੇ, ਔਰ ਕਰੇ ਤੋਂ ਠੀਂਗਾ ਬਾਜੇ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪੇਕਿਆਂ-ਸਹੁਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ 'ਲਿੰਗੁਇਸਟਿਕ' ਯਾਨਿ ਕੋਈ ਭਾਸ਼ਾ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੀ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਇਸ ਬਿਖੜੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ 'ਠੀਂਗਾ' ਖਾਵਾਂਗੇ! ਆਉ ਆਪਾਂ ਛਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਰਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਆਪਦੀ ਉਹ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣ ਲਉ, ਜਦ ਮੈਂ ਤੇ ਛਿੱਤਰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਜਾਵਾਂ ਕਿ ਛਿੱਤਰ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ 'ਰੂ-ਬਰੂ' ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਂਹ ਦੇ ਤਿਲ੍ਹਕੇ ਦਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਝਿੜਕੇ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ। ਮੀਂਹ ਪੈਂਦੇ ਵਿਚ ਤਿਲ੍ਹਕਣ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੱਟ-ਫੇਟ ਲੱਗ ਜਾਏ, ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੀ 'ਝਿੜਕ', ਆਪਣੇ ਅੜਿੱਕੇ ਆਏ ਬੰਦੇ ਦੇ ਜਰੂਰ ਹੱਡੀਂ ਰਾਧ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਅਹਿ ਜਿਹੜਾ ਨਾਰਕੋ ਟੈਸਟਾਂ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਚੱਲਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਮੀਦ ਜੇ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੀ 'ਝਿੜਕ' ਅਰਥਾਤ ਪਟਾ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਸਕੇ। ਵੈਸੇ ਮੇਰੀ ਇਸ ਵਿਥਿਆ ਦਾ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੀ ਛਿਤਰੌਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਤਾਅਲੁਕ 'ਰੰਬਾ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਚੰਡੇ ਹੋਏ ਹੀ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ' ਵਾਲੇ ਅਖਾਣ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਂਹ ਦੇ ਤਿਲ੍ਹਕੇ ਦਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਝਿੜਕੇ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ। ਮੀਂਹ ਪੈਂਦੇ ਵਿਚ ਤਿਲ੍ਹਕਣ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੱਟ-ਫੇਟ ਲੱਗ ਜਾਏ, ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੀ 'ਝਿੜਕ', ਆਪਣੇ ਅੜਿੱਕੇ ਆਏ ਬੰਦੇ ਦੇ ਜਰੂਰ ਹੱਡੀਂ ਰਾਧ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਅਹਿ ਜਿਹੜਾ 'ਨਾਰਕੋ ਟੈਸਟਾਂ' ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਚੱਲਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਮੀਦ ਜੇ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੀ 'ਝਿੜਕ' ਅਰਥਾਤ ਪਟਾ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਸਕੇ।

ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਮੌਕੇ ਬਰਾਤਾਂ ਦੋ-ਦੋ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰੱਖਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ਼, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਬਰਾਤੀਆਂ ਦਾ ਠਹਿਰਾਉ ਸੀ। ਬਰਾਤ ਆਈ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਦੁਪਹਿਰੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਇਕ ਬੰਦੂਕ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਨੇ ਦੋ ਮੋਰ ਮਾਰ ਕੇ ਲਿਆਂਦੇ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਡੇ ਪਤੀਲੇ ਵਿਚ ਮੀਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਿਨ ਢਲ੍ਹਦੇ ਤੱਕ ਮੀਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵੀ ਖੜਕਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਸ਼ਾਮ ਪੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਾਈ ਨੇ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਮੁਨਾਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਨਕਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਮਾ ਰਾਮ ਟਿੱਡੀ ਮੁੱਛਾ, ਸਿੰਬਲ ਮਜਾਰੇ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਕਲਾਂ ਦੇਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਛੱਕ ਕੇ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਹਵੇਲੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ। ਆਪਣੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਗੁੱਲੀ ਡੰਡਾ ਖੇਡਣਾ ਵਿਚੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੈਂ ਵੀ ਨਕਲਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਜੰਗਾਲੀ ਜਿਹੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ, ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਵਜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕੱਦੂ ਵਰਗੇ ਗੰਜੇ ਸਿਰ ਵਾਲਾ ਇਕ ਢਿੱਡਲ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ, ਜਿਸਨੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਕੁੱਤਾ ਝੱਗੀ ਜਿਹੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੂੰਹ ਉੱਪਰ ਪਾਊਡਰ ਭੁੱਕ ਕੇ ਅਤੇ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਲੱਪ-ਲੱਪ ਲਾਲੀ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ 'ਜ਼ਨਾਨੀ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਸਾਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗਿੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਥੱਬਾ ਥੱਬਾ ਘੁੰਗਰੂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਮਰਦ ਨੇ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ 'ਤੇ 'ਮੇਰਾ ਮਨ ਡੋਲੇ ਮੇਰਾ ਤਨ ਡੋਲੇ' ਦੀ ਤਰਜ਼ ਵਜਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਤਬਲੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਕ ਗੁੱਟ ਉੱਪਰ ਘੁੰਗਰੂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਵੱਜਦੀ ਬੀਨ ਵਲ, ਫਨ ਫੈਲਾਈ ਬੈਠਾ ਸੱਪ, ਇਕ ਟੱਕ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਸਤ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਸਾਂ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮੋਢਾ ਹਲੂਣਿਆ। ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਭੰਵਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਮੈਥੋਂ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਸੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਘਰੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਣ-ਸੁਣਿਆ ਕਰ ਛੱਡਿਆ। ਪੰਜ-ਸੱਤ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਮੋਢਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਲੂਣਦਿਆਂ ਆਖਿਆ- "ਭਾਈਆ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਐ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਨਕਲਾਂ ਦੇਖਣੀਆਂ, ਤੂੰ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪੈ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਕੇ!" ਪਰ ਮੈਂ ਯਾਰ ਬੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਦੀ 'ਜੁਗਲ ਬੰਦੀ' ਵਿਚ ਖੁੱਭਿਆ ਬੈਠਾ ਸਾਂ। "ਅੱਛਾ, ਆਇਆ" ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਚੋਰ ਅੱਖੀਂ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਖਾਂ ਗੱਡ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ।

ਇਧਰ ਪਿੜ ਵਿਚ ਹੁਣ ਨਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 'ਟਿੱਡੀ-ਮੁੱਛਾ' ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਨੇ ਬੜਾ ਹੀ ਹਸਾਉਣਾ ਸਾਂਗ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੂਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਾਲੀ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਉੱਪਰੋਂ, ਉਸਦੇ ਅੱਧੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਾਲੀ ਚਿੱਟੀ ਬੁਨੈਣ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਦੇਖ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਹੱਸ ਹੱਸ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੀਹ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਟਿੱਡੀ ਮੁੱਛੇ ਦੇ ਇਸ ਮੂਰਖਾਨਾ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਫੈਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਅਪਨਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਦਰੰਗ ਤੇ ਕੁਚੱਜੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਹਾਸਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਖੈਰ, ਟਿੱਡੀ ਮੁੱਛਾ ਪੁੱਠੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਨਚਾਰ ਦੇ ਥਾਂ-ਕੁਥਾਂ ਹੱਥ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਨਿਆਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਗੰਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ' ਨੂੰ ਵੇਖ ਵੇਖ ਮੁਸ਼ਕੜੀਏ ਹੱਸਦੇ ਰਹੇ।

ਅਚਾਨਕ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛਿਓਂ, ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲਈ ਰਾਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿਸਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਏ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਪੁੱਠੀ ਹੱਥ-ਕੜੀ ਮਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਮੋਹਰੇ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਦਮ ਉਸਨੇ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਚਮੜੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ (ਇਕੋ ਪੈਰ) ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿਖਾਣ ਵਾਂਗ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੋਹਰੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆਂ, ਵਾਪਸ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਫੌਰਨ ਪਛਾਣ ਲਈ। ਇਹ ਜੁੱਤੀ ਭਾਈਆ ਜੀ ਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਹੋਸ਼ ਉਡ ਗਏ, ਫਿਰ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਨਚਾਰ ਦਿਸਿਆ ਨਾ ਟਿੱਡੀ ਮੁੱਛੇ ਦੀਆਂ ਹਸਾਉਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ। ਉੱਠ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਜੁੱਤੀ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜ ਕੇ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਮੋਹਰੇ ਮੋਹਰੇ ਚਟਖਾਰੇ ਲਾਉਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਢਿੱਲ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਮੈਂ ਇਉਂ ਤੁਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਭਗੌੜਾ ਮੁਜ਼ਰਿਮ ਠਾਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਧਰੋਂ ਮੈਂ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਵੜਿਆ ਹੀ ਸਾਂ, ਉੱਧਰੋਂ 'ਟਰਨ-ਟਰਨ' ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਖੜਕ ਪਈ। ਧਮਾਈ ਪਿੰਡੋਂ ਮੇਰਾ ਮਾਮਾ ਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ 'ਖੁਸ਼ੀ' ਮੈਨੂੰ ਹੋਈ ਉਸ ਵੇਲੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੋ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਵੇਰਵੇ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇੰਨਾ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਮੇ ਵਲੋਂ ਦੁੱਧ ਪੀ ਕੇ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਛੰਨਾ ਜਦ ਮੈਂ ਸਟੂਲ ਉੱਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਭਾਈਆ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੰਨੋਂ ਫੜ ਲਿਆ। ਮੇਰਾ 'ਲਿਹਾਜ' ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ' ਮੇਰਾ ਕੰਨ ਮਰੋੜਦਿਆਂ ਇਹੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ, "ਸਹੁਰਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਤੂੰ ਆਹ ਨਕਲਾਂ ਡਰਾਮੇ ਦੇਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਣਾਂ!...ਬੰਦਾ ਬਣ ਜਾ, ਜੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮੁੜਕੇ ਨਕਲਾਂ ਨੁਕਲਾਂ ਦੇਖਣ ਗਿਆ ਫੜ ਲਿਆ, ਫੇਰ ਆਪਣਾ ਸੁੱਝਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ, ਅੱਛਾ?"

ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦੀ ਜੁੱਤੀ 'ਦਸ ਨੰਬਰ' ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨੌਂ ਨੰਬਰ ਦੀ ਸੀ ਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਣਦਾ, ਮੈਂ ਮੁੜ ਕੇ ਨਕਲਾਂ ਦੇਖਣ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਦੇ। ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਕਿਉਂ ਜੀ? ਇਹ ਜਰੂਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ 'ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾ ਕੇ' ਹੀ ਅਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਤਰ ਪਰੇਡ ਵੀ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਲਉ ਲਗਦੇ ਹੱਥ ਛਿੱਤਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਚਿੱਤਰ ਗਾਥਾ ਵੀ ਸੁਣ ਲਉ।

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਭਗਤੂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚਾਚਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ, ਕਦੇ ਕਦੇ ਸਾਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਬੜੀਆਂ ਹਾਸੇ ਮਸ਼ਕੂਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਧ-ਪੱਧਰੇ ਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਚਿੱਟੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਉਸਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ, ਕੰਢੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡੋਂ ਸੀ। ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਚਾਚਾ ਭਗਤੂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੇ ਕਿੱਸੇ, ਵਿਅੰਗਮਈ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਗੰਨੇ ਚੂਪਦਿਆਂ ਜਾਂ ਧੂਣੀ ਸੇਕਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੋਲ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਖਣਾ- "ਉਏ ਪਾੜ੍ਹਿਉ, ਬੜੇ ਹੋ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਓ! ਐਵੇਂ ਨਾ ਆਪਣੀ ਚਾਚੀ (ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ) ਵਰਗੀ ਕੋਈ 'ਨਪੈੱਥਰ' ਗਲ ਪਾ ਲਿਉ!" ਇਕ ਵਾਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਹੋਈ ਬੀਤੀ ਘਟਨਾ ਸੁਣਾਈ-

"ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਡੂੜ ਕੁ ਸਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੀ ਚਾਚੀ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਦਿਲ ਕਰਦੈ। ਮੈਂ ਬੜੀ ਟੌਹਰ ਨਾਲ ਖੜਕਵਾਂ ਚਾਦਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਸ਼ਮਲ੍ਹੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ, ਨਾਈ ਕੋਲੋਂ ਖਤ ਕਢਾਇਆ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਗੁਰਗਾਬੀ ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਕੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਿਆ। ਤੁਹਾਡੀ ਚਾਚੀ ਨੇ ਵੀ ਰੰਗਲੀ ਦਾਤਣ ਮਲਕੇ ਨਵਾਂ ਸੂਟ ਪਾ ਲਿਆ। ਦੋ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਘਰੇ ਜਾ ਕੇ ਹਾਲੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹ ਵਾਲੇ ਗਲਾਸ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਰੱਖੇ ਸਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਚਾਚੀ ਲੱਗ ਪਈ ਮੇਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲਾਉਣ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਕੋਲ!...'ਇਹ ਮੇਰੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਦਾਲ ਸਬਜ਼ੀ 'ਚ ਨੁਕਸ ਦੱਸ ਕੇ ਮੇਰੇ ਚਪੇੜਾਂ ਮਾਰ ਦਿੰਦੈ.....ਕਦੇ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਨੂੰ 'ਤੂੰ-ਤੂੰ' ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ 'ਤੁਸੀ' ਕਿਹਾ ਕਰ....ਲੀੜੇ ਜ਼ਰਾ ਨਾ ਨਿੱਖਰੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟ ਦਿੰਦਾ...ਇਹਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰੋ ਜ਼ਰਾ, ਵੀਰਾ!' ਮੈਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਨੂੰ ਝਾਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਗੋਡਾ ਹਲੂਣਦਿਆਂ ਬੋਲੀ- 'ਹੁਣ ਐਧਰ-ਉਧਰ ਨੂੰ ਕਿਆ ਝਾਕਦੈਂ?...ਹੁਣ ਖਾਹ ਛਿੱਤਰ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ!'

ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਨਮੋਲ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ

ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ

ਲੰਦਨ ਵਾਲੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮਹਾਸਾਗਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੜਾ ਕੁਝ ਸਾਂਭਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਅਣਗੌਲੇ ਨਾਇਕ ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਨਮੋਲ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਅੱਠ ਕਲੀਏ ਵਾਲਾ ਸੰਖ, ਲੋਹੇ ਦੇ ਦੋ ਕੜੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਵਾਲੀ ਨਿੱਕੀ ਕਿਰਪਾਨ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਪੱਤਰੇ, ਸੂਈ ਧਾਗਾ ਅਤੇ ਪੁੱਠੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੀ ਮੁੰਦਰੀ, ਜਿਹਦੇ 'ਤੇ ਉੱਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ-ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ। ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਿਖੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮਹਾਨਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਹੈ।

"ਲੁਧਿਆਣੇ ਕੋਲ ਦਾ ਪਿੰਡ ਰੱਬੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੰਮਣ ਭੋਇੰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਨੇੜੇ ਨੌਰੰਗਾਬਾਦ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੰਨ 1844 ਵਿਚ ਚਲਾਣੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਸੇਵਕ ਬਣੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬੜਾ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਖੁੱਸ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਦ ਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ, ਤਾਂ ਲੌਰਡ ਲਾਰੈਂਸ ਨੇ ਸੰਨ 1847 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਭਾਈ ਜੀ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਲੌਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁਰਕ ਕਰ ਲਈ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ ਲਾਰੈਂਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰਦਾ ਸੀ।" ਲੰਦਨ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ 'ਹਿੰਦ-ਪੰਜਾਬ ਦੀ 1848-1849 ਦੀ ਦੂਜੀ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵਸੋਂ ਵਿਚ ਅਥਾਹ ਅਸਰ ਰਸੂਖ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਦਾ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਗਾਵਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਖਰਚ ਤੇ ਖ਼ੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਫਰਾਰੀ ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਲੈ ਕੇ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਮੂਲ ਰਾਜ, ਹਜ਼ਾਰੇ ਵਿਚ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰਾਮਨਗਰ ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਫਰੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਰਹੇ। ਦਸੰਬਰ 1849 ਵਿਚ ਇਹ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਹਾਜੀਪੁਰ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਜਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਰਜਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਬਗਾਵਤ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 28 ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਡੀ.ਸੀ. ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਖਬਰੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਆਦਮਪੁਰ ਵਿਚ ਇੱਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਸਣੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਡੀ.ਸੀ. ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਰਨੀ ਵਾਲਾ ਇਹ ਗੁਰੂ ਕੋਈ ਮਾੜਾ-ਧੀੜਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਇਹ ਓਹੋ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਜੀਸਸ ਹੈ।' ਫ਼ਰੰਗੀ, ਭਾਈ ਜੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਹੇੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇਕਲਾਪੇ ਦੀ ਕੈਦ ਭੋਗਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋਤ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਸੰਨ 1966 ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਓਥੋਂ ਦੇ ਲਿਸਟ ਰੋਡ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ।

ਸੰਨ 1920 ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ ਗੋਰੇ ਡੀ. ਸੀ. ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਮੈਂ ਵੇਲਾ ਮਿਥ ਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕਲਾ-ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਸਾਂਭਣ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਜੈਨੀਫ਼ਰ ਹਾਉਜ਼ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵਿਛਾ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤਾਂ ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਸਜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ (ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ।

ਮੈਂ ਕੱਲੀ-ਕੱਲੀ ਸ਼ੈਅ ਛੂਹ ਕੇ ਵੇਖੀ-ਸੰਖ ਲੋਹੇ ਦੇ ਕੜੇ, ਦਸਤਾਰ ਵਾਲੀ ਨਿੱਕੀ ਕਿਰਪਾਨ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰੇ, ਸੂਈ ਧਾਗਾ, ਪੁੱਠੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੀ ਮੁੰਦਰੀ। ਮੈਂ ਪੱਤਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, ਮੈਂ ਸੰਖ ਵਜਾ ਲਵਾਂ? ਉਹ ਘਬਰਾ ਗਈ। ਉਹਦੀ ਤੱਕਣੀ 'ਚ ਵਰਜਣਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਅਵਾਣਿਆਂ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਢਾਡੀ ਨੇ ਵਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਗਾਈਆਂ, ਕਿਸੇ ਲਿਖਾਰੀ ਚਿਤੇਰੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਿਤਰਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਭਿੱਟਿਆ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਨਿਆਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਮੁਖਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੜੇ ਗਏ ਇੱਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ।

ਦਿੱਲੀ ਸਿਆਸਤ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਹਲਕੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਨਿਕਲੀ

–ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹਰਵਿੰਦਰ

ਇਥੋਂ ਦੀ ਵੇਲਾ ਵਿਹਾ ਚੁੱਕੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ 'ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ' ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਘੱਤਿਤਬਾਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਹਲਕੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਤੋਹਮਤਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਤਾਂਹ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕੀ। ਸੌਖੇ ਸਬਦਾਂ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਧੁਰਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਉਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਹਾਕਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਰੁੱਖ਼ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ 'ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ' ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ।

ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਸ਼ਰੀਕਾਂ' 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਗੋਲ ਸਾਲ 2008 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਹੀ ਕਰਕੇ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾ ਲਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਧੌਂਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਹਿੰਡ ਪੁਗਾ ਲਈ।

ਸ. ਸਰਨਾ ਦੀ ਇਸ 'ਚਾਣਕਿਆ ਨੀਤੀ' ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਮਲਕਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ 'ਚ ਪਨਾਹ ਲੈਣੀ ਪੈ ਗਈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤੀ ਰਾਹਤ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਆਪਣਾ 'ਉੱਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ' 'ਚ ਅਸਫਲ ਹੀ ਰਹੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ. ਸਰਨਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੂੰ ਥਾਪੜਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਫਰਵਰੀ 2008 ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਚੋਣ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਵਾ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ।

ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਫਰਵਰੀ 2009 'ਚ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ 16 ਜਨਵਰੀ 2009 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਸੁਣਵਾਈ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਤੈਅ ਹੋਊ। ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚਲੀਆਂ ਊਣਤਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਸੇਵੀਆਂ 'ਚ ਲੂਣ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਜੇ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਲੁਆਈ ਗੋਡੀ ਦੇ ਇਸ ਦਰਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿਤ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਥਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ. ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੂਬਾਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ।

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ

ਸੂਬਾਈ ਦਲ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਚੱਲੇ ਆ ਰਹੇ ਜਥੇਦਾਰ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਥਾਪਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਲ 'ਚ ਹੀ ਕੌਮੀ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ 'ਐਡਜਸਟ' ਕਰਕੇ ਦਲ 'ਚ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਦਕਿ ਸੂਬਾਈ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਕੌਂਸਲਰ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਰਨਾ ਬਨਾਮ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਾਲ 2008 ਦੇ ਮੱਧ 'ਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜੀ ਸ਼ਰੀਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਹਿ-ਮਾਤ ਦੀ ਖੇਡ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੁੜ ਬਾਜ਼ੀ ਲੈ ਗਿਆ। ਜਦ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਵਲੋਂ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਰਹੀ 300 ਸਾਲਾ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਰੂਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਨੇਤਾ ਦਿੱਲੀਓਂ ਲੰਘ ਗਏ। ਇਸ ਸ਼ਾਹਾਨਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਲਿਆ ਕੇ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੂਟ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਪੱਛਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹਿਣ ਲਈ ਲੁਆਈ ਗੋਡੀ ਦੀ ਭਾਜੀ ਮੋੜਨ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਰਹੇ।

ਪਰ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਮੁਫ਼ਤ 'ਚ ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਹਿਸਾਨ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਵਾ ਕੇ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ। 70 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ 'ਚੋਂ ਵੀ ਚਾਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਨ ਤੇ ਇਕਲੌਤਾ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਹਰਸ਼ਰਣ ਸਿੰਘ ਬੱਲੀ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਗ 'ਚ ਹੀ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਿਆਸੀ 'ਚਮਤਕਾਰ' ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਗ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਧੜੇ ਨੂੰ ਕਰਾਰੀ ਸ਼ਿਕਸਤ ਦਿੰਦਿਆਂ 16 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਯੂਥ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਜੇਤੂ ਰਹੇ, ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਝੰਡੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਚੜਾਉਣੋਂ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ। ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆ ਵੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ। ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਫੁੱਲੇ ਨਾ ਸਮਾਉਂਦਿਆਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਇਸੇ ਲਈ ਆਪ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੜੀ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮਹਾਂਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨਵਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਕਾਂਗਰਸ ਜਿੱਤ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮੰਗਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨ ਲਵੇਗੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ।

ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਹਿੱਤ ਅਣਡਿੱਠ-ਸੰਘ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਥੱਪੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨਾ ਹੁਣ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਘ ਦੇ ਰਸਾਲੇ 'ਪਾਂਚਜਨਯ' ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰਨਾਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਚੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਇੰਕਾ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਜੰਮੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਜੋ ਗੁੱਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਾ ਨੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਰਸਾਲੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਪ੍ਰਸਤ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਲੱਦਾਖ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਜੋ ਬਲੀ ਚਾੜ੍ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਵੇ।

ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕਲਗੀਧਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

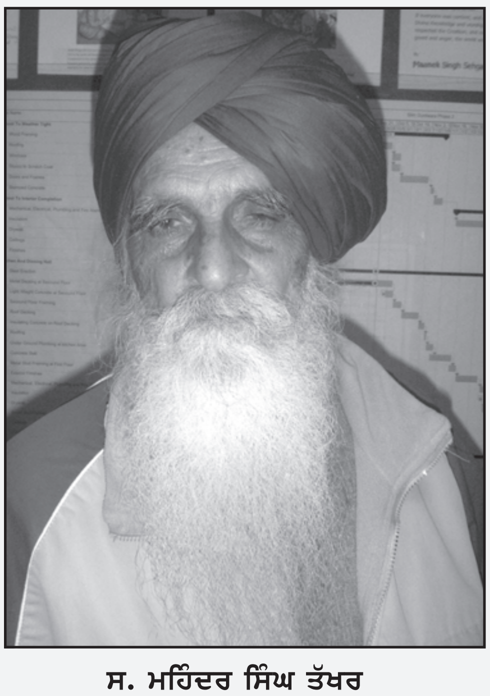

ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ
(ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ)

ਵਲੋਂ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ
ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ
ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰ

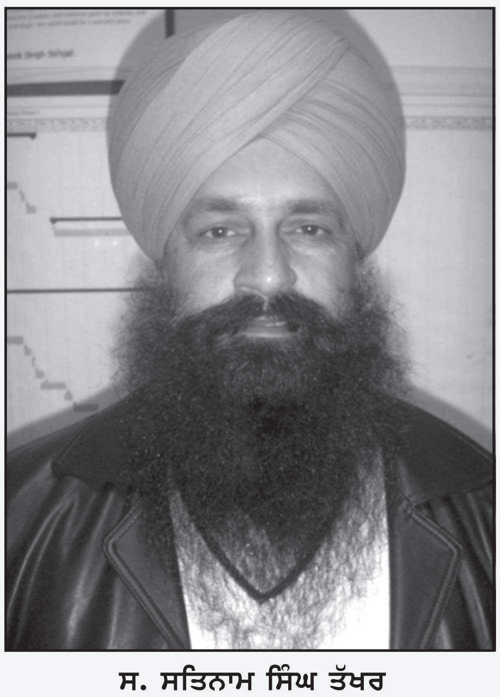

ਸ. ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ

Heartiest Congratulations to

Sh. Sunny Dhoorh

on his election as
Vice Chairman of Democrat Party, Kent County (Michigan)

Mr. Dhoorh's election is a matter of proud for all Indians. We hope he will work tirelessly for proper representation of Indian community and people at large.

Sh. Sunny Dhoorh

We wish a very prosperous year 2009 to all of you.

Avtinder Chawla, Kulwant Singh, Raj Gautam, Rajesh Sharma, Ashok Kumar, Satpal Makkkar, Parshad Reddy, Manjinder Singh, Mohinder Singh, Tajinder Mander, Balkar Singh, Jatinder Rana, Manpreet Singh, Dilbar Singh, Murli Sharma, Gurdav Singh, Manjit Singh, Sukhbir Singh, Dial Singh, Dimple Singh, Bakthawar Singh, Ajay Chabbra, Lucky Channa, Paul Singh Dillon, Ramesh Verma, Shannan Singh, Dalip Sexana, Mike Sexana, Sunny Chawla, Amarjit Singh, Paremjit Singh Gandhi.

Punjabi Culture Society of Michigan, Youth Club of India, India Voice, Sports Club Punjab, Business Owners Association, Ace Club of India, Whine Tasters Association, Hindu Temple of Grand Rapids, Sikh Society of West Michigan.

Omni Realty

Specializing in Gas Stations, Motels and Residential

www.omnirealtyonline.com
Vijay@omnirealtyonline.com

9100 Southwest Freeway, Suite 111
Houston, TX 77074

Vijay K. Chamdal
Commercial Realtor
Office: 713-779-7326
Cell: 281-704-0470, Fax: 281-858-1464

AFFORDABLE MORTGAGE INC.

SBA Loans
Conventional Loans
Residential Loans
www.affordablemortgage.usa

Low Down Payment 100% Financing

ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Attention Business Owners!!

Are You Worried About Your Business When You`re Not There?

Are Worries Keeping You Awake?

Watch Your Business AnyTime Any Place.

NO PAYMENTS
For 3 Months

Financing & Lease Options For 12, 24, 36 Months Available.

For A Free Estimate
Call Sidhu 209-495-3905

ਅਸੀਂ ਡਿਸ਼ ਨੈਟਵਰਕ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਗਾਹਕ ਦਿਵਾਉਣ ਬਦਲੇ 100 ਡਾਲਰ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

DVR UNLIMITED

Sidhu 209-495-3905 www.dvrunlimited.com

M.K. Nijjar DDS
Ruchi Nijjar DDS

Laser Dentistry
No shots, No Drill, No Pain.
Family Dentistry
Cosmetic Dentistry

*Esthetic Crowns, Bridges & Dentures Teeth Whitening * Oral Surgery Root Canal Treatments*

Treatments & Prevention of Gum Diseases New Patients & Children Welcome

510-794-7058

WWW.DRNIJJAR.COM

(Across From Washigton Hospital & Bart)
1895 Mowry Ave. Ste 104 Fremont

ਤੁਸੀਂ ਮੁਕੰਮਲ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਸਾਡੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ www.punjabtimesusa.com 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਡੀਸ਼ਨ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ। ਪੂਰਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਇਕ ਸਫਾ ਕਰਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਜਾਏਗਾ।

Now There`s Even More To Love!

Choose DISH Network and...
♥ Love getting lots of movies
♥ Love a FREE HD DVR Receiver Upgrade
♥ Love getting FREE Activation*
♥ Love getting $50 Credit*
♥ Love FREE Standard Professional Installation
♥ Love saving over $450! Ask how!
*with commitment

HBO HD & starz HD FREE FOR 3 MONTHS*

Pkgs start at $24.99 mo

cinemax for 12 months for a Penny

Ask about DishDVR Advantage and save even more.

14.99 ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮਾਣੋ

dish NETWORK AUTHORIZED RETAILER

Get it $ 24.99 per month only

Just buy a set of two internet phones and talk to your loved ones for unlimited time for free"

"You can even see your loved ones while talking to them, when you buy a Video phone with inbuilt camera"

Southbay Dish 1-800-971-1484

Programming offers: requires participation in Digital Home Advantage with 24-month commitment. After free period, customer must call to downgrade or then-current price will apply. HBO and Starz: Customer receives a credit for each of the first 3 months. Cinemax offer: Requires qualifying programming and AutoPay with Paperless Billing. If AutoPay with Paperless Billing is removed, Cinemax will be removed from the account. Digital Home Advantage: Requires 24-month qualifying programming purchase, Social Security Number, valid major credit card and credit approval. If qualifying service is terminated prior to end of 24-month period, a cancellation fee equal to the lesser of $240 or $10 per cancelled month of service will apply. Equipment must be returned to DISH Network upon termination of qualifying service. Limit 4 tuners per account. Monthly package price includes an equipment rental fee of $5.00 or $7.00 for first receiver, based on selected model. A monthly equipment rental fee of $5.00 or $7.00 will be charged for each receiver beyond the first, based on selected model. A $5.00/mo. additional outlet programming access fee applies for each dual-tuner receiver; fee will be waived monthly for each such receiver continuously connected to Customer's phone line. HD programming requires HD receiver and HD television (sold separately). Customer must subscribe to qualifying HD programming or a $7.00/mo. HD Enabling fee will apply. Lease upgrade fee will apply for select receivers based on model. Offer ends 1/31/09 and is available in the continental United States for new, first-time DISH Network residential customers. All prices, packages and programming subject to change without notice. Local and state sales taxes may apply. Where applicable, equipment rental fees and programming are taxed separately. All DISH Network programming, and any other services that are provided, are subject to the terms and conditions of the promotional agreement and Residential Customer Agreement, available at www.dishnetwork.com or upon request. Local channels packages by satellite are only available to customerswho reside in the specified local Designated Market Area (DMA). Local channels may require an additional dish antenna from DISH Network, installed free of any charges with subscription to local channels at time of initial installation. Social Security Numbers are used to obtain credit scores and will not be released to third parties except for verification and collection purposes only or if required by governmental authorities. All service marks and trademarks belong to their respective owners. HBO®, HBO HDSM, Cinemax® and Cinemax HDSM are service marks of Home Box Office, Inc. Starz and related channels and service marks are the property of Starz Entertainment, LLC.

ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਵਿਛਾਏ ਜਾਲ 'ਚੋਂ ਮੱਛੀ ਵਾਂਗ ਤਿਲਕਿਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

–ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਟਾ ਸਦਾ ਲਈ ਲਟਕ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਪਦਾ ਇੰਜ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੱਛੀ ਵਾਂਗ ਤਿਲਕ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਹੱਥ ਮਲਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੂਹਣੀ ਮੋੜ ਕੱਟ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਇਸ ਕੂਹਣੀ ਮੋੜ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪਿੱਛੇ ਖੜੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਂਝ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਡੇਵਿਡ ਮਲਫੋਰਡ ਨੇ ਇਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲੰਘੀ 5 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ।ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਿਚਰਡ ਬਾਊਚਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।ਉਧਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਚੀਨ ਦੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹੇਅ ਯਾਫੇਈ ਨਾਲ ਵੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਬੂਤ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਵੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਛਪਦੀ 'ਡਾਨ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪਾਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਦਮ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਆਏ ਇਸ ਬਦਲਾਅ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੰਘੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦਬਾਅ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮਲੇ ਦੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਪਾਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ, ਜਦੋਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹਵਾਲਗੀ ਸੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਈ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗੀ ਬਲਕਿ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਲ-

ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ — ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ — ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ

ਕਾਇਦਾ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਆਈ ਨਰਮੀ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਕੱਟੇ ਗਏ ਇਸ ਮੋੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਪਾਕਿ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨੱਥ ਪਾਵੇ। ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਵਰਗੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਮੰਗਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਕਿ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਪਾਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਗਰੰਟੀ ਮੰਗੀ ਕਿ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਰੰਟੀ ਪਾਕਿ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਗਰੰਟੀ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।

ਚਿਦੰਬਰਮ ਵਲੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ, ਕੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ 'ਚ ਸਮਰਥ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਕਿ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰੋਕੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਯੁੱਧ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਵਰਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਣੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਪਾਕਿ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ 'ਦ ਨੇਸ਼ਨ' ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚ ਛਪੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਪਾਕਿ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਬੂਲੀ

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿੱਢੀ ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਫੜੇ ਗਏ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਮਾਂਡਰ ਜ਼ਰਾਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਬੂਲ ਲਈ ਹੈ।

'ਵਾਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਜਰਨਲ' ਨੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਲਸ਼ਕਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੇ ਫੜੇ ਗਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਅਜਮਲ ਆਮਿਰ ਕਾਸਬ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕੋਲ ਕਬੂਲ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਮਲ ਕਾਸਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਬਈ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 10 ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਇਕ ਕਿਸ਼ਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ 10 ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਲਸ਼ਕਰ ਕਮਾਂਡਰ ਜ਼ਰਾਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੁਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਘਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤਕ ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਰੁਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਚ ਨਿਖ਼ਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜੰਗੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਇੰਕਸ਼ਾਫ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਬਾਅ ਬਣੇਗਾ। ਜਰਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਦਿਕਤਾਂ ਹੋਰ ਵੱਧ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗ਼ੈਰ ਫ਼ੌਜੀ ਸਰਕਾਰ ਅਸਥਿਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਵਾਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਜਰਨਲ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਤਾਜ ਵਿਚ ਛੁਪੇ ਇਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਟੈਪ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਲੋਂ ਫਲਸਤੀਨ 'ਤੇ ਭਰਵਾਂ ਹਮਲਾ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ

–ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਯੇਰੂਸ਼ਲਮ : ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫ਼ੌਜ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਵਾਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਉਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਮਲਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।ਫੌਜ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਸਿਟੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਅਤੇ ਹਮਾਸ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਲੜਾਕਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋ ਰਹੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 515 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹਮਾਸ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਦੋ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁਟਿਆ ਜਦਕਿ ਇਥੇ ਦਰਜਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ।

ਫਲਸਤੀਨੀ ਖ਼ਬਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਆਗੂ ਮੁਹੰਮਦ ਆਬਿਦ ਬਾਰਬਖ਼ ਦੇ ਘਰ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਰਬਖ਼ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਹਮਾਸ ਦੇ ਲੜਾਕੇ ਹੁਣ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ 30 ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫ਼ੌਜੀ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਬੀਤੇ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਦੇ ਉਤਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਟੈਂਕ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫ਼ਾਇਰਿੰਗ ਅਤੇ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਅਪਣੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਦਾਖ਼ਲਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਲੜਾਈ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮਾਸ ਦੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਇਕ ਹੰਗਾਮੀ ਬੈਠਕ ਪੂਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦੀ ਗਈ ਜਿਹੜੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੋਕ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਏਹੁਦ ਓਲਮਰਟ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਗ ਲੜਨ ਦੇ ਰੌਂਅ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਰਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏਹੁਦ ਬਰਾਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮਾਸ ਵੱਡੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮਾਸ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਛਡਿਆ। ਏਹੁਦ ਬਰਾਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਅਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮਾਸ ਦੇ ਰਾਕਟ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਮਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਮਾਸ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ 400 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ ਦਾ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇਕ ਫੱਟੜ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੇਟ ਲਾਹੀਆ ਵਿਖੇ ਕਮਲ ਅਦਵਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਡਬਲਿਊ. ਬੁਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਾਸ ਵਲੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ 'ਤੇ ਰਾਕਟ ਹਮਲਾ ਇਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਜ਼ਾ 'ਚ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਲਈ ਅਪਣੀ ਸ਼ਰਤ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤਿਵਾਦੀ ਗੁਟਾਂ ਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਗਾਜ਼ਾ 'ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਰਾਕਟ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਫਲਸਤੀਨੀ ਸੰਗਠਨ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਈਰਾਨ ਅਤੇ ਸੀਰੀਆ ਉਸ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਾਸ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਇਸ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ੂਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਹਫ਼ਤਾਵਰੀ ਰੇਡੀਓ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਣ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਫਲਸਤੀਨੀ ਸੰਗਠਨ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਗਾਜ਼ਾ 'ਤੇ ਬੰਬ ਬਰਸਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੁਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕ ਸਾਰਥਕ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਲਈ ਕੂਟਨੀਤਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨਮਾਨ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਇਕਪਾਸੜ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਨਾਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ 'ਤੇ ਰਾਕਟ ਹਮਲੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬੁਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮਾਸ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ ਵਾਅਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੰਤਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਗਾਜ਼ਾ 'ਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਸਕੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ, ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ ਅਤੇ ਵਾਸੂਦੇਵ ਆਚਾਰਿਆ, ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਏ ਬੀ ਬਰਧਨ, ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾਸਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡੀਰਾਜਾ, ਆਰ ਐਸ ਪੀ ਦੇ ਜੇ ਚੰਦਰਚੂੜਨ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਫਾਰਵਰਡ ਬਲਾਕ ਦੇ ਦੇਵਬਰਤਾ ਬਿਸਵਾਸ, ਜਨਤਾ ਦਲ (ਐਸ) ਦੇ ਆਗੂ ਐਚ ਡੀ ਦੇਵਗੌੜਾ, ਏ ਆਈ ਏ ਡੀ ਐਮ ਕੇ ਦੀ ਆਗੂ ਜੇ ਜੈਲਲਿਤਾ, ਟੀਡੀਪੀ ਆਗੂ ਚੰਦਰ ਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਤੇ ਟੀ ਡੀ ਪੀ ਦੇ ਯੇਰਨ ਨਾਇਡੂ ਆਦਿ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰੇ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੂਟਨੀਤਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ।

ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ ਉਠਿਆ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਘਿਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ 111 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸ਼ਰਮ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਤ ਤੇ ਪ੍ਰਵਚਨਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾਨ 'ਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ 'ਚ ਸਥਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਾਬਰਮਤੀ ਨਦੀ 'ਚੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਡੁੱਬਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਥੋ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਜਨ-ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਛਿੰਦਵਾੜਾ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ 'ਚ 2 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰਹੱਸਮਈ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋਈ ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਹੀ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਫੜਿਆ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

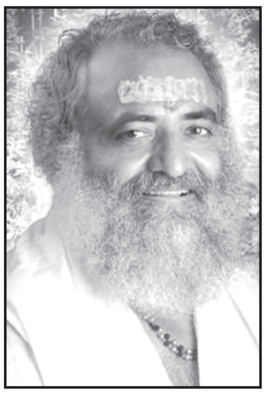

ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ

ਅਜੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਠੰਡੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਤੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਰਾਸ ਰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਚੇਲੀ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਨੇ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ 'ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਚੇਲੇ ਨੇ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਕਿਰਿਆ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ ਨਾਰਾਜ਼ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਵਨਗਰ 'ਚ ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਆਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੇ ਡਿਗਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਰਤ 'ਚ ਸਥਿਤ ਆਸਾ ਰਾਮ ਬਾਪੂ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜਹਾਂਗੀਰਪੁਰਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ ਫਿਰ ਇਕ ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਸ਼ਕਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ 30 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਸ੍ਰੀ ਯੋਗਾਨੰਦ ਆਸ਼ਰਮ 'ਤੇ ਧਾਵਾ ਬੋਲ ਕੇ ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ ਆਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਆਏ 3 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਦੂਜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸ਼ਰਮ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਯੋਗਾਨੰਦ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ 'ਚ ਵੀ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਹੈ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ ਦੇ ਅਕਸ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਦਾ ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੰਤਾਂ ਉਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਡੋਲਣ ਲੱਗੇਗਾ। ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਆਦਰ-ਮਾਣ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸਾਧੂ-ਸੰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਦੇਖ-ਭਾਲ 'ਚ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਜਿਹੇ ਚੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੰਮੀ ਕੁੜੀ, ਪਿਓ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ

ਲੰਡਨ : ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਚੁਲਬੁਲੀ ਮੰਤਰੀ ਰਚੀਦਾ ਦੈਤੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 43 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਬੱਚੀ ਦੇ ਪਿਓ ਦਾ ਨਾਂ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੈਤੀ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੜੀ ਵਲ-ਵਲੇਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਡੈਡੀ ਦੇ ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਿਆਫੇ ਲਾਉਣੇ ਹੀ ਪੈਣਗੇ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਚੈਟ ਰੂਮਜ਼ ਅਤੇ ਬਲਾਗਜ਼ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਦੈਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਨ। ਮੋਰਾਕੋ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਇਸ ਸਿਆਸਤਦਾਨ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦਾ ਭੋਰਾ ਵੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣਨ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਨਹੀਂ। 16 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡਣੀ ਪਈ, ਮਾਪੇ ਗਰੀਬ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ 'ਸੰਘਰਸ਼' ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਫੌਜ ਨੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ

ਲੰਡਨ : ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਹੁਣ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖੇਡ ਵਿਚ ਹਰਾ ਸਕਣ। ਸੈਨਾ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੂਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਫਲ ਵੀ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਟੂਰ 'ਤੇ ਗਈ ਫੌਜ ਦੀ ਟੀਮ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਖ਼ਤ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਕੋਚ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਾਸੀ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰੀਕੋ ਰੋਮਨ ਕੁਸ਼ਤੀ ਅਤੇ ਰਗਬੀ ਵਰਗਾ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਟੀਮਾਂ ਆਹਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਾਲੇ ਵਿਚ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਿੜ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਕ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਸਕੇ।

ਏਸ਼ਿਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਹੈ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ : ਕਬੱਡੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਵੀ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਫੌਜ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਕੋਚ ਅਸ਼ੋਕ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ''ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਹੋ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।'' ਇਸ 'ਤੇ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਮੈਂ ਭਾਰਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨਾਗਰਿਕ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਟੀਮ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਟੀਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ 18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੋ ਟੈਸਟ ਮੈਚ ਸੀਰੀਜ਼ਾਂ ਹਾਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।''

ਧੀਆਂ ਵਿਆਹੋ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ-ਤਾਲਿਬਾਨ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਸ਼ਾਂਤ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਬਰੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਦੁਖੀ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਇਕ ਸਕੂਲ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ 'ਡਾਨ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਆਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਸਲਮਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜਬਰੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਲਮਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਵਾਤ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਿਨਾਂ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮਰਦ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗ਼ਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ | ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ | ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ | ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ | ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

Thandi Insurance Brokerage

LIC#OBO9151

Truck Insurance Specialist:
Auto liability, physical damage, motor truck cargo, general liability and worker's comp.

Coverage for:
Long and local haul owner operators, dump trucks, sand/gravel, seasonal vegetable, delivery, catering and ice cream trucks. DUI, new/young drivers accepted.

Quick Filing:
Personal auto, medical and homeowners insurance. SR22, MCP-65, BMC91-X, Form-E, UIIA.

Business Policies:
Gas stations, repair shops, mini marts, stores, restaurants, and warehouses.

We proudly represent

ਅਸੀਂ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ

For a Free insurance Quote Please Call :

1-800-917-2639

3090 Independence drive Suite # 246 Livermore CA 94551

ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਪਸ਼ੂਪਤੀਨਾਥ ਮੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀ ਪੁਜਾਰੀ ਕੱਢੇ

ਕਾਠਮੰਡੂ : ਨੇਪਾਲੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਸ਼ੂਪਤੀਨਾਥ ਮੰਦਰ 'ਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ ਸੈਂਕੜੇ ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਲੰਘੀ 2 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਤੀ। 261 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੰਦਰ 'ਚ ਪੂਜਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਮਾਉਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਦਰ ਦੁਆਲੇ ਪੁਲਿਸ ਤੈਨਾਤ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਚੁਣੇ ਨਵੇਂ ਪੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਾਉਵਾਦੀ ਅਤੇ ਯੰਗ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਗ (ਵਾਈ.ਸੀ.ਐਲ.) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੀਤੀ 1 ਜਨਵਰੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਪਣੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਦਰ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਭੜਕ ਉਠੇ ਸਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪੰਡਤ ਹੀ ਇਸ ਮੰਦਰ 'ਚ ਪਿਛਲੇ 300 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇਪਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਪੰਡਤਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਚੁਕੀ ਹੈ ਪਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਾਰਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਨਵੇਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਭਾਂਪਦਿਆਂ ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮੰਦਰ ਦੁਆਲੇ ਭਾਰੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਤੈਨਾਤ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਨੇਪਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਰਾਜ ਪਾਂਟਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ 1404 ਈਸਾ ਪੂਰਬ ਰਾਜਾ ਰਾਜਦੇਵ ਮੱਲਾ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਆਏ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ਼ਾਸਕ ਸ਼ਮਸੂਦੀਨ ਨੇ ਪਸ਼ੂਪਤੀਨਾਥ ਮੰਦਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲੀ ਹੱਥ ਹੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਸ਼ੂਪਤੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਨਰੋਤਮ ਵੈਦਿਆ ਨੇ ਦਸਿਆ, ''ਅਪਣੇ ਨਵੇਂ ਪੁਜਾਰੀ ਬਿਸ਼ਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਾਹਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੰਗ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਗ ਦੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਮੰਦਰ ਦਾ ਤਾਲਾ ਤੋੜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ ਸਨ। 261 ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੰਦਰ 'ਚ ਪੁਰਾਣੀ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।'' ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਭੰਡਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਪੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਵਲੋਂ ਯੰਗ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀਆਂ ਗ਼ੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੋਕਣ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇਪਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਪਿਛੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਤੂਲ ਫੜਿਆ।

ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਦਰਾੜ ਪਈ : ਪਸ਼ੂਪਤੀਨਾਥ ਮੰਦਰ 'ਤੇ ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ 'ਕੋਸ਼ਿਸ਼' ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਗਠਜੋੜ 'ਚ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਾੜ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨੇਪਾਲੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਰੰਗਤ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੁਸ਼ਪ ਕਮਲ ਪ੍ਰਚੰਡ ਨੇ ਆਖਿਆ, ''300 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਸ਼ੂਪਤੀਨਾਥ ਮੰਦਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਦਖਣ-ਭਾਰਤ ਦੇ 'ਭੱਟ' ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ।'' ਭਾਰਤੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੀ ਹੈ।'' ਸਾਬਕਾ ਗੁਰੀਲਾ ਆਗੂ ਦੇ ਇਹ ਬਿਆਨ, ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਗੱਦੀਉਂ ਲਾਹੇ ਰਾਜ ਗਿਆਨੇਂਦਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਪਿਛੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨੇਂਦਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਰੰਗਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਮਾਉਵਾਦੀ ਭੜਕ ਉਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਥਾਨਕ ਪੂਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਦਰ 'ਚ ਬਿਠਾ ਦਿਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਮਾਉਵਾਦੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ

ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਚੰਡ

ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨੇਪਾਲੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੂਜਾ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਗੇ। ਜ਼ਿਰਕਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਨੇਪਾਲੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਲਾਈ ਰੋਕ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਅਪਣੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਸਨ।

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਮੰਤਰੀ ਗੋਪਾਲ ਕਿਰਾਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਟਾਏ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਕਿਰਾਤੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ, ''ਮੈਂ ਅੰਤਰਮ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪਸ਼ੂਪਤੀਨਾਥ ਖੇਤਰ 'ਚ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰੰਭਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ਮਹਾਬਲਕੇਸ਼ਵਰ ਭੱਟ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਸਮੇਤ ਭਾਰਤੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।'' ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਨਵੇਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਸ਼ੂਪਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਕਾਸ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਨਰੋਤਮ ਵੈਦਿਆ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾ ਕੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਉਵਾਦੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂਪਤੀਨਾਥ ਮੰਦਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਰਾਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਮੈਂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਠਮੰਡੂ 'ਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਵਾਂਗਾ।'' ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤ-ਨੇਪਾਲ ਸਬੰਧਾਂ 'ਚ ਤਰੇੜ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੰਦਰਾਂ 'ਚ ਜਿਹੜੇ ਨੇਪਾਲੀ ਪੁਜਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਪੁਜਾਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਭੱਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦੋ ਹੋਰ ਨੇਪਾਲੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਰ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। 'ਭੰਡਾਰੀ' ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਲਈ ਸਾਮਾਨ ਮੁਹਈਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਰੰਭਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ 32 ਮੈਂਬਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਗਠਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਲਈ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮੰਦਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਟੋਰ ਦੇ ਤਾਲੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਨਵੇਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੰਦਰ ਦੀ ਰੁਕੀ ਪੂਜਾ ਬੀਤੀ 4 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਣ ਕੇ ਚਾਲੂ ਹੋਈ।

ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੌਣਕ ਮੇਲਾ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

www.Raunakmela.com

Enjoy Live Radio Show
Every Sun: 9am-9.30am
(Central Time)
on 1590AM
or on Internet.
Since 1983
ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਪੰਮੀ ਗਿੱਲ

Homeopathic Systems for Health Treatment
When you are tired of all treatments for any disease at any age
Try homeopathic, systems of treatment

ਅਰਥਰਾਈਟਸ, ਦਮਾ, ਸੁਗਰ, ਬਲਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਪੱਥਰੀ, ਖਾਰਿਸ਼, ਮੁਹਾਂਸੇ, ਵਜਨ ਦਾ ਘਟਣਾ ਜਾਂ ਵਧਣਾ, ਜਨਾਨਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜੋਰੀ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ
You can get all Homeopathic, Ayurvedic, Biochemic medicines at economical prices.
www.homeomedicine.net

Consultant /Practitioner
GURDIP SINGH SANDHU
DHMS, Hons, BAMS, MDEH, 30 Years experience
Working as per ACT.SB-577 State of CA.
CALL: TOLL FREE: 877-OK-HOMEO
(877-654-6636)OFFICE: 408-729-6691
E-mail: Homeomedicine@yahoo.com

ਹੋਰ ਇਲਾਜਾਂ ਤੋਂ ਥਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਹੋਮੀਓਪੈਥੀ ਅਜਮਾਓ

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਰ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ !

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ:

License plates
IFTA *Fuel tax return
DOT, ICC-MMC
Single state registration services
*New Mexico & Kentucky permit

Rajinder Singh
ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਪਰ ਵਰਕ ਲਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਟਰਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਟਾਕਟਨ ਵਿਚ ਮੂਵ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ

Now in Strockton, the Hub of the Trucking Industry
Financing Available For Buying Trucks

Cell: (510) 557-6988
Ph: 209-982-9996,
Fax:209-982-9997
13465 Basalt Ct, Lathrop CA 95330

G.M. Lawrence Insurance Brokerage
License# 0D79587

ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਪਿਛਲੇ 26 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟਰਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ
ਜੀ ਐਮ ਲਾਰੈਂਸ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਿਉਂ?
*ਕੋਈ ਬਰੋਕਰ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ *ਝਟਪਟ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ *ਮਾਸਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਪਲਬਧ ਹਨ

LIABILITY
GENERAL LIABILITY
PHYSICAL DAMAGE
CARGO
BONDS

New Ventures Are Welcome
ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ
Ph: 209-474-2771
Fax: 209-474-0215
7746 Lorraine Ave.#214
Stockton CA-95210

SPECIALIZES IN BOTH LOCAL & LONG HAUL
-Flexible down payments
-Excellent customer service
-Committed to each individual client's needs
-Experienced, knowledgeable & professional staff

ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਬਜਰੀ ਢੋਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਿੰਗ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੱਡ ਬੀਤੀਆਂ-ਕੁਝ ਜੱਗ ਬੀਤੀਆਂ

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। 1969 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਖੀਰਲੀ ਇਸ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ।

ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਸੁਣੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ। ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸੁਭਾਗਾ ਮੌਕਾ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਮਿਲ ਗਿਆ। ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਿੰਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ 21 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਚਲਣਾ ਸੀ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ 'ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਵਖੋ ਵੱਖ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਸੰਤ, ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਤੋਰਨਾ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ 11 ਕੁ ਵਜੇ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੇਟ ਹੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ।

ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਹੁਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਪੁੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਲਈ ਬੜੇ ਹੀ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਬਸ ਤਿਆਰ ਖੜੀ ਸੀ, ਦੋ ਹਾਥੀ ਜੋ ਪੂਰੇ ਸਜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਦਰ 'ਤੇ ਝੂਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਸੰਗਤਾਂ ਤਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ

ਕਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜੈਕਾਰੇ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਸਨ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਅਤੇ ਅਸੀਸਾਂ ਸਦਕਾ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੋਈ 60 ਕੁ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜਥਾ ਤੋਰਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗਡੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਲੰਘਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਸੇਵਾ ਦਾ ਚਾਅ ਅਤੇ ਏਨੀਆਂ ਇਕੋ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਜਥਾ ਰੁਕਦਾ, ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਲਈ ਉਥੇ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜ਼ੌਹਰ ਤਕਦੀਆਂ। ਫੌਜੀ ਬੈਂਡ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਸੁਣਦੀਆਂ, ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵੇਖਦਿਆਂ। ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅਕਾਸ਼ ਗੂੰਜਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਰਹੰਦ, ਦਿੱਲੀ, ਆਗਰਾ, ਗਵਾਲੀਅਰ, ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਅਤੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਾ। ਰਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰਾਂ -ਅਖਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨੇ ਔਖੇ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੰਭਵ ਵੀ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਆਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਯਾਤਰੂ ਸਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਬੱਸਾਂ ਵਾਪਸ ਮੋੜਨੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਕੁਝ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਕਰਕੇ ਲੋਕਲ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਈ ਸੀਟਾਂ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਹੀ ਪਈਆਂ ਸਨ।

ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਲੰਗਰ ਦੇ ਗਫੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵੰਡਦੀਆਂ। ਫ਼ਲ ਅਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਵੰਡਦੀਆਂ ਥੱਕਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੀਸ ਉਪਰ ਸਜਾ ਕੇ ਸਚਖੰਡ ਵਿਚ ਖੜਨਾ, ਵੇਖਣਯੋਗ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਤੰਬੂਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਦਿੱਤੇ, ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਫੁਲ ਕਿਆਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸੁਚਜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਣਥਕ ਸੇਵਾ ਨਭਾਈ। ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਖਲੋ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ।

ਦੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿਚੋਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਵਡਮੁੱਲੀਆਂ, ਭੇਟਾਵਾਂ ਸਚਖੰਡ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਬੇਲੇ ਲਈ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਘੋੜੇ, ਦੁਸ਼ਾਲੇ, ਸੋਨੇ ਮੜੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਲਈ ਕਲਗੀਆਂ, ਰੁਮਾਲੇ, ਪਾਲਕੀਆਂ ਛਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁਝ।

ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਦਿਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਣੇ ਸਨ। ਸੋ ਸੰਗਤਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਚਾਲੇ ਵੀ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹਰ ਗਲੀ, ਚੌਕ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੁਪੱਟਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਹੀ ਆਇਆ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੰਗਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਚਖੰਡ ਤੱਕ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਥੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਨਿਕਲਿਆ, ਉਹ ਦਿਨ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘੋੜੇ, ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ, ਨਰਸਿੰਘ ਦੇ ਬੋਲ, ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਂ, ਗੱਤਕਿਆਂ ਦੇ ਜੌਹਰ, ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ, ਸਜੇ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਤੇ ਬਾਣੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਆਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਜੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਵੇਲਾ, ਘੜੀ, ਧੰਨ ਸੀ। ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਆਪਣੇ ਧੰਨ ਭਾਗ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਬਿਆਂ ਵਲੋਂ 24 ਘੰਟੇ ਲੰਗਰ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਸਦ ਲਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬਾਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੌੜ ਲੱਗੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪਦਾਰਥ ਪਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ 'ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ' ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਪਿਹੋਵੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਲੰਗਰ, ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਲੰਗਰ, ਸਰਹਿਆਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਲੰਗਰ, ਖਡੂਰੀਆਂ ਦਾ ਲੰਗਰ...।

ਗੁਛਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ: ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਲਫਜ਼ ਅਜ-ਕਲ੍ਹ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟਾਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਵਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵੀ

ਯਾਤਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਆਉ ਭਗਤ ਦੀ ਆਸ ਸੀ। ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਏ.ਸੀ. ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ. ਬਸਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਜਰੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ।

ਜਿਥੇ ਵੀ ਯਾਤਰਾ ਰੈਣ ਬਸੇਰੇ ਲਈ ਪੁੱਜਦੀ ਉਥੇ ਹੀ ਕੁਝ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈ ਜਾਂਦਾ। ਥੱਕੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਪਿਛੇ-ਪਿਛੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ। ਖਿਝਦੇ ਬੋਲ ਸੁਣਨੇ ਕਿ 'ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ'। ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ 'ਤੇ ਤਰਸ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ 50 ਕੁ ਪੀਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਨੀਲੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੀ ਘਟ ਵਧ ਹੀ ਲੱਭਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਭਾੜੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤਾਂ ਕਮਰੇ ਪੱਕੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਨੇ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਬਸ ਵਿਚ ਹੀ ਪੱਕੇ ਡੇਰੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚ ਲਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਸ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਬਸ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਇਆ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਸੌਣ ਅਤੇ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਬੈਡ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਏ.ਸੀ. ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਮੌਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੱਛਰਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਾਲੇ ਬਲੱਡ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਚੱਖਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਥੇਰੇ ਹੀਲੇ ਕੀਤੇ।

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਸਿੰਘ: ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ। ਹਾਂ, ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ) ਵਲੋਂ ਸਟੇਜਾਂ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ ਸਰੋਪਿਆਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਣਤ ਜੈਕਾਰੇ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਛੱਡੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਮਝਣ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਸਿੰਘ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਣ ਮਾਈਕ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਉਹ ਹਾਲੇ ਆਇਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਟੇਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਮਾਈਕ ਖੋਹ ਕੇ ਆਪ ਪ੍ਰਵਾਣਤ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਹੌਲ ਸੁਖਾਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਲੇਟ ਚਲਣ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੇਟ ਪੁਜਣ ਕਰਕੇ, ਸੌਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲੱਭਦਿਆਂ-ਲੱਭਦਿਆਂ ਥਕਾਵਟ ਕਰਕੇ ਮਾਯੂਸੀ ਤੋਂ ਵਧ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸਰਨਾ

ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਚਲਣ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉਪਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਰੜਕ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਇਹ ਵਤੀਰਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ।

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼. ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ: ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਜਥੇ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਇਕ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਕਾਮੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਵੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਇਕ ਵਾਸੀ ਨੇ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਚਖੰਡ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਕਮਰੇ ਲੈ ਲਏ ਸਨ। ਜਥੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਕੀਤੇ। ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਰਾਹ ਦੇ ਥਕੇਵੇਂ ਅਤੇ ਰਾਤਾਂ ਦੇ ਅਰਾਮ ਲਈ ਆਸਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਜਥੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ, ਤਗਮੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸੀ.ਡੀਜ਼ (ਕਥਾ ਵਾਲੀਆਂ) ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ।

ਜਥੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਊਣਤਾਈਆਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਘੱਟ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੁਠੀਆਂ ਖਲਾਂ ਲੁਹਾਈਆਂ: ਯਾਤਰਾ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘੀ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਅੱਖਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਬਸ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜੋ ਕਹਿਰ ਵਰਤਦਾ ਸੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਅੰਕਤ ਹੈ ਪਰ ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਘਟਨਾ ਕਿਥੇ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਸ ਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਸੀਬ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ 3-4 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਬਾਰਜ। ਇਥੇ ਨਵਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਸਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ 1712 ਵਿਚ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚਦੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਮੁਗਲ ਨੇ ਕਾਜੀ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਜੈ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਜਾ ਦਿਵਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੁਕੇ ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਵਾਲੀ ਪੰਡ ਨੂੰ ਸਿਰ ਉਪਰ ਚੁਕ ਕੇ ਸਰਹੰਦ ਤਕ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਹੜ ਦੇ ਰੁਖ ਨਾਲ ਪੁੱਠਾ ਟੰਗ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛਿਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਧੰਨ ਸਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ।

ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਸਫਰ ਤੇਜੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਬਹੁਤੇ ਨਸ਼ੇੜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਯਾਤਰਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। ਸਾਡੀ ਬੱਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਪਸ ਪੁੱਜੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉਪਰ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਸਾਂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਭੀਖ ਮੰਗੀ। ਅੰਤ ਸਦੀਵੀਂ ਯਾਦਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਥੀ ਯਾਤਰੂਆਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੇ।

ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ: ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਕਿੰਨੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਕੌਮ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਗੁਰਮਤਿ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਟਕਸਾਲਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਕੀ ਕਮਾਇਆ ਅਤੇ ਕੀ ਖਰਚਿਆ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸੁਨੇਹਾ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਲਿਫਾਫੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤਕ ਹੀ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਸਿਰੋਪਾਓ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸਿਰੋਪਾਓ ਮਿਲਣਾ ਜਾਂ ਦੇਣਾ ਇਕ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਿਰੋਪਾਓ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੀ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਡੰਡੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਅਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਮ ਨੂੰ ਏਨਾ ਸਸਤਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਦਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰੋਪਾਓ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਟੋਪੀਆਂ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੌਮ ਦੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ)

ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਇਹ ਲੇਖ ਢਾਈ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਢਿੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਲੇਖ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਬੌਧਿਕਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਥਾਹ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕੁਦਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਸ ਲੰਬੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕਿਸ਼ਤਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਲੇਖ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਿੰਨੀ ਨੰਗੀ ਚਿੱਟੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਵਿਚ ਕਿਡੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਇੰਜ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਹਰ ਧਿਰ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸਿੰਧ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਵੀ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਐਨ.ਡੀ. ਗੁਲਾਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ, ਘੱਗਰ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੀ.ਆਈ. ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਰੁਧ, ਸਿੰਧ ਨਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਇਕ ਅਣਵਿਗਿਆਨਕ ਗੱਲ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੇ ਜਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨਦੀ-ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਦੇ ਦੂਜਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿਬਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਲਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਤੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਉਹ ਇਲਾਕਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਸਿੰਧ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਇਸਦਾ ਭਾਰਤੀ ਹਿੱਸਾ ਨਕਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੁਲਾਅ ਕੇ, ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੇ ਇਸ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾ ਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਅੱਗੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ; ਸਿੰਧ, ਜਿਹਲਮ ਤੇ ਝਨਾਂ ਦੇ ਕੁਲ ਪਾਣੀ ਖਪਤਕਾਰਾ (Consumptive) ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਰਾਵੀ, ਬਿਆਸ ਤੇ ਸਤਲੁਜ-ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਮੁਹਲਤ (Transition Period) ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਹਲਤ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਰਤਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਭਾਖੜਾ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੋ ਛੇਤੀ ਹੀ ਚਾਲੂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਰਾਵੀ ਤੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ 189.8 ਲੱਖ ਏਕੜ ਫੁੱਟ (ਲੇਅਫ) ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 31.3 (ਲੇਅਫ) ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਬਾਕੀ 158.5 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਮੂਲ ਤੱਥ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਕੰਸ਼ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਜਿਸਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਾਲ, ਝਗੜੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 158.5 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹੇ ਵਹਿਣ (Free Flow) ਦੇ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚ ਨਿੱਕੇ ਮੂੰਹੇਂ (Diversion Weirs) ਲਗਾ ਕੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬੰਨ੍ਹ (Storage Dams) ਬਣਾ ਕੇ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੇ ਡੈਮ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਦੇਰ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰੰਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਹਿਣਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਹੰਦ-ਫੀਡਰ ਅਤੇ ਅਪਰਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਵਿਚ ਬਰਸਾਤੀ ਨਹਿਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਜਨਵਰੀ 1955 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕ ਅੰਤਰ ਰਾਜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਪੰਜਾਬ = 59.0 ਲੇਅਫ, ਪੈਪਸੂ = 13.0 ਲੇਅਫ, ਰਾਜਸਥਾਨ = 80.0 ਲੇਅਫ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ = 6.5 ਲੇਅਫ। ਕੁੱਲ 158.5 ਲੇਅਫ। ਪਰ ਇਸ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸੰਧੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸਦਾ ਲਿਖਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੇਵਲ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। 1956 ਵਿਚ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਧ ਕੇ 72.0 ਲੇਅਫ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ 52.3 ਬਿਆਸ ਤੇ 19.7 ਲੇਅਫ ਰਾਵੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸਤੇ 2.0 ਲੇਅਫ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 70.0 ਲੇਅਫ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਸਿਵਾਏ ਜੀਂਦ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਨਿਗੂਣੀ ਜਿਹੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਿੰਚਾਈ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1961 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤਰ ਵਾਸਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 19.0 ਲੇਅਫ਼ ਰੱਖ ਕੇ ਹਿੰਦੀ ਖੇਤਰ (ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਹਰਿਆਣਾ) ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਾਣੀ 70 ਲੇਅਫ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 51.0 ਰਹਿ ਗਏ। ਇਸ ਬਾਬਤ 1965 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੰਚਾਈ ਮੰਤਰੀ, ਜੋ ਫਿਰ ਹਰਿਆਣਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, 42.1 ਲੇਅਫ ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਵੀ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

2. ਝਗੜੇ ਦਾ ਆਰੰਭ ਤੇ ਤੱਤਸਾਰ : ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ, ਇਕ ਹਰਿਆਣੇ ਨਾਲ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਾਲ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਝਗੜਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ (1966) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਵੰਬਰ 1966 ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ, ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਰਾਜਾਂ (Successor States) ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਮਈ 1967 ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਾਸਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਵਧ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ 70 ਲੇਅਫ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ, 48.0 ਲੇਅਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 1961 ਵਾਲੀ ਵੰਡ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ 21.4 ਲੇਅਫ (ਅਸਲ 19.0) ਬਣਦਾ ਏ, ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 51 ਲੇਅਫ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ 29.0 ਲੇਅਫ ਹੋਰ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਅਣਵਰਤਿਆ ਪਾਣੀ ਕੇਵਲ 9.0 ਲੇਅਫ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ 20.0 ਲੇਅਫ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਗਭਗ 8.0 ਲੱਖ ਏਕੜ ਭੋਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿੰਚਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿੰਚਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ ਅਤਿ ਨਾਜਾਇਜ਼, ਅਨਹੋਣੀ ਤੇ ਅਸਹਿ ਗੱਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੰਗ ਹੋਰ ਵੀ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਤੇ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸਦੇ ਮੰਨਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ।

ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ ਵਿਚ ਵੀ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੰਡਣਯੋਗ ਅਸਾਸਾ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੰਡਣਯੋਗ ਅਸਾਸਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਸਦੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਏਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜਮਨਾ ਦਰਿਆ ਦਾ 56.0 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀ, ਬਗ਼ੈਰ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ, ਸਾਂਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਹੱਕ ਜਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਸਿੰਧ ਨਦੀ -ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਨਦੀ ਖੇਤਰ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਹ ਦਰਿਆ ਸਿੰਧ ਦਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਭਾਗ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਪਾਣੀ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਆਖਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਸਤਲੁਜ ਯਮਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ।

ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਕੇ ਦੀ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ, ਆਪਣੇ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਵਿਰੁਧ, ਇਕ ਐਸੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰੇ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਆਪਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ। ਗੁਲ਼ਾਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕ 'ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ' ਵਿਚ ਸਾਫ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਦੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਉਸਦੀਆਂ ਆਪਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਫਾਲਤੂ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਨੇ ਇਹ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਸੂਲ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਦੀ ਨਾ ਕਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾੜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੰਧ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਦੇ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੁਧ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ, ਲੈ ਜਾਣ ਦੇ ਕਿਤਨੇ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਲ਼ਾਟੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਸੱਚੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਗੇੜ (Irony of History) ਵੇਖੋ ਕਿ, ਦੇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਘੱਗਰ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਝੂਠ-ਮੂਠ ਸਿੰਧ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਪੁਆੜੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਉਸਨੇ ਆਪ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹੀ ਦਾਅਵਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰ 78 ਅਧੀਨ, ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਿਆਸ ਤੇ ਭਾਖੜਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਸ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੰਤਵ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਤਲੁਜ ਉਤੇ ਭਾਖੜਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਪਾਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੰਤਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੇਵਲ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸੀ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਕਥਿਤ ਧਾਰਾ 78 ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡੂਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸੂਚੀ ਦੀ 17ਵੀਂ ਲੜੀ ਅਧੀਨ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਪਬੰਧਤ ਸ਼ਡੂਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਦੀ 56ਵੀਂ ਲੜੀ ਦੀ ਰੋਕ, ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਿਆ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ।

ਭਲਾ ਜੇ ਧਾਰਾ 78 ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਕੇਵਲ ਬਿਆਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਰਾਵੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਜਿਸਦਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਰਾਵੀ ਦਾ 19.7 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੇਵਲ ਬਿਆਸ ਦਾ 5.03 (ਦਿੱਲੀ ਦਾ 2 ਕੱਢ ਕੇ) ਹੀ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਿਆਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੰਤਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ ਮੰਤਵ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ, ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਦਰਜ ਹਨ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ ਕਿ **ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੰਜਾਬ ਦਾ, ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ 'ਚ ਪੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ, ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਜਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ। ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ ਦਾ ਮੰਤਵ ਕੇਵਲ ਇਲਾਕਾਈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਵੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਵਧਾਣੇ-ਘਟਾਣੇ। (ਵੇਖੋ ਐਕਟ ਦਾ ਅਰੰਭਕ ਵਾਕ)। ਉੱਚਤਮ ਨਿਆਲੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਨਿਆਂ ਮੂਰਤੀ ਸਵਰਗੀ ਐਸ.ਐਮ. ਸੀਕਾਰੀ ਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ।** ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 50.3 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਹੀ 19.0 ਲੇਅਫ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ 1961 ਵਾਲੀ ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਬਾਕੀ 31.3 ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 19.7 ਰਾਵੀ ਦਾ ਪਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁੱਲ ਹਿੱਸਾ 51.0 ਲੇਅਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਹਰਿਆਣਾ, ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਦਰਜ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੰਤਵ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਸਹੀ ਮੰਤਵ ਤਾਂ ਸੋਕੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਵੀ ਸਮੇਤ ਕੁਲ 70.0 ਲੇਅਫ਼ ਫ਼ਾਲਤੂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੁਲ ਰਕਬੇ 'ਤੇ, ਬਾਰਸ਼ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ, ਸਿੰਚਾਈ ਤੀਬਰਤਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਦਰ ਜਿਹੇ, ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਨਿਆਂ ਤੇ ਉਚਿੱਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਨੁਸਾਰ। ਪਰ ਹਰਿਆਣਾ ਇਹ ਭੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸੇ ਤੱਤ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਮਝੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ-ਆਯੋਗ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਾਈ. ਕੇ. ਮੂਰਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਤੇ ਉਸਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਈ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿਆਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੰਤਵਾਂ ਵਿਰੁਧ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੋ-ਅੱਧ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੇ 1921-60 ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਔਸਤ ਵਾਰਸ਼ਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਾਸਤੇ 30.9 ਲੇਅਫ਼ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੰਚਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਕੋਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਾਵੀ ਦਾ ਉਹ ਪਾਣੀ, ਜਿਸਦਾ ਬਿਆਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਉੱਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬੜੀ ਬੇਤੁੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਿਥੇ ਰਾਵੀ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹਰਿਆਣਾ। ਜਮਨਾ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕੱਛੇ ਮਾਰ ਕੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ

ਤਿੰਨ ਦਰਿਆ-ਘੱਗਰ, ਸਤਲੁਜ ਟੱਪ ਕੇ ਰਾਵੀ ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਨਾ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਪੱਖ ਤੇ ਇਕ ਬੜੀ ਬੇ-ਅਸੂਲੀ ਤੇ ਨਿਰਲੱਜ ਹਰਕਤ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਰਹੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ 24 ਮਾਰਚ, 1976 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰਾਵੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ 70.0 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀ, ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੋ ਅੱਧ ਭਾਵ 35-35 ਲੇਅਫ਼, ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ 51 ਲੇਅਫ਼ ਹਿੱਸਾ ਘੱਟ ਕੇ 35 ਲੇਅਫ਼ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ 19 ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 35 ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਾਰਾ 51.0 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨਵੀਂ ਵੰਡ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲਗਭਗ 6 ਲੱਖ ਏਕੜ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਸਿੰਚਾਈ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਏਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੰਦਸ਼ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਕਦੀ ਮੌਸਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ 70.0 ਲੇਅਫ਼ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰਾ ਘਾਟਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਉਸਦਾ 35.0 ਲੇਅਫ਼ ਹਿੱਸਾ ਅਵੱਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਆਇਤ ਹਰਿਆਣੇ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਐਸਾ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਇਉਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦਾ ਇਕ ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇ। ਇਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਦੀ ਸੱਤੀਂ ਵੀਹੀ ਸੌ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵੰਡ ਕਰਨੀ। ਹਰਿਆਣੇ ਨੇ ਇਸ ਦੁਰ-ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਤਲੁਜ-ਯਮਨਾ ਨਹਿਰ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁਧ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਛ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਪੱਤਰਾਂ ਉਪਰੰਤ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁਧ ਉੱਚਤਮ ਨਿਆਲੇ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਥੱਲੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਬਜਾਏ ਇਸਦੇ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਸੂਖ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਰਾਵੀ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬਿਆਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੰਤਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 31 ਦਸੰਬਰ, 1981 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲੋਂ ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ ਉਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਉਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਕੁਛ ਦਰਸ਼ਨੀ (Cosmetic) ਪੋਚਾ-ਪਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਮੇਤ ਇਕ ਤਿੰਨ-ਧਿਰੀ ਸਿੰਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਢਾਲ ਕੇ, ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ 1955 ਦੀ ਵੰਡ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸੰਧੀ ਨਹੀਂ, ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਪਹਿਲੇ 158.5 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀ ਨੂੰ 17.07 ਫੁਲਾਅ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ:

ਪੰਜਾਬ = 42.2 ਲੇਅਫ਼,
ਰਾਜਸਥਾਨ = 86.0 ਲੇਅਫ਼,
ਹਰਿਆਣਾ = 35.0 ਲੇਅਫ਼,
ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ = 6.5 ਲੇਅਫ਼,
ਦਿੱਲੀ = 2.0 ਤੇ ਕੁੱਲ 171.7 ਲੇਅਫ਼।

ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਤਲੁਜ-ਜਮਨਾ ਨਹਿਰ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਪਟ, ਚਾਲਾਕੀ ਤੇ ਦਬਾਅ ਥੱਲੇ, ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਥ ਕਟਵਾ ਲਏ ਗਏ, ਜਿਸਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। 31 ਦਸੰਬਰ, 1981 ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਜਗਮਗ ਕਰਦੀ ਸ਼ਾਮ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸ਼ਾਮ ਸੀ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸਤੇ ਉਸਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲਈ ਇਕ ਕਾਲੀ ਸ਼ਾਹ ਉਦਾਸ ਸ਼ਾਮ ਬਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਧੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਲੀਨ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਪਟੀ ਤੇ ਲੀਚੜ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚਿੱਠਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਏਥੇ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ। ਇਸਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਕਾਂਡ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕਪਟੀ ਸੰਧੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਭ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧਤਾ ਹੋਈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਾਖਾ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਉਪਬੰਧਤ ਸਤਲੁਜ-ਜਮਨਾ ਨਹਿਰ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਰੋਕਣ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਵੀ ਲਾਇਆ।

ਕਈ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ-ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕਤਲ, ਉਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ-ਜਿਹੀਆਂ ਪੀੜਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 24 ਜੁਲਾਈ, 1985 ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਦੇ ਪੈਰ੍ਹਾ 9 ਵਿਚ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਤੀਰਾ ਤੈਅ ਹੋਇਆ-

9.1. ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਤਨੀ ਮਾਤਰਾ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇਗੀ ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ, 1985 ਨੂੰ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਸਰੇ ਖਪਤਕਾਰੀ ਮੰਤਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਉਤਨੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਰੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰਾ 9.2 ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।

9.2. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਮੁਖੀ ਉੱਚਤਮ ਨਿਆਂਲੇ ਦਾ ਜੱਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

9.3. ਸਤਲੁਜ-ਜਮਨਾ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਨਹਿਰ 15 ਅਗਸਤ, 1986 ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੈਰਾ 9.2 ਵਿਚ ਉਪਬੰਧਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1986 ਨੂੰ ਨਿਆਏਂ ਮੂਰਤੀ ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਡਿਸਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ, ਉਪਰੋਕਤ 9.1 ਅਤੇ 9.2 ਵਿਚ ਦਰਜ ਸ਼ਰਤਾਂ (Terms of Reference) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਿੰਨੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਤ 9.1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਭਾਖੜਾ ਤੇ ਬਿਆਸ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ (ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ.) ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਸਫੇ 'ਤੇ ਡੱਬੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ 9.1 ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ, 1985 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਅਸਲੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਵਾਰਸ਼ਕ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਦੂਸਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਅਰਥ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਕੜੇ ਕੁਛ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਾਂ ਸਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸ਼ਰਤ 9.1 ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੇਵਲ ਤਥਾਤਮਿਕ (Factual) ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਉਸਨੇ ਆਪਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ 1.7.85 ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਬਲਕਿ 1980-81 ਤੋਂ 1984-85 ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ ਜੋ ਸ਼ਰਤ 9.1 ਦੀ ਸਰਾਸਰ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ. ਦੀ ਪਰਖੀ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 41.09 ਲੇਅਫ਼ ਔਸਤ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ 18.0 ਲੇਅਫ਼ ਕੁਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਘਟਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ 31.06 ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ 10.36 ਤੇ ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ. ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਉਸਦੀ 11.44 ਵਿਚ ਕੁਝ 'ਫ਼ਰਜ਼ੀ) (National) ਵਰਤੋਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸਨੂੰ 16.20 ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਲੱਗੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਉਲਟ 'ਕੁਵਰਤੋਂ" ਤੇ 'ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਵਰਤੋਂ" ਜਿਹੇ, ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸੰਕਲਪ ਘੁਸੋੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੱਦ ਦਾ ਇਹ ਮੂਲ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੋ ਪਾਣੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ 1985 ਨੂੰ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇੱਕ ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੇ ਆਪ-ਹੁਦਰਾ ਕਰਤੱਵ ਸੀ। ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ 2 ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਵੰਡਣਾ ਸੀ। ਐਸਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਪਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸਦੇ ਐਸੇ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਤੇ ਹਾਸੋਹੀਣੇ ਅਰਥ ਕੱਢੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਲੂੰਧਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਪੜਨਾਂਵ 'ਇਨ੍ਹਾਂ' ਦਾ ਪੁੱਠਾ ਅਰਥ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸਨੂੰ 1981 ਵਾਲੀ ਸੰਧੀ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ?

ਉਂਜ ਵੀ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੇ, ਜੋ ਅਜੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਾਕੰਸ਼ 'ਇਨ੍ਹਾਂ' ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਪਾਣੀਆਂ' ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਮੁੱਦਲੱਲ ਅਰਥ ਇਹੋ ਈ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਪਾਣੀ ਹਨ ਜੋ 1981 ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਅਥਵਾ 163.2 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਪੈਰ੍ਹਾ 9.1 ਅਧੀਨ ਪੜਤਾਲੇ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਹਨ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 9.2 ਪੈਰਾ 9.1 ਦਾ ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪੈਰੇ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਪਾਣੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪੈਰਾ 9.1 ਅਧੀਨ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਪੜਤਾਲੇ ਪਾਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ, ਵੀ ਨਾਵਾਜਿਬ ਹੈ। ਜੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਵਰਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੇਵਲ ਰਸਮੀ ਅਮਲ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਅਮਲ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵਰਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਦਾ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 9.1 ਅਧੀਨ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਵਰਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਪਾਣੀਆਂ' ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਸੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ 1985 ਤੱਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 1981 ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ 163.2 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ. ਦੇ ਪੜਤਾਲੇ ਕੁੱਲ 99.29 ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਕੀ 63.91 ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੰਡਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਉਸਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ 1981 ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਕੁਲ 77.2 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 11.1 ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲੱਭੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 88.3 ਫੁਲਾਅ ਕੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਨਘੜਤ ਸੰਕਲਪ ਫ਼ਾਲਤੂ ਉਪਲਬਧ ਪਾਣੀ (Surplus Available Waters) ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ, 1981 ਵਾਲੀ ਸੰਧੀ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਰੱਖ ਕੇ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ 50.0 ਤੇ 38.08 ਲੇਅਫ਼ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ 11.1 ਲੇਅਫ਼ ਨਵੇਂ ਲੱਭੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਕੇਵਲ ਵਿਖਾਵੇ ਵਾਸਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਹੀ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਧੋਪੁਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਾਵੀ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਬਰਸਾਤੀ ਨਾਲਿਆਂ-ਬਸੰਤਰ, ਉੱਝ ਤੇ ਬੇਈਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਜੋ ਵਰਤਣ ਯੋਗ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਥੇ ਰਾਵੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੱਧਰੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ (Geo-Political) ਜਲ-ਸਥਲ ਵਿਗਿਆਨਕ (Top-Hydrological) ਤੇ ਟੈਕਨੋ-ਆਰਥਿਕ (Techno Economic) ਤੱਤ ਇਹ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ 45 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜਲ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਜੋਖੇ ਵਿਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਗੁਲਾਟੀ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨਿਗੂਣੀ ਜਿਹੀ 0.1 ਲੇਅਫ਼ ਮਾਤਰਾ ਵਰਤਣਯੋਗ ਅੰਗੀ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣਯੋਗ ਫ਼ਰਜ਼ ਕਰ ਲੈਣਾ ਐਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਵੰਡ 1981 ਵਾਲੀ ਸੰਧੀ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਨਕਲ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰਾ ਮਸਲਾ ਉਥੇ ਖੜਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਪੁੱਟਿਆ ਪਹਾੜ ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ ਚੂਹਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਵੀ ਨਾ ਬਣੀ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੇ ਭੱਜ ਦੌੜ ਐਵੇਂ ਇਕ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਰੌਲੇ ਗੌਲੇ ਵਾਲੇ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

9.2 ਅਧੀਨ ਵੰਡ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੰਧ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਗ਼ਲਤ ਹੱਦਬੰਦੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੰਧ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਰਾਵੀ ਬਿਆਸ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਸਾਰੇ 63.91 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 53.1 ਤੇ 16.3 ਬਣਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਪੈਰਾ 9.1 ਵਿਚ ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ. ਦੇ ਪੜਤਾਲੇ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਇਹ 94.2 ਤੇ 2.24 ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਨੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਧ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਕਬਾ ਤਾਂ ਹੋਵੇ 83% ਪਰ ਪਾਣੀ ਮਿਲੇ 53% ਤੇ ਉਸਦੇ ਉਲਟ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ 17% ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ 45%।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਝਗੜਾ-ਇਹ ਝਗੜਾ ਹਰਿਆਣੇ ਨਾਲੋਂ ਸਿਫ਼ਤੀ ਤੇ ਮਿਕਦਾਰੀ, ਦੋਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਹੀ ਉਤਨਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਪਰ ਮਿਕਦਾਰੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ (Stake) ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮੁੱਢ 1955 ਦੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬੱਝਾ ਸੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 158.5 ਲੇਅਫ਼ ਅਣਵਰਤੇ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 80.0 ਲੇਅਫ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ 37 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 5.0 ਲੇਅਫ਼ ਹੀ ਵਰਤ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਤਕਰੀਬਨ 30.0 ਜੋ 1981 ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਨੁਸਾਰ 36.0 ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਜੇ ਅਣਵਰਤੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਹ ਅਣਵਰਤੇ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ਼ੀਨਾਵੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਇਸਤੇ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਰਾਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵੀ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੰਧ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਪਾਣੀਆਂ ਉਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਸੂਲ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਵਰਤ ਲਏ ਗਏ 50.0 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੇਵਲ 36.0 ਲੇਅਫ਼ ਦਾ ਈ ਹੱਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ 1955 ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ 80 ਲੇਅਫ਼ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਕੇਵਲ 72.0 ਲੇਅਫ਼ (ਪੈਪਸੂ ਸਮੇਤ) ਹੀ ਅੰਗੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਿਕਲੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਉਨਤੀ ਤੇ ਫ਼ਸਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (Crop Pattern) ਦੇ ਬਦਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਲੋੜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹੁਣ 500 ਲੇਅਫ਼ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹਰ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਫ਼ਸਲਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ 200% ਸਿੰਚਾਈ ਤੀਬਰਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਪਾਣੀ ਲਗਭਗ 200 ਲੇਅਫ਼ ਹੀ ਅੰਗੇ ਗਏ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੋਲੋਂ 30.0 ਲੇਅਫ਼ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਿਚਣ ਖੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸੰਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੁਣ 1981 ਵਾਲੀ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਐਸੀ ਅੜਿਚਣ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸੁਲਝਾਈ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸੰਧੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮਨਸੂਖ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਵੀ ਇਸ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਉਜਰਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਸੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲੋਂ ਦਬਾਅ (Duress) ਹੇਠ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸੰਧੀ ਨੂੰ, ਨਿਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੰਗ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਮਸਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਣਾਮ:1955 ਤੋਂ 1987 ਤਕ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਫ਼ਾਲਤੂ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਕੱਟ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਇਸਨੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫ਼ਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਫ਼ਿਰਕੂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। 1976 ਦੀ ਦੁਰਵੰਡ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਹਰ ਹੀਲਾ ਕੇਵਲ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਧੂੜ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫ਼ਿਰਕੂ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਖੇੜੂ ਰੁਚੀਆਂ ਹੋਰ ਵਧੀਆਂ। ਐਸੀ ਅਫ਼ਸੋਸਨਾਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਈ ਰਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਯਥਾਰਥਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਏ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤਰਵਾਰ ਵੰਡ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੋਲ ਪਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਣ-ਵਰਤੇ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

(ਸਮਾਪਤ)

1.7.85 ਤੱਕ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਾਰਸ਼ਕ ਮਾਤਰਾ ਲੇਅਫ

ਰਾਜ	ਪੰਜਾਬ	ਹਰਿਆਣਾ	ਰਾਜਸਥਾਨ	ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ	ਇਰਾਦੀ
ਪੰਜਾਬ	73.35	11.35	ਦਿੱਤੇ ਨਹੀਂ	41.09	31.06
ਹਰਿਆਣਾ	13.34	10.36	ਦਿੱਤੇ ਨਹੀਂ	11.44	16.20
ਰਾਜਸਥਾਨ	33.90	48.67	46.30	46.76	49.85
ਕੁਲ ਜੋੜ	120.59	70.38	46.30	99.29	97.11

1955 ਤੋਂ 1987 ਤਕ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਫ਼ਾਲਤੂ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਕੱਟ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਇਸਨੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫ਼ਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਫ਼ਿਰਕੂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। 1976 ਦੀ ਦੂਰਵੰਡ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਹਰ ਹੀਲਾ ਕੇਵਲ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਧੂੜ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫ਼ਿਰਕੂ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਖੇੜੂ ਰੁਚੀਆਂ ਹੋਰ ਵਧੀਆਂ। ਐਸੀ ਅਫ਼ਸੋਸਨਾਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਈ ਰਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਯਥਾਰਥਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਏ।

ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹਾਣਦਿਆ, ਕੀ ਜਾਣੇ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ?

ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਫੋਨ: 925-752-8025

ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦੇ ਯੋਗ ਆਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਟੇਕ ਮੁਕੱਦਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਏਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵਿਚ ਵਕਤ ਗੁਆ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਨਿਆਸੀ ਤੇ ਜੋਗੀ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਤੋਂ ਦੂਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪੈਂਡਿਆਂ 'ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਕਲਿਆਣ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਚਲਾਈ ਤੇ ਚਲਦੀ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਵਿਆਹ ਹੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਰੁਝਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੋਗੀਆਂ, ਸਨਿਆਸੀਆਂ ਕੋਲ ਚੇਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਔਲਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਹਿਆ ਵੀ ਰੋਵੇ ਤੇ ਕੁਆਰਾ ਵੀ, ਕਹਾਵਤ ਜੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰ ਸਵਰਗ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ, ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਏ.ਪੀ.ਜੇ ਅਬਦੁੱਲ ਕਲਾਮ ਦੀ ਇਕਲਿਆਂ ਰਹਿਣ ਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਖੈਰ 'ਨੋਟ ਤੁੜਾਇਆ ਤੇ ਪੁੱਤ ਵਿਆਹਿਆ ਦੋਵੇਂ ਗਏ' ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੀਏ ਪਰ ਸੰਸਾਰੀ ਮੋਹ 'ਚ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਵੱਡਾ ਚਾਅ ਵਿਆਹ ਦਾ ਹੀ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਨਿਖਰ-ਪੋਚ ਕੇ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਘਟੀਆਂ? ਪਰਦੇ ਪਿਛਲਾ ਰਹੱਸ ਹੀ ਇਹੋ ਹੈ।

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਲਾਵਾਂ, ਫੇਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਤੇ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਚਾਅ ਗੋਡੇ ਗੋਡੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਦੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਗਨ-ਵਿਹਾਰ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਰਾਮ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਹਰ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਲਾੜਾ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪੈਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਭੈਣ-ਭਰਾ, ਸਾਲੀਆਂ, ਭਾਬੀਆਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਪਾਤਰ ਅਜਿਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਚੰਨ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਮੂਰਖ ਪੁੱਤ ਨੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਕਿ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬੁੱਢਾ-ਠੇਰਾ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਰਫ ਮੁੰਡੇ-ਖੁੰਡੇ ਬਣ-ਸਵੰਰ ਕੇ ਜਾਂਞੀ ਬਣਨਗੇ। ਪਿਉ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ੌਕੀਨ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸਮਝਾਇਆ-ਬੁਝਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਆਖਿਰ ਪਿਉ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਉਂ ਕਰੋ ਮੈਨੂੰ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਲੈ ਚਲੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਸਿਓ ਨਾ। ਮੁੰਡਾ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਬਰਾਤ ਜਾ ਢੁੱਕੀ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ। ਸਹੁਰੇ ਵਾਲੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਮੁੰਢੀਰ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ ਨਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ ਤੋਰਨੀ। ਆਖਿਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋਹਤਵਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਉਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਸਾਰੇ ਦੀ ਹਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ। ਲਾੜੇ ਦੀ ਦਿਮਾਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਵੋ, ਅਕਲਮੰਦ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਡੋਲੀ ਤੋਰ ਦਿਆਂਗੇ ਵਰਨਾ ਬਰਾਤ ਬੇਰੰਗ ਮੋੜ ਦਿਉ। ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਕੱਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾੜੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ-

ਛੰਦ ਪਰਾਗੇ ਆਈਏ ਜਾਈਏ
ਛੰਦ ਪਰਾਗੇ ਛੰਨਾ
ਜੇ ਤੂੜੀ ਦੀ ਵੇੜ ਵਟਾਵੇਂ
ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ ਮੰਨਾ।

ਸੁਣ ਕੇ ਲਾੜੇ ਦਾ ਰੰਗ ਉੱਡ ਗਿਆ। ਭੱਜਾ ਆਇਆ ਤੇ ਬਾਪੂ ਵਾਲੇ ਸੰਦੂਕ ਕੋਲ ਖਲੋ ਕੇ ਘਬਰਾਇਆ ਜਿਹਾ ਬੋਲਿਆ, 'ਬਾਪੂ ਪੰਗਾ ਪੈ ਗਿਐ, ਕੁੜੀਆਂ ਆਹੰਦੀਆਂ ਨੇ ਡੋਲੀ ਤਾਂ ਤੂਰੂ ਜੇ ਤੂੜੀ ਦੀ ਵੇੜ ਵੱਟੇਂਗਾ। ਭਲਾ ਬਾਪੂ ਤੂੜੀ ਦੀ ਵੇੜ ਕਿਵੇਂ ਵੱਟ ਹੋ ਜੂ? ਸੰਦੂਕ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਬਾਪੂ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਜਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ-

ਛੰਦ ਪਰਾਗੇ ਆਈਏ ਜਾਈਏ
ਛੰਦ ਪਰਾਗੇ ਰਾਣੀ
ਤੂੜੀ ਦੀ ਵੇੜ ਵੱਟ ਦਿਆਂਗਾ
ਛਾਨਣੀ 'ਚ ਲਿਆਓ ਪਾਣੀ....

ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਦੋ-ਚਾਰ ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲਾੜੇ ਕੋਲ ਆਏ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਾ ਧੀ ਤਾਂ ਤੋਰ ਦਿਆਂਗੇ ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਜੁਆਬ ਕੀਹਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸ।' ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਨੇ।

'ਕਿਥੇ ਐ?'

'ਸੰਦੂਕ 'ਚ।'

ਤੇ ਜਦੋਂ ਬਾਪੂ ਸੰਦੂਕ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਰੌਣਕ ਆ ਗਈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਗਲ 'ਚ ਹਾਰ ਪਾਉਣ-ਸੁਆਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਭੱਜੇ ਫਿਰਨ। ਇਉਂ ਕੁੜਮਾਂ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਚੱਲੀ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਚੁਸਤੀ-ਫੁਰਤੀ, ਲਿਆਕਤ ਪਰਖਣ ਲਈ ਛੰਦ ਸੁਣਨ ਤੇ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਪਿਆ। ਛੰਦ ਤਾਂ ਉਂਜ ਹੀ ਲਿਖਣੇ ਤੇ ਬੋਲਣੇ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਜਦੋਂ ਦੇ ਪੈਲੇਸਾਂ 'ਚ ਗਏ ਹਨ, ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ਗਨਾਂ-ਵਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਛੋਟੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਾਤਾਂ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਕੱਠਾ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਨਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਚ 'ਤੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮੱਛੀ-ਮੁਰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਦਾਰੂ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਤੱਕ ਗੱਲ ਸਿਮਟ ਗਈ ਹੈ। ਜੰਞ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਪਿਛੇ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਦੂਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਨ, ਰਾਹ ਵਿਖਰੇ ਸਨ, ਸੜਕਾਂ ਹਾਲੇ ਬਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜੰਗਲੀ ਰਸਤੇ ਚੱਲਣ ਕਰਕੇ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਸਾਥ ਹੀ ਬਰਾਤ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਿਆ। ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਹੱਥ 'ਚ ਤਲਵਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣਾ, ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਸਵੈ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਂਞੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਮਹਿੰਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਬਰਾਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰਹੇ ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਨਾਲ ਲੁਟੇਰਾ, ਡਾਕੂ ਨਾਲ ਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਸ਼ਾਲ ਤੇ ਫਿਰ ਗੈਸ ਲੈਂਪ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਇਕ ਬੰਦਾ ਚੱਲਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਰਾਹ ਦਿਸੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਹਰਕਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਘੰਟੀ ਜਾਂ ਟੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਰਾਹ ਰਸਤਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਨੇਰ੍ਹ ਸਵੇਰ ਜਦੋਂ ਬਰਾਤ ਢੁਕਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਗੈਸ ਲੈਂਪ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਲਣਾ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਦੀਆਂ ਸਨ:

ਸਭ ਗੈਸ ਬੁਝਾ ਦਿਉ ਜੀ
ਸਾਡਾ ਕੁੜਮ ਬੈਟਰੀ ਵਰਗਾ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਘੰਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਵਾਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਤੇ ਗੈਸ ਲੈਂਪ ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਬਰਾਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦਿਹਾੜੀ ਮੁੜਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ।

ਵਕਤ ਦੇ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਲਾੜੇ ਨਾਲ ਸਰਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਜੁਆਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੀ ਉਹਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਚੋਂ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਰਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗਾਨੇ, ਮੌਲੀ ਉਹਦੇ ਵੀ ਲਾੜੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਹਰ ਸ਼ਗਨ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਲਾੜੇ ਨਾਲ ਸਰਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇਉਂ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਰਸਤੇ 'ਚ ਡਾਕੂਆਂ ਨੇ ਡੋਲੀ ਲੁੱਟ ਲਈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੀ ਪੱਤ ਬਚਾਉਂਦਿਆਂ ਲਾੜਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਡੋਲੀ ਸਣੇ ਕਹਾਰਾਂ ਦੇ ਡਾਕੂ ਲੈ ਗਏ। ਸਿਆਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਬਹਿ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਲਾੜੇ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਰੂਪ ਲੱਭਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਰਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਦੇ ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਇਉਂ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਆਂਦੜ ਦਾ ਰਾਖਾ (ਸਰ+ਵਾਲਾ) ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੁੱਗ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਾਤ ਪੈਦਲ ਦੀ ਥਾਂ ਲਿਮੋਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਸਰਵਾਲੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਆਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਅੱਠ-ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਵਾਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲਾੜੇ ਨਾਲ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਬਾਲ-ਵਿਆਹ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡਾ ਵੇਖਣ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੌੜਾ ਕੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਕਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ, ਲੱਤਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਬੈਠਕਾਂ ਵੀ ਕੱਢਵਾ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

'ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਲੈ ਬਾਂਕੀਏ ਨਾਰੇ' ਬੋਲੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੜੇ ਰਾਜ ਹਨ। ਘੁੰਡ ਚੁੱਕਾਈ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਘੁੰਡ ਵਿਚਲੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਘੁੰਡ ਤਾਂ ਕੀ ਚੁੰਨੀ ਵੀ ਸਿਰੋਂ ਲਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੁੰਡਾ ਕਿਤੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪੇਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਘੁੰਮਦਾ ਵੀ ਦਿਸ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਟੁੱਟਣ ਤੱਕ ਨੌਬਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਨਾਲੋਂ ਘੁੰਡ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਵਧ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਲਾੜੇ ਲਈ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਇਹ ਭੇਦ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਖੌਰੇ ਘੁੰਡ ਹੇਠੋਂ ਕਿੰਨਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਿਹਰਾ ਨਿਕਲ ਆਵੇਗਾ। ਗਿੱਠ ਲੰਬਾ ਘੁੰਡ ਕੱਢਣਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੱਖ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਸੀ। ਸਹੁਰੇ, ਜੇਠ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਅਮਿਤਾਭ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਜਾਣੀ ਕਿ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਨੂੰਹ ਇਕ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਕੱਠੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਫਿਊ ਆਰਡਰ ਵਾਂਗ, ਸਹੁਰੇ ਤੇ ਜੇਠ ਨੂੰ ਘਰ 'ਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਕਲੀ ਖੰਘਣਾ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਜੁੱਤੀ, ਕੱਢਵੀਂ ਫੁਲਕਾਰੀ ਪਹਿਨਣਾ, ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਵਹੁਟੀ ਬਣਨ ਦਾ ਸੂਚਕ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ 'ਘੁੰਡ ਵੀ ਗਏ ਤੇ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਾਰਥਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵੇਦ ਦੇ ਸੱਤ ਫੇਰੇ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਿਕਾਹ 'ਕਬੂਲ ਹੈ' ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਰੱਬ, ਪਰਮਾਤਮਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਅੱਲਾ-ਤਾਲਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ, ਡਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਰਧਾਂਗਣੀ ਪ੍ਰਤੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹੁੰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਤੰਦ ਵਿਚ ਬੱਝਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਘੋੜੀਆਂ ਤੋਂ ਅਲਾਹੁਣੀਆਂ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਲਾੜੀ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਅੰਗ ਦਾ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਢਿੱਡ, ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮੁੱਛ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਰਾਤੀਆਂ ਤੇ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਵਿਅੰਗਮਈ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਟਕੋਰ ਕਰਕੇ ਹਸਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਚਾਅ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਉਂ ਵੀ ਕਿ ਟੋਕਾ ਟਾਕੀ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚਾ ਧੂਹੀ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ 'ਚ ਗੜੁੱਚ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਚੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਰਸ ਹੈ, ਵਿਅੰਗ ਹੈ ਤੇ ਹਾਸ ਰੰਗ ਵੀ:

ਲਾੜੇ ਦੀ ਭੈਣਾ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਡੇਕ
ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਡਾਲ੍ਹਾ ਆ ਗਈ ਹੇਠ
ਬਚੋ ਬਚੋ ਵੇ ਮੁੰਡਿਓ
ਸ਼ਗਨ ਮਨਾਵੋ ਵੇ ਮੁੰਡਿਓ...।

ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਕੌਣ ਕਦੋਂ ਲਿਖ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਯਾਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਰ ਘੋੜੀਆਂ ਗਾਉਣਾ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਵੀਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿੱਘਾ ਮੋਹ, ਇੰਜਣੀ ਫੜ ਕੇ ਚੂੜੇ ਵਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ ਨਾਨਕੇ ਹੀ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੋਚ ਦੀ ਇਕ ਖੋਜ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਏਦਾਂ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਰਭ ਠਹਿਰਣ ਤੋਂ ਸੱਤਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਕਰਕੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਵਾਜ ਪਿੱਛੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਦੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠਿਆਂ ਰਹਿਣਾ ਬੱਚਾ ਤੇ ਜੱਚਾ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਾ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਪੈਰ ਭੁੰਜੇ ਨਾ ਪਾਉਣਾ ਲੜਕੀ ਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਦੇਸੀ ਦਾਈਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਏ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਕਾਰਨ 40 ਦਿਨ ਤੱਕ ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਬੱਚੇ ਤੇ ਮਾਂ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਗੋਤ, ਵੰਸ਼ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਮੁਤਾਬਕ ਚਾਰ ਗੋਤਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਦੋ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਉ-ਮਾਂ, ਨਾਨੀ ਤੇ ਦਾਦੀ ਦੇ ਚਾਰ ਗੋਤ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਗੋਤਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦੈ। ਜਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੋਂ ਹੋਰ, ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਪਣੇ ਕੁੜਮ ਕਬੀਲੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਖੂਨ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਡੀਕਲੀ ਜੇ ਮੀਆਂ-ਬੀਵੀ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਇਕ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਗਰਭ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੀ ਮੱਧਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਿਉਂਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਮਾਜ ਜਾਤ-ਗੋਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਸਾਡਾ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਰਗਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਮਾ-ਭਾਣਜਾ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਇਉਂ ਸੱਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਗੁਣ ਸਾਂਝੇ ਹਨ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਕਰਕੇ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਮਾਰੂ ਕਿਰਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਨੈਗੇਟਿਵ-ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਵਾਂਗ ਬਲਾਸਟ ਕਰ ਦੇਣ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸੇ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਏਦਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਨਹਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਮਾਮਾ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਭਾਣਜੇ ਨੂੰ ਖਾਰੇ ਤੋਂ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ। ਵਰਨਾ ਇਹ ਸੁਖਾਲਾ ਕਾਰਜ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਕਲਗੀ ਰਾਜਿਆਂ, ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲੀ, ਉੱਚੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਹਰਾ ਤੇ ਹੁਣ ਕਲਗੀ ਵੀ ਲਾੜੇ ਦੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿਹਰੇ ਹੇਠ ਸੁੰਦਰ ਚਿਹਰਾ ਛੁਪਿਆ ਰਹੇ ਤੇ ਕਲਗੀ ਨਾਲ ਉਹ ਬਰਾਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਅਲੱਗ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਕਲਗੀ ਜਾਂ ਸਿਹਰੇ ਨੂੰ ਜਵਾਈ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਰਜ ਧੀ-ਧਿਆਣੀ ਹੀ ਕਰੇ।

ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਰਹੇਗਾ, ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ, ਸ਼ਗਨ, ਵਿਆਹ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹਨ। ਜੀਜਾ ਸਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਲੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਿਚ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਬੰਦਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੁਗਣੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਤੁਹਾਡੀ ਹੋਂਦ, ਅਕਲ, ਸਿਆਣਪ, ਲਿਆਕਤ, ਵਿਵਹਾਰ, ਚਰਿੱਤਰ, ਚੱਲ-ਆਚਾਰ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ, ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਔਲਾਦ ਵਿਚ ਗੜੁੱਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ

ਧੁੰਮਾ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਈਆਂ
ਤੇ ਲੰਬੀ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ!
ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਤੈਨੂੰ ਨੇ ਵਧਾਈਆਂ
ਤੇ ਲੰਬੀ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ!

ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਨ ਇਹਦੀ ਵੱਖਰੀ।
ਬੇਬਾਕ ਤੇ ਬੇਲਾਗ ਵਾਲੀ
ਚਾਲ ਇਹਦੀ ਅੱਥਰੀ।
ਜਦੋਂ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਸੱਚੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ
ਕਿ ਲੰਬੀ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ!

ਸਾਡੀਆਂ ਵਿਰਾਸਤਾਂ ਦੇ
ਗੀਤ ਇਹੋ ਗਾਉਂਦਾ ਏ।
ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ
ਯਾਦ ਇਹ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਏ।
ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ
ਲੇਖ ਜਦੋਂ ਲਿਖਦੇ।
ਪੇਪਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ
ਸਟੋਰਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਟਿਕਦੇ।
ਪਾਈ ਪੈੜ ਐਸੀ, ਹੋਈਆਂ ਰੁਸ਼ਨਾਈਆਂ,
ਕਿ ਲੰਬੀ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ!

ਅੜੇ ਸੋ ਝੜੇ
ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਅੜਦਾ।
ਸੱਚਿਆਂ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ
ਝੂਠਾ ਨਹੀਉਂ ਖੜ੍ਹਦਾ।
ਰਲ ਮਿਲ ਦੇਖੋ ਅਰਦਾਸਾਂ ਸਾਰੇ ਕਰਦੇ।
ਰੱਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਜੀ ਰੱਖੇ,
ਮੰਗ ਇਹੋ ਕਰਦੇ।
ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਬਿੰਦਰ' ਵਲੋਂ ਹੋਣ ਜੀ ਵਧਾਈਆਂ,
ਕਿ ਲੰਬੀ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ!

-ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟ੍ਰੇਸੀ

BEST TIME TO BUY!!!

LIQUOR STORES * GAS STATIONS *MOTELS *STRIP MALLS

MULTI-UNITS COMMERICIAL PROPERTIES

IN INDIANAPOLIS, CHICAGOLAND & OTHER LOCATIONS IN INDIANA AND ILLINOIS

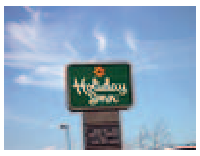

The best and highly profitable gas stations, motels, multi-units, strip malls, and commercial properties are available in these locations.

Finance can be arranged for eligible buyers.
For more detail, please call, email or fax!

Mathew Kunjappy

Mathew Kunjappy
Real Estate Agent & Business Consultant
ReMax, Realty Associates
Ph: (630) 935-4333
FAX: (630) 617-8829
kmathew@sbcglobal.net

ਘਰਾਂ ਦੀ ਰੀਮਾਡਲਿੰਗ

- ਗਰੇਨਾਈਟ ਕਾਊਂਟਰ ਟੌਪਸ
- ਆਪਣੀ ਕਿਚਨ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨਕੋਰ ਦਿੱਖ ਦੇਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਕੈਬਨਿਟਾਂ
- ਤੁਹਾਡੀ ਕਲੋਜ਼ਿਟ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਤੀਬ ਦੇਣ ਲਈ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਟਾਇਲ ਪੇਟੀ ਬੈੱਡ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਪੌੜੀਆਂ ਤੇ ਹਾਰਡਵੁੱਡ ਲਾਉਣ ਲਈ

ਕਾਲ ਕਰੋ:
ਗੁਰਜੰਟ ਸੇਖੋਂ 916-275-5520
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ 916-600-5934

G. A. Construction

(Insured and Bonded Lic# 921300)

GNSK Consulting Inc.

PDA Loan Consulting Inc.

ਅਸੀਂ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਇਲੀਨਾਏ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਆਇਓਆ, ਮਿਨੀਸੋਟਾ, ਕੈਨਟਕੀ ਵਿਚ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਅਤੇ ਮੋਟਲ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

No Credit? Bad Credit?? No Problem

Difficult Loans? No Problem

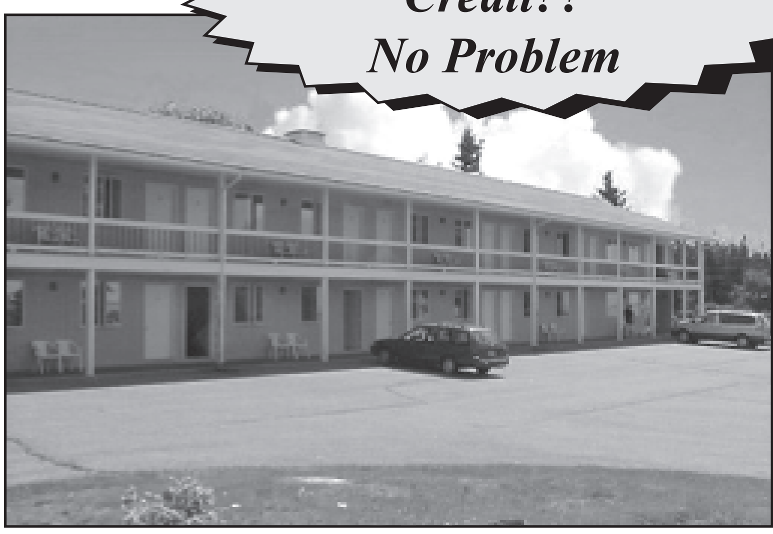

ਅਸੀਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੋਨ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕਾਲ ਕਰੋ

ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ : 630-205-6575

ਦੀਪਕ ਸ਼ਾਹ : 847-650-0104

E-mail : happyheer71@yahoo.com, deepak_shah@yahoo.com

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਵਜੋਂ ਹੀ ਵੇਖਣਾ ਬਣਦਾ

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ

"ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨੇ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰੇ
ਮੰਤ੍ਰੀ ਭੂਪ ਸੰਬਾਦੇ ਦੁਤਿਯ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਮਾਪਤਮ-ਸਤੁਸੁਭਮਸਤੁ।"

ਇਹ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ 'ਤ੍ਰਿਯ ਚ੍ਰਿਤ੍ਰ' ਨਾਮੀ ਭਾਗ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਜੋ ਤ੍ਰਿਯਾਚਰਿਤ੍ਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ "ਮੰਤ੍ਰੀ ਭੂਪ ਸੰਬਾਦੇ" ਰਾਜਾ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਹੈ, ਕੋਈ ਵਾਸਤਵਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ।

ਇਥੇ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਥਨਯੋਗ ਹਨ: ਮਾਤਾ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਭਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਲੋਕਵਾਰਤਾ ਵਿਚ ਪਹਾੜਾਂ ਵਾਂਗਰ ਪੁਰਾਤਨ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦੀ 'ਉਯਦੀਪਸ' (Oedepus) ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਦਾ ਸਾਰ (Motif) ਇਹ ਵਿਭਚਾਰ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.

ਆਧੁਨਿਕ ਮਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀ 'ਫਰਾਇਡ' (Freud) ਨੇ ਉਦੀਪਸ ਮਾਨਸਕ ਰੋਗ (Oedepus Complex) ਦੀ ਉਲੇਖਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਸਾਰੰਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਊ (Sohisticated) ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਲੋਕਵਾਰਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਮਨੋਬ੍ਰਿਤੀ ਸਾਰ ਮਤ੍ਰੇਈ ਮਾਂ ਦੀ ਯੁਵਕ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਵਿਭਚਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ, ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥ-ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਤ੍ਰਿਯਾਚਰਿਤ੍ਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਹਾਣੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜੋ ਕਿ 400 ਕੁ ਹਨ, ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਦਾ ਮਨੋਬ੍ਰਿਤੀ ਸਾਰ ਇਹ 'ਊਦੀਪਸ' ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ 'ਮਨਾਲੋਚਨਾ' (Psychoanalysis) ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਨੂੰ ਉਲੇਖਨ ਤੇ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਚਿਤ੍ਰਮਈ ਤੇ ਹਨਿਵਤਿ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਬਾਕੀ 400 ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਦਾ ਗੋਹਯ ਰਹਸਯ ਬੜਾ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਂਜ, ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਕਥਾ ਨੂੰ ਅਵਿਲੰਭ ਬਣਾ ਕੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਅਨੇਕ ਹੋਰ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਟੁੰਗਣ ਦੀ ਪ੍ਰਪਾਟੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਪੰਡਤ ਗੁਣਾਢਯ ਦੀ ਰਚਿਤ 'ਬ੍ਰਹਤਕਥਾ' ਜੋ ਕਿ ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਬਤ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਕੀਥ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਮਹਾਨਤਾ ਰਾਮਾਯਣ ਤੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, (See, A History of Sanskrit Literature, byDr. Keith. p. 266) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿ ਸੱਤ ਲੱਖ ਸ਼ਲੋਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿ ਭੋਰ ਚੋਰ, ਕਸ਼ੇਮੇਂਦ੍ਰ ਦੀ 'ਬ੍ਰਹਮਕਥਾਮੰਜਰੀ' (1063-66 ਏ.ਡੀ.) ਤੇ ਸੋਮਦੇਵ ਦੀ ਕਥਾ ਸਰਿਤ- ਸਾਗਰ' (1081 ਏ.ਡੀ.) ਹਨ, ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਬਣਤਰ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕਹਾਣੀ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ, ਬਾਕੀ ਅਨੇਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਈ ਗਏ। 'ਕਥਾ ਸਰਿਤ-ਸਾਗਰ' ਦੀ 'ਵੈਤਾਲਪੰਚਵਿਸਤੀ' ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ 'ਪੰਚਤੰਤ੍ਰ' ਵਿਚ ਇਹੋ ਪ੍ਰਪਾਟੀ, ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਅਨੇਕ ਵਿਲੱਕੜੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਟੁੰਗ ਦੇਣ ਦੀ, ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਅਰਬੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਾਂਗਵੀ ਲੈ ਕੇ 'ਅਲਫਲੈਲਾ' ਆਦਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਫੈਲੀ। ਪਰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ 'ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ' ਵਾਲਾ ਉਪਰੋਕਤ ਮਨੋਬ੍ਰਿਤੀ ਗੋਹਯਰਹਸ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਗਲ ਕਥਨ ਕਰਨਯੋਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਮਾਤਾ ਪੁੱਤਰ ਵਿਭਚਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਨੇਕਾਂ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ, ਸਮਾਂ ਸਥਾਨ ਬਦਲ ਕੇ, ਅਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਰਨੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਉੜੀਆ ਤੇ ਤਾਮਿਲ ਵਿਚ। ਪਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸੇ ਵਾਰਤਾ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਨਕਸ਼ ਹੈ,

"ਅਲਫ, ਆਖ ਸਾਖੀ ਸਿਆਲਕੋਟ ਅੰਦਰ,
ਪੂਰਨ ਪੁੱਤ ਸਲਵਾਨ ਦੇ ਜਾਇਆ ਏ।"
(--ਸੀਹਰਫੀ, ਕਾਦਰਯਾਰ)

ਇਹ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤੀਜੀ ਗੱਲ, ਅਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਨ ਸਮਝਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ, ਅਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਇਹ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਭੁਲੇਖਾ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਿਚ ਬਿਆਨੀ ਹੋਈ 'ਰੂਪ ਕੌਰ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, 'ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਦੀ ਸ੍ਵੈਜੀਵਨੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਭਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਤੀਜਾ ਕਾਰਨ, ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ, ਰੂਪ ਕੌਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਚੀਰਫਾੜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦੱਸਾਂਗੇ।

ਕਹਾਣੀ ਇਉਂ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਹ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੁਣਾ ਚੁੱਕਾ ਤਾਂ:

"ਰੀਝ ਰਾਇ ਐਸੇ ਕਹਯੋ ਬਚਨ ਮਤ੍ਰਿਯਨ ਸੰਗ॥
ਪੁਰਖ ਤ੍ਰਿਯਨ ਚਤੁਰਨ ਚਰਿਤ ਮੋ ਸੋ ਕਹਹੁ ਪ੍ਰਸੰਗ॥ 2॥"

ਰਾਜਾ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਕੋਈ ਐਸੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਓ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਚਰਿਤ੍ਰ ਖੇਡਿਆ ਹੋਵੇ।

ਤਦ ਮੰਤਰੀ 21ਵੀਂ ਤੇ 22ਵੀਂ ਕਹਾਣੀ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ 23ਵੀਂ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਪੁਰਖ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 23ਵੀਂ ਕਹਾਣੀ, "ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨੇ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਮਤ੍ਰੀਭੂਪ ਸੰਬਾਦੇ..."

ਇਹ 21ਵੀਂ, 22ਵੀਂ, ਤੇ 23ਵੀਂ ਕਹਾਣੀ ਹੀ "ਰੂਪ ਕੌਅਰ" ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਪੂਰਤ ਪਰ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਦੇ ਰੂਪਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਸਿੱਖ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾ 'ਤ੍ਰਿਯ ਚਰਿਤ੍ਰ' ਦੀ ਸ੍ਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਕਰਤਾ ਜੋ ਮੁੜ ਮੁੜ "ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨੇ", "ਭੂਪ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਬਾਦੇ" ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਡਿਠਾ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਜੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਾਤ੍ਰ ਮੰਨੀਏ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਘ ਜੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਨਿਰਾਦਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਮੰਨਣ ਕਾਰਨ ਉਘੜਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੋਈ ਉਤੇਜਨਾ-ਜਨਕ (Inspiring) ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫੇਰ, ਕਿਉਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਾਸਤਵਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭੀ ਇਸੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ?

ਇਸ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਕਾਰਨਾ ਬਾਬਤ ਉਤੇ ਕਹਿ ਆਏ ਹਾਂ,

1. ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਲੌਕਿਕ ਸਾਹਿਤ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਥਵਾ ਗੁਰਵਾਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਲੌਕਿਕ ਗ੍ਰੰਥ (Secular Fiction) ਇਕ ਬੜੇ ਮਹਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪਿਛੋਕਤ ਦੀ ਹਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਜਕ੍ਰਿਤ (Self-Composed) ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਸ੍ਵੈ-ਕ੍ਰਿਤ (Original Writing) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਕਥਾ ਵਸਤੂ ਅਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ, ਲੋਕਵਾਰਤਾ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚੋਂ ਮੰਗਵਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸ਼ੈਲੀ (Literary Form) ਭੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਚੀਨ ਤੇ ਮਾਂਗਵੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕਥਾ-ਵਸਤੂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਲੀ ਭਾਂਤੀ ਵਾਕਫੀ ਪਰਿਚੈ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਰਚਨਾ ਅਵੱਸ਼ ਗੁਰਬਾਣੀ ਯਾ ਗੁਰਵਾਕ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲੌਕਿਕ ਸਾਹਿਤ (Secular Fiction) ਨਹੀਂ।

ਇਕ ਹੋਰ ਤੀਜੇ ਕਾਰਨ ਨੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਿ ਸਬੰਧ ਭੀ ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਭੇਦਾਂ (Literary techniques) ਨਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਨੂੰ ਪਰਪੱਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖਾਰੀ ਦਾ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਰੰਗ ਭਰਨ ਦਾ ਗੁਣ। ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਮਲ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਇਹੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਮਲ ਰਚਨਾ (Artistic Creation) ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਵਿਦਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸਰਵਤ੍ਰ, ਸਤਯ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਵੇ। ਮਨੋਕਲਪਿਤ ਵਾਸਤਵ-ਨਿਰਾਧਾਰ ਰਚਨਾ ਇਉਂ ਦਿਸ ਆਵੇ ਕਿ ਇਹ ਸੂਤਾਹ ਸਤਯ ਹੈ, ਐਵੇਂ ਕਥਨੀ ਮਾਤ੍ਰ ਮਾਯਾਧਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਰੂਪ ਨਹੀਂ।

ਜਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਕਲਾਕਾਰ ਇਹ ਇੰਦ੍ਰਜਾਲ ਰਚਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਹੱਦ ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਤੇ ਕ੍ਰਿਤ ਕਾਮਯਾਬ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਘ ਜੀ, ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਸਰਵਸਿਧੀ ਦੇ ਧਾਰਣੀ, ਮੁਕੰਦ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਪਥ ਦਰਸ਼ਕ ਜਯੋਤੀ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਸਨ, ਉਥੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਧੁਰੰਧਰ ਵਿਦਵਾਨ ਭੀ ਸਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਾਇਆ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤੇ ਰੂਪ ਨਿਰਮਿਤ ਕਰਨਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਤਯ ਦਾ ਅਤੁਟ ਭੁਲੇਖਾ ਪਵੇ, ਇਹੋ ਉਚੀ ਕਲਾ ਦੀ ਆਸ਼ਾ ਹੈ। ਤਾਹੀਉਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਕਿ "ਤੁਹੀ ਜੋਗ ਮਾਯਾ, ਤੁਹੀ ਬਾਕ ਬਾਨੀ।" ਇਸ ਆਸ਼ਾ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਸਥਾਨਿਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੰਗ ਭਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੁ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਵੇ। ਪਿੱਛੇ, ਜੋ ਕਾਦਰਯਾਰ ਦੀ "ਸੀਹਰਫੀ ਦੀ ਤੁੱਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਲਫ, ਆਖ ਸਾਖੀ, ਸਿਆਲਕੋਟ ਅਦਰ, ਪੂਰਨ ਪੁੱਤ ਸਲਵਾਨ ਦੇ ਜਾਇਆ ਏ।" ਇਸ ਵਿਚ "ਸਿਆਲਕੋਟ" "ਪੂਰਨ" ਤੇ "ਸਾਲਵਾਹਨ" ਸਥਾਨਿਕ, ਵਾਸਤਵਿਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੰਗ ਕਵੀ ਨੇ ਭਰੇ ਹਨ। "ਸਿਆਲਕੋਟ" ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਗਰ ਹੈ ਤੇ ਕਾਦਰਯਾਰ ਦੀ 'ਸੀਹਰਫੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤ-ਪੁਤ੍ਰ ਵਿਭਚਾਰ ਦੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਚਲਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਰੂਪਾਂਤਰ ਨੂੰ ਸਥਾਨਿਕ, ਪਿਛੋਕੜ ਕਵੀ ਨੇ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। "ਪੂਰਨ" ਨਾਮ ਵਾਸਤਵਿਕ ਰੰਗ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਮ ਹੈ, ਅਤੇ "ਸਾਲਵਾਹਨ" ਰਾਜਾ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ "ਸਿਆਲਕੋਟ" ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ, ਐਵੇਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕੇਂਦਰ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਪਿਸ਼ੌਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਾਦਰਯਾਰ ਦਾ ਮੰਤਵ ਕੇਵਲ ਇਸ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੰਗ ਦੇਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੁ ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾ ਦਾ ਮਾਯਾ ਜਾਲ ਅਸਲੀ ਹੋ ਭਾਸੇ, ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਕਲਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨਣਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਲਵਾਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ 1880 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲੋਂ ਸਾਕਾ ਸੰਮਤ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾਨ (ਦੱਖਣ) ਸੀ, ਉਹ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਲੂਣਾ ਚਮਿਆਰੀ ਵਿਆਹ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਇਕ ਭਾਰੀ ਭੁੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਅਨੁਮਾਨਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਵਿਦਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਭੀ। ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੀ 21ਵੀਂ, 22ਵੀਂ, ਤੇ 23ਵੀਂ ਸਾਖੀ ਵਿਚ, ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਕਰਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਘ ਜੀ ਨੇ ਸਥਾਨਿਕ ਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਰੰਗ ਉਨਰ ਪੂਰਤੀ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਭਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਅਨਜਾਣ ਆਦਮੀ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾ ਕੇ ਇਉਂ ਅਨੁਮਾਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਖਾਸੀਅਤ ਨੇ ਇਸ ਬੱਜਰ ਭੁਲੇਖੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਰਪਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾ ਯੁਕਤ ਸਿੱਖ ਇਉਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਾਕ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕਾਲ ਸਤਯ ਹਨ।

ਇਹ ਹੈ ਤੀਜਾ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਣ ਦਾ ਕਿ ਰੂਪ ਕੌਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਇਸ ਦੇ ਕਰਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਹੈ, ਮਨੋਕਲਪਤ ਵਾਰਤਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਭੇਦ (Literary tehnique) ਨੂੰ ਯਥਾਰਥ ਵਰਨਣ ਸਮਝਣ ਦੀ ਭੁਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਦੇ ਭੇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਚਰਿਤ੍ਰਾਂ, 21, 22, ਤੇ 23 ਵਿਚ, ਐਸੀ ਚਤੁਰਤਾ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਪੁਰਸ਼ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾ ਜਾਣਾ ਅਚੰਭੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਭਾਸਦੀ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪ ਇਸ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਕਿ ਸੁਣੈ ਮੂੜ ਚਿਤ ਲਾਇ ਚਤੁਰਤਾ ਆਵਈ। ਭਾਵ ਇਹ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੇ ਕਥਾ-ਵਸਤੂ ਬੜੇ ਗੌਹ ਨਾਲ, "ਚਿਤ ਲਾਇ", ਵਿਚਾਰੋ ਤਾਂ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਠਕ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਤੀਕਸ਼ਣਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਤੀਰ ਸਤੁਦ੍ਰਵ ਕੇ ਹੁਤੋ ਪੁਰ ਅਨੰਦ ਇਕ ਗਾਂਉ॥
ਨੇਤ੍ਰ ਤੁੰਗ ਕੇ ਢਿਗ ਬਸਤ ਕਾਹਲੂਰ ਕੇ ਠਾਉ॥ 3॥

ਇਹ, ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕੰਢੇ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਕੋਲ, ਕਾਹਲੂਰ ਰਾਜ ਵਿਚ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਨਾਮੀ ਪਿੰਡ ਉਹੋ ਹੈ ਜੋ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਉਪਰੰਤ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਣ ਵਸਾਇਆ ਸੀ,

"ਕਾਹੂਲਰ ਮੈ ਬਾਂਧਿਓ ਆਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਗਾਵ"।
(ਦਸਮ ਗ੍ਰਥ, ਪੰਨਾ 62)

ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਗਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ 'ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ' ਦਾ ਕਰਤਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਹੜਾ ਪਾਠਕ ਤੇ ਸਰੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ, ਹਿੱਤ ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ, ਨਾ ਸੁਣੇਗਾ। ਬਸ ਇਹੋ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ, ਕਰਤਾ ਦਾ ਪਾਠਕਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਕਾਗਰ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੋਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਆਨੰਦਪੁਰ, ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਨਮਭੂਮੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਏਕ ਤ੍ਰਿਯਾ ਧਨਵੰਤ ਕੀ ਤੌਨ ਨਗਰ ਮੈ ਆਨਿ॥
ਹੇਰਿ ਰਾਇ ਪੀੜਤ ਭਈ ਬਧੀ ਬਿਰਹਾ ਕੇ ਬਾਨ॥5॥"

ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿ ਦਫਤਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਈ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ "ਰਾਇ" ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਮੋਹਤ ਤੇ ਬ੍ਰਿਹਾ ਵਿਚ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਗਈ।

ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਲੈ ਆਓ, "ਨਗਰ ਰਾਇ ਤੁਮਰੋ ਬਸਤ ਤਾਹਿ ਮਿਲਾਵਹ ਮੋਹਿ।" ਉਸ ਤੀਵੀਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿ "ਰੂਪ ਕੌਰ" ਸੀ, ਯਾ ਜੋ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੀਆਂ ਵਰਗੀ ਰੂਪਵਤੀ ਸੀ, ਦੇ ਨੌਕਰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਜੇ ਤੂੰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਤੂੰ ਢੂੰਡ ਵਿਚ ਹੈਂ, ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਹੀਏ ਤੇ ਜਿਥੇ ਕਹੀਏ, ਉਥੇ ਚੱਲ। ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਕਿ

ਤੰਤੁ ਮੰਤੁ ਪਾਖੰਡੁ ਨ ਜਾਣਾ ਰਾਮੁ ਰਿਦੈ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ"॥
(ਪਨਾ 766)

ਉਹ ਗੁਰੂ ਇਹ "ਰਾਇ" ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਦਕਵਾਨ ਸਿੱਖ ਇਉਂ ਵਿਚਾਰਨ!

ਖ਼ੈਰ, "ਰਾਇ" ਸਾਹਿਬ ਸਾਧੂ ਦਾ ਭੇਸ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਤ੍ਰੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਰੂਪ ਕੌਰ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਜਾਣ, ਵਸਤ੍ਰ ਭੂਖਣ ਸਜਾ ਲਏ ਅਤੇ "ਰਾਇ" ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ:

"ਫੂਲ ਪਾਨ ਅਰੁ ਕੈਫ ਮੰਗਾਯੋ॥
ਆਗੇ ਟਰਿ ਤਾ ਕੋ ਤਿਨ ਲੀਨਾ॥" (11)

ਪਾਨ ਬਾਬਤ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਕਿ "ਸਿੱਖ ਹੋਇ ਕਰ ਪਾਨ ਖਾਏ, ਸੋ ਭੀ ਤਨਖਾਹੀਆ", ਪਰ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਾਤ੍ਰ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਕੇ, "ਆਗੇ ਟਰਿ" ਪਾਨ ਤੇ ਅਫੀਮ ਮਿਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਫੜ ਕੇ ਛਕ ਲਈ।

ਕੈਫ ਛਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਪਾਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਮੂਹ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੰਚ ਪੁਸ਼ਪ ਸ਼ੋਭਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ "ਤ੍ਰਿਯ" ਇਉਂ ਨ ਕਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਦੀ?

"ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਨ ਆਯੋ ਹੁਤੋ ਭਈ ਔਰ ਕਹ ਔਰ॥"14॥

ਹੁਣ ਅਗੇ "ਰਾਇ" ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਰੂਪ ਕੌਰ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋਗੀ ਤੇ ਸਹਿਤੀ ਦੇ ਸੁਆਲ ਜੁਆਬ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:-

ਸੁਆਲ: ਕਹਯੋ ਤੁਹਾਰੋ ਮਾਨਿ ਭੋਗ ਤੌਂ ਸੋ ਨਹਿ ਕਰਿਹੋ॥...
ਧਰਮਰਾਜ ਕੀ ਸਭਾ ਠੌਰ ਕੈਸੇ ਕਰਿ ਪਾਊ?॥17॥

ਜੁਆਬ: "ਕਾਮਾਤੁਰ ਹੈ ਜੋ ਤ੍ਰਿਯਾ ਆਵਤ ਨਰ ਕੇ ਪਾਸ॥
ਮਹਾ ਨਰਕ ਸੋ ਡਾਰਿਯੈ, ਦੈ ਜਾਨ ਨਿਰਾਸ॥"18॥

ਸੁਆਲ: "ਪਾਂਇ ਪਰਤ ਮੋਰੇ ਸਦਾ ਪੂਜ ਕਹਤ ਹੈ ਮੋਹਿ॥
ਤਾਂ ਸੋ ਰੀਝ ਰਮਯੋ ਚਹਤ ਲਾਜ ਨ ਆਵਤ ਤੋਹਿ?"19॥

ਜੁਆਬ: "ਕ੍ਰਿਸਨ ਪੂਜ ਜਗ ਕੇ ਭਏ ਕੀਨੀ ਰਾਸਿ ਬਨਾਇ॥
ਭੋਗ ਰਾਧਿਕਾ ਸੋ ਕਰੇ ਪਰੇ ਨਰਕ ਨਹਿ ਜਾਇ"॥20॥

ਗਲ ਕੀ "ਤ੍ਰਿਯ" ਤ੍ਰਿਯ ਰੂਪੀ ਸਹਿਤੀ ਨੇ, "ਰਾਇ" ਰੂਪੀ ਜੋਗੀ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਨਿਰੁਤਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਇਉਂ ਕਹਿ ਕੇ

"ਪਚ ਤਤ ਲੈ ਬ੍ਰਹਮ ਕਰ ਕੀਨੀ ਨਰ ਕੀ ਦੇਹ॥
ਕੀਯਾ ਆਪ ਹੀ ਤਿਨ ਬਿਖੈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਸਨੇਹ॥"21॥

ਕਾਤਹਉਲਬੁਰਹਾਨ, ਸ਼ੰਕਾਸਮਾਧਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਉਕਤੀ ਯੁਕਤੀ ਸੰਬਾਦ ਦੁਆਰਾ ਵਿਜੈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮ੍ਰਿਤੁ ਲੋਕ, ਦੇਵ ਲੋਕ ਤੇ ਪਾਤਾਲ ਲੋਕ ਵਿਚ, ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸੂਰਜਵਤ, ਤੇਜਮਈ ਕਰਾਂਤੀ ਵਲ ਕੋਈ ਝਾਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ, "ਦੁਰਨਰਿਛ ਦਰਸ਼ਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ", ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਫੋਕੀਆਂ ਗਲਾਂ ਰੂਪ ਕੌਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੁਧੀਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ, ਜੋ ਕਿ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਛੇਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਰਵੇਸ਼

ਇਕ ਲੰਬੀ ਕਵਿਤਾ: ਕ੍ਰਿਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਮੰਗਲਾਚਰਨ

ਉਚੀ ਧਰਤੀ* ਤੋਂ ਬਹੁ ਦੂਰ ਵੇ।
ਤੈਂ ਜਾਣਾ ਹਾਜਰਾ-ਹਜੂਰ ਵੇ॥
ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗ ਨਾਂ ਮੇਰੇ,
ਵੇਖਾਂ ਤੇਰੇ ਉਚੇ ਚਰਨੇਰੇ,
ਆਪ ਦਿਖਾਵੇਂ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੇ,
ਹਉਂ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂਰ ਵੇ॥

———

ਦੱਖਣ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਲਈ ਵੇਦਨਾਂ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸਫਰ।

ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂਰ ਅਕਾਸ਼ੀ,
ਉਤਰਿਆ ਮੇਰੇ# ਸੀਨੇ।
ਇੱਕ ਝਰਨਾਹਟ 'ਚ ਬੀਤ ਗਏ ਸਨ
ਲੱਖਾਂ ਸਾਲ ਮਹੀਨੇ।

ਕੀ ਹੋਇਆ! ਮੈਂ ਕੀਕਣ ਜਾਣਾਂ!
ਲੂੰ-ਲੂੰ ਮੇਰਾ ਖਿਲਿਆ।
ਧੂੰਧੂਕਾਰ 'ਚੋਂ, ਸੁੰਨ ਅਗਾਧ 'ਚੋਂ,
ਸ਼ਬਦ ਨਾਦ ਉਜਲਿਆ।

ਸੁੰਨ 'ਚੋ ਉਪਜੀ, ਗੂੰਜ ਕੋ ਸੁੰਨ ਜਿਹੀ,
ਡਾਢਾ ਨਾਦ ਡੂੰਘੇਰਾ।
ਪੁੰਨੀ-ਪਾਪੀਂ ਹਰ ਥਾਂ ਗੂੰਜੇ,
ਪਾਏ ਪਤਾਲੀਂ ਫੇਰਾ।

ਲੱਖਾਂ ਚਸ਼ਮੇ ਸੁੰਨ 'ਚੋਂ ਜਨਮਣ,
ਮਾਰਨ ਠਾਠਾਂ ਧਰ ਤੇ।
ਦੇ ਧਰਵਾਸ ਮੁੜ ਆਵਣ ਦਾ,
ਤੁਰ ਗਏ ਦੁਰੇਡੇ ਦਰ 'ਤੇ।

ਹੇਠ ਕਦੰਬਾਂ ਰਾਸ ਰਚਾਵੇ,
ਉਚੜੇ ਵਣਾਂ ਦੇ ਕਰਮ।
ਜਮੁਨਾਂ ਕੰਢੇ ਬੰਸੀ ਵੱਜੇ,
ਮੌਲੇ ਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਧਰਮ।

ਕੋਈ ਚਸ਼ਮਾ ਉਚੜੀ ਧਰ ਤੇ,
ਧਿਆਨ ਵਿਭੂਤ ਲਗਾਵੇ।
ਚੰਨ-ਪ੍ਰੀਤਾਂ, ਗੁੰਦ ਜਟਾਵੀਂ,
ਉਚਾ ਜੋਗ ਕਮਾਵੇ।

ਦੂਰ ਥਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹੀ ਢੁੱਕਣ,
ਖੁੱਲੇ ਕੇਸ ਰਸੀਲੇ।
ਕੰਵਲ-ਨੈਣਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣ ਕੁਰਬਾਨੇ
ਅਲਬੇਲੇ-ਰੰਗੀਲੇ।

ਉਚੜੇ ਰੰਗ ਪਿਆ ਜੋਗ ਬਿਖੇਰੇ,
ਵਜਦ ਵਧੇ ਉਸ ਵੱਲੇ।
ਪਨਘਟ ਕੂਕੇ ਪ੍ਰੀਤ ਕਿਸ਼ਨ ਦੀ,
ਕੀਕਣ ਸੀਨਾ ਠੱਲੇ।

ਧਰਤ ਤੇ ਮੱਚਿਆ ਗਾਉਣ ਨੂਰਾਨੀ,
ਨੂਰੋ-ਨੂਰ ਲਾਸਾਨੀ।
ਪਰ ਕੋਈ ਗੀਤ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਅਧੂਰੀ,
ਖੂੰਝੇ ਤਾਲ ਰੂਹਾਨੀ।

ਤਰਜ਼ ਅਧੂਰੀ, ਬੰਦਗੀ ਭਾਲ 'ਚ,
ਕਰਦੀ ਸਫਰ ਦੁਰੇਢੇ।
ਨਨਕਾਣੇ ਦੀ ਧਰ ਤੇ ਉਤਰੇ,
ਕਦਮ ਜੋ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਜੇਡੇ।

ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਜੇਡੇ ਕਦਮ ਜੋ ਤੱਕੇ,
ਬੰਦਗੀ ਘੱਤ ਵਹੀਰਾਂ।
ਧਾ-ਧਾ ਕਦਮ ਗੁਰੂ ਤੇ ਢੁਕਦੀ,
ਮੁੱਕਦਾ ਸਫਰ ਅਖੀਰਾਂ।

ਨਾਨਕ ਜੇਡ ਗੁਰੂ ਨਾਂ ਕੋਈ,
ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰਾ ਪੂਰਾ।
ਸੱਭੇ ਵਹਿਣ ਸਮਾਏ ਇੱਕੋ,
ਰੰਗ ਲਾਗਾ ਅਤਿ ਗੂਰਾ।

ਚਹੁੰ ਜੁਗੀਂ ਘਨ ਵਰਸਣ,
ਪਾਣੀ ਰਾਵਿ ਦੇ।
ਰੱਤੇ ਇਸ਼ਕ ਖੁਦਾਇ,
ਤਾਰ ਰਬਾਬ ਦੇ।

ਰੱਤੇ ਤਾਰੀਂ ਗਜ ਜਿਉਂ ਫਿਰਦਾ,
ਸਤਿਗੁਰ ਕਦਮ ਧਰੇਂਦੇ।
ਪੂਰਬ-ਪੱਛਮ, ਉਤਰ-ਦੱਖਣ,
ਕਣ-ਕਣ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇਂਦੇ।
ਰੱਬੀ ਰਮਜ਼ 'ਚ ਰੱਤੀਆਂ ਤਾਰਾਂ,
ਗਜ ਇਲਾਹੀ ਫਿਰਦਾ।
ਪੌਣੀ ਘੁਲਦਾ ਨਾਦ ਰੂਹਾਨੀ,
ਦੋਜ਼ਖ਼ ਸੱਸੇ ਘਿਰਦਾ।

ਏਕ ਜੋਤ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ
ਨਾਨਕ ਧਾਰੀ ਦੇਹ।
ਵੇਈਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 'ਚ ਵਿਗਸਿਆ
ਹੱਕ ਧਰਤ ਦਾ ਏਹ।

ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਦਮ
ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਜਾਣ।
ਟੁੱਟਣ ਪਾਪ ਦੇ ਚਰਖੜੇ
ਇੱਕੋ ਦਰਸ ਰੁਹਾਨ।

ਇੱਕ ਝਲਕ ਨਾਲ ਮਿਟ ਗਏ
ਪਾਪ ਦੇ ਕਿਲੇ ਬੁਲੰਦ।
ਭੇਖ ਧਰੇ ਜੋ ਸੱਜਣਾਂ
ਅੰਦਰ ਘੋਰ ਪਾਖੰਡ।

ਉਂਜ ਬਦੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ
ਕੱਚੀ ਹਉਂ ਦਾ ਰਾਜ।
ਬਦੀਆਂ ਉਠਦੀਆਂ-ਢਹਿੰਦੀਆਂ
ਕਿਰਤਾਂ ਦੇ ਮੁਹਤਾਜ।

ਧਰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਬਦੀ ਦੀ
ਪਵੇ ਨਾ ਅੰਤਿਮ ਛੋਹ।
ਹੱਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਉਤਾਰਦਾ
ਨਾਨਕ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਹੋ!!

ਨਿਰੰਕਾਰ ਇਸ ਜੋਤ ਨੇ
ਬਦਲੇ ਜਾਮੇ ਨੌਂ।
ਪਟਨੇ ਉਤੇ ਖਿਲ ਪਈ
ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੀ ਲੋਅ।

ਦਸਵੇਂ ਜਾਮੇ ਪ੍ਰਗਟਿਆ
ਗੋਬਿੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
ਜਿਸਦੇ ਚੋਜਾਂ ਬਖਸ਼ਣੀ
ਅੰਤਿਮ ਛੋਹ ਤਲਾਸ਼।

ਕੁੱਲ ਅਸਮਾਨ ਜੇਡ ਏਸ ਸੂਰਜ
ਫੜੀ ਧਰਤ ਦੀ ਬਾਂਹ।
ਰੌਸ਼ਨ ਉਚ ਮਿਨਾਰ ਗੁਰ
ਚੜ੍ਹਨ-ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ 'ਗਾਂਹ।

ਕਾਲ-ਅਕਾਲ ਤੇ, ਸੁੰਨ ਅਗਾਧ
ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੁਥਾਜ।
ਲੱਖ ਅਕਾਸ਼ੀਂ ਤੇ ਭਵਜਲ ਲੱਖਾਂ
ਸੂਕੇ ਮਾਹੀ ਦਾ ਬਾਜ।

ਕਦਮ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਪੈਰ ਉਠਾਵੇ
ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਢੁੱਕ-ਢੁੱਕ ਆਵੇ।
ਲੇਖ ਕਾਲ ਦੇ ਰੌਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ
ਹੇਠ ਬਾਜ ਪਰਛਾਂਵੇਂ।

ਬੇਪਰਵਾਹੀਆਂ ਸੰਗ ਜੋ ਨੀਲਾ
ਧਰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਟੁਰਦਾ।
ਚੌਦਾ ਤਬਕ ਨਿਸ਼ਾਵਰ ਹੁੰਦੇ
ਠਰਦਾ ਧਰ ਦਾ ਹਿਰਦਾ।

ਜਦ-ਜਦ ਧਰਤ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਦੁੜਾਵੇ
ਨੀਲੇ ਦਾ ਅਸਵਾਰ।
ਰੌ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਰੌਸ਼ਨ ਹੋਵਣ
ਲੈਣ ਸ਼ਰਨ ਕਰਤਾਰ।

ਕਾਲ ਸੁਰਤ ਨੇ ਆਖਿਰ ਪਾਉਣੀ
ਤਰਤੀਬ ਮਾਹੀ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ।
ਦੇਹ ਦੇ ਉਚੇ ਜ਼ਬਤ 'ਚ ਉਤਰੇ
ਨਿਰੰਕਾਰ ਇਸ ਧਰ 'ਤੇ।

ਨੀਵੀ-ਝੀਣੀ ਧਰਤ ਅੰਞਾਣੀ
ਉਚੇ ਲੇਖ ਲਿਖਾਏ।
ਰੌਸ਼ਨ ਹਰ ਅੰਗ, ਥਰਥਰ ਕੰਬੇ
ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਦੇ ਸਾਏ।

ਵਾਰ ਸਰਬੰਸ ਦਸਵੇਂ ਮਾਹੀ
ਕੀਤਾ ਸ਼ਬਦ ਉਤਾਰਾ।
ਖੰਡੇਧਾਰ 'ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ
ਖਾਲਸ ਰੂਪ ਨਿਆਰਾ।

ਇਹ ਕੋਈ ਡਾਢੀ ਘੜੀ ਮਿਹਰ ਦੀ
ਸੁਰਤ ਤਵਾਜ਼ੁਨ ਹੋਈ।
ਏਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਘੜੀ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨੇ
ਗਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਿਤੋਈ॥

ਕਾਮਲ ਮਾਹੀ, ਬਿਖਰੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ
ਮਰਕਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਪੂਰਾ।
ਉਚੇ ਹੁਕਮ ਸਮਾਇਆ ਚੇਤਨ
ਸਗਲ ਅਧੂਰਾ, ਪੂਰਾ।

ਉਚੀ ਥਾਂ ਸਮਾਇ ਕੇ ਚੇਤਨ
ਤੱਕਿਆ ਧਰਤ ਦਾ ਰਾਜ਼।
ਡਾਢੀ ਧਰਤੀ ਹੁਕਮ 'ਚ ਬੱਝੀ
ਕਰੇ ਮਹਾਂ ਪਰਵਾਜ਼।

ਗੁਰੂ ਸੁਰਤ ਨੇ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ
ਭੂਮ 'ਚ ਗੁਸੇ ਮਨੁੱਖ।
ਬਿਨਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੁੱਝ ਨਾ ਪੱਲੇ
ਆਵਾਗਵਣ ਤੇ ਦੁੱਖ।

ਪਹਿਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਧਰਤ 'ਤੇ
ਹੁਕਮ ਉਤਾਰਾ ਹੋਇਆ।
ਬਹੁ ਪਸਾਰੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ
ਲੜੀ ਨਾ ਇੱਕ ਪਰੋਇਆ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਨੇ ਮਰਕਜ਼ ਦਿੱਤਾ
ਹੁਕਮ ਮਾਣੇ ਮਿਲ ਭਾਈ।
ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ
ਸੰਗਤ ਜੇਡ ਉਚਾਈ।

ਵਡਸਮਰੱਥ ਰੰਗਲਾ ਸੱਜਣ
ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ।
ਰੰਗ ਮਜੀਠੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦਾ
ਦਰਿਆ ਭਰ-ਭਰ ਵਹਿੰਦਾ।

ਭਰ-ਭਰ ਦਰਿਆ ਕੰਢੀ ਉਛਲੇ
ਝਿਮ-ਝਿਮ ਵਰਸਣ ਛੱਲਾਂ।
ਜੋ ਜਨ ਪੀਵੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਸੱਚਾ
ਅਰਸ਼ੀ ਮਾਣੇ ਗੱਲਾਂ।

ਅਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਰੰਗਲਾ ਜਾਮਾ
ਗਲ ਪਾ ਮਾਹੀ ਬਹਿੰਦੇ।
ਆਸਾ ਘੁਲਦੀ ਵਿਚ ਪੌਣਾਂ ਦੇ
ਅਰਸ਼ ਸੁਘੰਧਤ ਰਹਿੰਦੇ।

ਉਚੜੇ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗਲੇ ਸੱਜਣ
ਛੱਡਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਅਨੰਦ।
ਡਾਢੀ ਰਮਜ਼ 'ਚ ਤੁਰ ਪਿਆ
ਧਰ ਤਾਰਨ ਪਰਮਅਨੰਦ।

ਗੁੱਝੜੇ ਭੇਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਡਾਢੇ
ਦਿਸਣ ਨਾ ਨਦਰ ਬਿਨਾਂ।
ਹਉਂ ਵੰਞਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ
ਖੁੱਲੇ ਜਿਨ ਜਨਾਂ।

ਦੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਪੁੱਤਰਾਂ
ਗੋਦ ਬਹਾਏ ਸ਼ਹੀਦ।
ਦਮਦਮੇਂ ਤੇ ਖਿਲ ਪਈ
ਨਾਨਕ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਦੀਦ।

ਬਾਣੀ ਧੁਰ ਕੀ ਉਚਰੀ
ਕੀਤੇ ਸੂਬੇ ਫਨਾਹ।
ਧਰਤ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਦਾ ਰਹੇਗੀ
ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਠੰਡੀ ਛਾਂ।

ਕਾਲ ਨੇ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਤੱਕਿਆ
ਗੁਰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਰੂਪ।
ਕੁੱਲ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਹੀ ਧੜਕਦਾ
ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੇਹ ਅਨੂਪ।

ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਧਰਮ ਹੈ।
ਗੁਰੂ ਹੀ ਸੱਚਖੰਡ ਦੇਸ।
ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰੀਂ ਸਵਰਦੇ
ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਭੇਸ।

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੇਸ ਸੂਫੀ ਦੇ ਸਵਰਣ
ਸਿੰਘ ਅਜਮੇਰ ਦੇ ਨਾਂ।
ਜਟਾਧਾਰੀ ਹਠ ਜੋਗ ਨ ਪਾਈ
ਨਿਰਮਲ ਚਰਨੀ ਥਾਂ।

ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਾਵੀਂ ਗੂੰਜਦਾ
ਮੰਤਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।
ਕੁੱਲ ਕਾਇਨਾਤ ਸਮਾ ਗਈ
ਸੂਖਮ ਦੇਹ-ਗੁਰੂ।
ਕਾਲ ਦੇ ਦਿਖਦੇ ਰੰਗ ਤੇ
ਪਾਈਏ ਡੂੰਘੀ ਝਾਤ।
ਜ਼ੁਲਮ ਅਰਬ ਦਾ ਢੁਕ ਰਿਹਾ
ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਨਿਜਾਤ।

ਅਰਬ ਥਲਾਂ ਤੋਂ ਢੁੱਕ ਰਹੀ
ਸੁਰਤ ਤੁਰਕ ਦੀ ਜੋ।
ਸਿਰਫ ਖ਼ੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਰਹੀ
ਪੂਰਨ ਸੱਚ ਦੀ ਲੋਅ।

ਤੁਰਕ ਸੁਰਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ
ਅੱਲ੍ਹਾ ਸੱਚ ਅਖੀਰ।
ਧਰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਵਾਹ ਰਿਹਾ
ਜਹਾਦ ਅਲਿਫ ਲਕੀਰ।

ਅੰਤ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਚ ਪਲਟ ਕੇ
ਢਾਵੇ ਕਹਿਰ ਸਰੀਰ।
ਤੁਰਕ ਸੁਰਤ ਟਕਰਾ ਰਹੀ
ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ।

ਸੰਗ ਪੁਰਾਣ ਟਕਰਾਈ ਜਦ
ਅਰਬ ਦੀ ਉਚ ਸ਼ਰ੍ਹਾ।
ਮਰਿਆਦਾ ਵੱਲੇ ਝੁਕ ਗਈ
ਤੱਕ ਗੁਰਮੁਖ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ੍ਹਾ।

ਗੁਰੂ ਸੁਰਤ ਦਿਖਲਾ ਦਿੱਤਾ
ਧਰਤੀ ਖ਼ੁਦਾ ਭਰਪੂਰ।
ਰੋਮ-ਰੋਮ ਵਿਚ ਵਗ ਰਿਹਾ
ਉਹੀ ਇੱਕੋ ਨੂਰ।

ਛਠਮ ਪੀਰ ਦੀ ਤੇਗ ਤੋਂ
ਕਲਮਾ ਪੜੇ ਸ਼ਹੀਦ।
ਜੰਨਤ ਢੁੱਕ-ਢੁੱਕ ਬਹੁੜਦੀ
ਕਿਰਪਾ ਅੰਤਿਮ ਦੀਦ।

ਚਾਰੇ ਪੁੱਤਰ ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ
ਸ਼ਹਿਰ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਤਜ।
ਕਲਗੀਧਰ ਨੇ ਰੱਖ ਲਈ
ਸੌਂਹ ਕੁਰਆਨ ਦੀ ਲੱਜ॥

ਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦੁਰ ਮੰਨਿਆ
ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪੀਰਾਨ ਪੀਰ।
ਕੀਤੀ ਭੇਟ ਅਲੀ ਦੀ
ਸੈਫ ਅਦਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ।

ਜ਼ਫਰਨਾਮੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਿਆ
ਤੇਜ, ਹੱਕ ਦੇ ਹੜ੍ਹ।
ਧਰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੀ
ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਜੜ੍ਹ।

ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਾ ਵਜਦ ਸਮਾ ਗਿਆ
ਕਿਰਪਾਨ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੋ।
ਹਉਂ ਕੁਰਬਾਨੇ ਸੱਜਣਾਂ
ਮਾਣੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੋਹ॥

ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਾਂ ਗੂੰਜਦਾ
ਗੁਰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ।
ਧਰਤ ਵੀ ਬੱਝੀ ਹੁਕਮ 'ਚ
ਜਾਣੇ ਉਚੜੀ ਥਾਂ।

ਜਿੱਤ ਕੇ ਕੁੱਲ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ
ਅੰਤਿਮ ਛਿਣ ਵਰਤਾ।
ਧੁਰ ਚੇਤਨ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ
ਏਕ ਨਾਮ ਧੜਕਾ।

ਪਰਮਹੰਸਾ ਦਾ ਕਾਫਿਲਾ
ਲੈ ਟੁਰਿਆ ਅੱਜ ਗੁਰੂ।
ਕੁੱਲ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ
ਸੂਖਮ ਦੇਹ ਗੁਰੂ।

ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂਰ ਸੀ
ਟੁਰ ਗਿਆ ਦੁਰੇਡੇ ਰਾਹ।
ਪੂਰਾ ਹੋ ਕੇ ਆਂਵਦਾ
ਕਾਲ ਦਾ ਸਫਰ ਮੁਕਾ।

ਜੈ-ਜੈ ਕਾਰ ਗੂੰਜ ਉਠੀ
ਗੁਰੂ-ਗੁਰੂ-ਗੁਰੂ।
ਕਦਮ ਜੋ ਪੁੱਟਿਆ ਗੁਰੂ ਨੇ
ਅਬਚਲ ਵਾਂਗ ਧੁਰੂ।

ਹਾੜ ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਪੌਣ ਸੀ
ਰੁਮਕ-ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਵਗ।
ਮੇਘੇ ਨੇ ਫੁਰਮਾਨ ਪਾਇਆ
ਉਚੜੇ ਚਰਨੀਂ ਲਗ।

ਰੁਣ-ਝੁਣ ਲਾਇਆ ਬੱਦਲਾਂ
ਹਰੇ ਕਚੂਰੀ ਰੁੱਖ।
ਰੰਗ ਚਲੂਲੇ ਰੰਗ ਹੋ
ਮਿਟਣ ਕਲਜੁਗੀ ਦੁੱਖ।

ਗੂੜ੍ਹਾ ਰੰਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ
ਹੋਇਆ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੋਰ।
ਰੰਗ ਇਲਾਹੀ ਛਲਕਿਆ
ਖੜਗਧਾਰੀ ਦੀ ਤੋਰ।

ਦੋ ਜਹਾਨੀਂ ਜਿੱਤ ਦਾ
ਕਾਫਿਲਾ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕ।
ਮਰਦ ਅਗੰਮੜੇ ਮੇਟ ਦਿੱਤੀ
ਵਿਰੁੱਧ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਲੀਕ।

ਸੱਭੇ ਰੰਗ ਸਮਾ ਗਏ
ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਸਨੇਹ।
ਕੁੱਲ ਕਾਇਨਾਤ ਹੀ ਧੜਕਦੀ
ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਾਵਨ ਦੇਹ।

ਤਾਰ ਰਬਾਬ ਦੇ ਗੂੰਜ ਰਹੇ
ਰਾਗ ਕੋਈ ਸੁਖਨ ਭਰੇ।
"ਐਸੀ ਲਾਲ
ਤੁਝ ਬਿਨ ਕਵਨ ਕਰੇ॥"

ਦੱਸੇ ਸੁਖਨ ਗੋਦਾਵਰੀ
ਬੱਦਲਾਂ ਰੁਣ-ਝੁਣਿਆਂ।
ਅੰਬਰੀ ਪਾਣੀ ਉਛਲੇ
ਪ੍ਰਭ ਆਗਮ ਸੁਣਿਆ।

ਉਛਲ-ਉਛਲ ਗੋਦਾਵਰੀ
ਤੱਕਦੀ ਪਈ ਰਾਹਵਾਂ।
ਕਦ ਮਾਹੀ ਨੇ ਕਰਨੀਆਂ
ਚਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ।

ਜਾਗੇ ਕਦੋਂ ਅਹਿੱਲਿਆ
ਵਗਦੀ ਇਹ ਗੰਗਾ।
ਯੁਗਾਂ-ਯੁਗਾਂ ਤੋਂ ਛੋਹ ਤੇਰੇ
ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਮੰਗਾਂ।

"ਕਿਉਂ ਨਦੀਏ ਐਂ ਉਛਲਦੀ"
ਕਿਹਾ ਧਰਤ ਧਰਵਾਸ।
ਸੈ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਸਿਸਕਦੀ
ਹਰ ਹਿਰਦੇ ਇਹ ਆਸ।

ਨਦੀ ਕਿਹਾ "ਸੁਣ ਧਰਤੀਏ
ਲੇਖ ਮੇਰੇ ਗਏ ਜਾਗ।
ਸਾਗਰ ਵਧਦਾ ਆਂਵਦਾ"
ਉਛਲਣ ਨਦੀ ਦੇ ਭਾਗ।

ਜਾਣੀ-ਜਾਣ ਕਰਤਾਰ ਨੇ
ਸੁਣੀ ਗੋਦਾਵਰੀ ਹੇਕ।
ਮਾਤਾ ਜੀ ਲੈ ਨਾਲ ਤੁਰੇ
ਨਾਲੇ ਸਿੰਘ ਬਿਬੇਕ।

ਜਦ ਇਹ ਰੱਤੜਾ ਕਾਫਿਲਾ
ਵਧਿਆ ਵੱਲ ਨਦੀ।
ਛੱਲਾਂ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ
ਕਿਰਪਾ ਚਰਨਨ ਦੀ।

ਪਹੁੰਚੇ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੜੇ
ਰੱਤੇ ਇਸ਼ਕ 'ਚ ਲਾਲ।
ਹਉਂ ਨਿਮਾਣੀ ਢਹਿ ਪਈ
ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਚਉਫਾਲ।
ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ
ਕੰਢੜੇ ਨਦੀ ਦੇ ਹੋ।
ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਮਾਣਦੀ
ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ।

ਢੁੱਕੀ ਰਾਤ ਤੇ ਤਾਰਿਆਂ
ਜੁੜ-ਜੁੜ ਗਾਏ ਗੀਤ।
ਨਿਰਧਨ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣ
ਮਿਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੀਤ।

ਰਸ ਰੁਹਾਨ 'ਚ ਲਸ ਗਏ
ਮਾਖਿਉਂ ਮਿੱਠੇ ਫਲ।
ਚਰਨੀਂ ਸੁੱਤਾ ਗੁਰੂ ਦੇ
ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਜਲ।
ਅਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ
ਤਾਰੇ ਵਿਚ ਅਕਾਸ਼।
ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਲੈ ਰਹੇ
ਰਸ ਭਿੰਨੜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

ਅਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸੱਜਿਆ
ਡੇਰਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਵਾਂਗ।
ਰੱਤੜੇ ਚੋਲੇ ਮਾਹੀ ਕਰਦਾ
ਪੂਰਨ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ-ਤਾਂਘ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਘੁਲ ਗਿਆ
ਪੌਣੀ ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ।
ਆਏ ਮਿਲ ਗੁਰਸਿੱਖ ਆਏ
ਮਿਲ ਰਾਵੀ ਤੇ ਗੋਦਾਵਰੀ।

ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਉਂ ਸੰਗਤਾਂ
ਢੁੱਕਣ ਚਰਨ ਹਜ਼ੂਰ।
ਲੰਗਰ ਧੁਰ ਦਾ ਵਰਤਦਾ
ਨਾਨਕ ਨਦਰ ਦਾ ਨੂਰ॥

ਅਬਚਲ ਨਗਰ 'ਚ ਕਰ ਲਿਆ
ਅੰਤਿਮ ਗੁਰੂ ਪੜਾਅ।
ਲੱਖਾਂ ਚੋਜ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਚੇ
ਧਰਤ ਨੇ ਮਾਣੇ ਆ।

ਉਚ-ਪੁਰਾਣ ਸਥਾਨ 'ਤੇ
ਬੈਠੇ ਮਾਤਾ ਜਾ।
ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੂੰਜਿਆ
ਜਿੱਥੇ ਭਗੌਤੀ ਨਾਂ।

ਕੰਘੇ ਰਾਹੀਂ ਸਵਰ ਗਏ
ਖੁੱਲੇ ਕੇਸ ਭਗਾਉਤ।
ਸਿਰ ਤੇ ਪੱਲਾ ਸਿਮਰਦਾ
ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਦੀ ਜੋਤ॥

ਮਨ, ਸਰੀਰ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਾ
ਜ਼ੋਰ ਪਿਆ ਵਿਚ ਨਾਦ।
ਸ਼ਬਦ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਢਲ ਗਿਆ
ਹੋ ਅਨਾਹਦ ਨਾਦ।

ਜੋਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਉਚੜੀ
ਚਰਨ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਲੀਨ।
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪਾਇਆ ਗੁਰੂ ਦੀ
ਖਾਲਸਾ ਲਾਲ ਪ੍ਰਾਬੀਨ॥

ਹੱਥੀਂ ਕਰ ਤਿਆਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ
ਛਕਾਇਆ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ।
ਨਾਨਕ ਜੋਤ 'ਚ ਢਲ ਗਈ
ਆਦਿ ਭਗੌਤੀ ਥਾਂ।

ਜਦ ਇਹ ਤੱਕੀ ਧਰਤ ਨੇ
ਉਚੀ ਨਵੀਂ ਨੁਹਾਰ।
ਬਲ-ਬਲ ਜਾਵੇ ਕਾਲ ਦਾ
ਰੋਮ-ਰੋਮ ਕਰਤਾਰ।

ਗੂੜ੍ਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਾਂਝ ਪਾਈ
ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ।
ਕੁੱਲ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ
ਸੂਖਮ ਦੇਹ ਗੁਰੂ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਕਹਾਣੀ

ਜਾਮ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਸਹੇਲੀ ਕਾਤੀਆ ਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਉਹਨੇ ਯਾਦ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਉਹਨੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਹੋਟਲ ਫੋਰ ਸੀਜ਼ਨਜ਼ 'ਚ ਉਹਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ। ਜਨਮ-ਦਿਨ ਅਠੱਤੀਵਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇਹਨੂੰ ਇੰਝ ਮਨਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪੈਂਤੀਵਾਂ ਜਾਂ ਚਾਲ੍ਹੀਵਾਂ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਰੂਸਣ ਸੀ ਤੇ ਰੂਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਉੱਤੇ ਤਕਸੀਮ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢਾਂ ਖ਼ਾਸ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਗੁਲਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਵਰ੍ਹੇ-ਗੰਢਾਂ ਅਖਵਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਲੀਜ਼ਾ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਮਹਿਮਾਨ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦਬਾਣ ਲੱਗੀ, ਉਹਦਾ ਸੈੱਲ ਟੁਣਕ ਪਿਆ। ਜਿਹੜੀ ਤਰਜ਼ ਵੱਜੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਯਾਨਿਸ ਯਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਦਿਲੀ ਦੋਸਤ। ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਸੈੱਲ ਕੰਨ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਤੇ ਸੁਣਨ ਲੱਗੀ।

'ਲੀਜ਼ੀ, ਤੇਰੇ ਜਨਮ-ਦਿਨ 'ਤੇ ਅੱਜ ਮੈਂ ਵੀ ਆਵਾਂਗਾ....।' ਯਾਨਿਸ ਗੰਭੀਰ ਲਗਦਾ ਸੀ।

'ਤੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆ ਸਕਨੈ?' ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਕੁਝ ਹੱਸ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹਨੇ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ, 'ਅਸੀਂ ਜਨਮ-ਦਿਨ ਤਾਂ ਕਲ੍ਹ ਮਨਾ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਸਿਰਫ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ।'

ਲੀਜ਼ਾ ਤੇ ਯਾਨਿਸ ਕਲ੍ਹ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਵੇਰੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੋ ਵਜੇ ਤਕ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਜਨਮ-ਦਿਨ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਸੀ। ਡੇਢ ਵਜੇ ਉਹ ਓਥੋਂ ਵਾਪਸ ਚੱਲੇ ਸਨ ਤੇ ਦੋ ਵਜੇ ਵਾਪਸ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਓਸ ਵੇਲੇ ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲੋਂ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਪਹੁੰਚਦੀ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਸਕੂਲੋਂ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਲਿਮਾਸੋਲਸੀ। ਸਾਇਪ੍ਰੈਸ ਟਾਪੂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ। ਓਥੋਂ ਪਹਾੜ ਬਹੁਤੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪੈਂਦੇ। ਬਹੁਤੇ ਉੱਚੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸੜਕਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੈ? ਤੇਰਾ ਜਨਮ-ਦਿਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਾ ਹੋਵਾਂ।' ਯਾਨਿਸ ਨੇ ਝੂਠੀ-ਸੱਚੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ।

ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਹਾਸਾ ਛੁੱਟ ਪਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਮਿੱਠੀ ਜਿਹੀ ਝਾੜ ਪਾਣ ਲੱਗੀ।

'ਬੁੱਧੂ! ਆਂਦਰੇ ਵੀ ਆ ਰਿਹੈ, ਉਚੇਚਾ ਮਾਸਕੋ ਤੋਂ। ਇਹ ਨਾ ਭੁੱਲ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਏਂ, ਪਤੀ ਨਹੀਂ। ਪਾਰਟੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਏ, ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।'

ਯਾਨਿਸ ਕੁਝ ਠੰਢਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਪਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਪਤੀ ਆਂਦਰੇ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਓਥੋਂ ਤਿੰਨ ਹਵਾਈ ਘੰਟੇ ਦੂਰ ਮਾਸਕੋ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਖਾਤੇ ਏਥੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਫ਼ਤੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰਹਿ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮਾਸਕੋ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵੈਸੇ ਦਿਨ 'ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਲੀਜ਼ਾ ਕੱਲ੍ਹ ਜਦੋਂ ਯਾਨਿਸ ਨਾਲ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਆਂਦਰੇ ਦਾ ਫੋਨ ਓਥੇ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਅੱਜ ਹੀ ਆ ਰਿਹਾਂ, ਚਾਰ ਵਜੇ ਦੀ ਫਲਾਈਟ 'ਤੇ। ਮੈਨੂੰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਲੈ ਲਈਂ। ਓਥੋਂ ਸਿੱਧੇ ਬੀਚ 'ਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।'

ਆਂਦਰੇ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਵੀ ਉਹ ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਦਿਨ ਬੀਚ 'ਤੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਸੀ। ਆਂਦਰੇ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ,

'ਲਿਜ਼ੀ, ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਏਂ?'

ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, 'ਮੈਂ ਵੂਲਵਰਥ 'ਚ ਹਾਂ। ਘਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਲੈਣ ਆਈ ਹਾਂ।'

ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆਂਦਰੇ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਯਾਨਿਸ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਓਨੇ ਦਿਨ ਯਾਨਿਸ ਬੜਾ ਬਿਹਬਲ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਉੱਕਾ ਚੈਨ ਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਉਹ ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਦੁੜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਉਹਦਾ ਸੈੱਲ ਟੁਣਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਲੀਜ਼ਾ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਯਾਨਿਸ ਅੱਜ ਵੀ ਬਿਹਬਲ ਸੀ। ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਜਨਮ-ਦਿਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਸਕਦਾ, ਫੇਰ ਵੀ। ਅਖੀਰ ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਪਿਆ।

'ਦੱਸ, ਮੈਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕਢਵਾਣਾ ਈ! ਮੇਰਾ ਭਾਰ ਝੱਲ ਸਕੇਂਗਾ? ਮੈਂ ਬੜੀ ਮਹਿੰਗੀ ਤੇ ਖਰਚੀਲੀ ਹਾਂ। ਇਕੋ ਦਿਨ 'ਚ ਹੀ ਤੇਰੀ ਤਨਖਾਹ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।'

ਯਾਨਿਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਹੈ ਹੀ ਏਨੀ ਕੁ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਭਰ ਦੇ ਕੰਮ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਟਾਪੂ 'ਚ ਇਹ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਲੀਜ਼ਾ ਲਈ ਇਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਏਨਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸੌ ਪੌਂਡ ਮਾਹਵਾਰ, ਉਹਦੀ ਧੀ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਫੀਸ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਕਪੜਿਆਂ, ਗਹਿਣਿਆਂ, ਸੈਂਡਲਾਂ, ਬਟਵਿਆਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂਆਂ ਦਾ ਖਰਚ ਸੀ। ਜਿਸ ਹੋਟਲ 'ਚ ਉਹਨੇ ਅੱਜ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਉਹ ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਚੀਨੀ ਰੈਸਤੋਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪਲੇਟ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸੱਠ ਪਾਊਂਡ ਸੀ। ਯਾਨਿਸ ਉਹਦੇ ਸ਼ੌਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਲ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਆਂਦਰੇ ਪਾਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮਾਸਕੋ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਬੇ-ਹਿਸਾਬਾ ਕਮਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਬੇ-ਹਿਸਾਬਾ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਹਦੀ ਲੀਜ਼ਾ ਖਰਚਦੀ ਸੀ। ਆਂਦਰੇ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕਈ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਬੇਦਰੇਗ ਵਰਤਦੀ ਸੀ। ਆਂਦਰੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਤੇਹੇ ਲਾਂਹਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਆਂਦਰੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਢਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦੀ। ਕਲ੍ਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਯਾਨਿਸ ਨਾਲ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਓਥੋਂ ਦੇ ਹੋਟਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਆਂਦਰੇ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਕੋਈ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਸੀ।

ਅਖੀਰ ਯਾਨਿਸ ਨੂੰ ਠੰਢ ਵਰਤੀ। ਉਹ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ,'ਨਹੀਂ, ਬਾਬਾ, ਘਰੋਂ ਨਾ ਨਿਕਲੀਂ। ਮੈਥੋਂ ਸਾਂਭ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਤੂੰ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਹੋਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰੀ ਲੰਘ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਤੇਰਾ ਸੈੱਲ ਟੁਣਕਾ ਦਿਆਂਗਾ। ਮੇਰੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।'

ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਯਾਨਿਸ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਉਹਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹਿਆ, 'ਠੀਕ ਏ, ਲੰਘੀਂ ਪਿਆ। ਕਾਰ 'ਚ ਉਹੀਓ ਸੀਡੀ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਕਲ੍ਹ ਪਹਾੜਾਂ 'ਚ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।'

ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਠੰਢਾ ਸਾਹ ਸੁਣੀਤਾ। ਉਹਨੇ ਫੋਨ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ।

-0-

ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਉਹਦੀ ਸਹੇਲੀ ਲੀਦਾ ਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਉਹਦਾ ਨੰਬਰ ਦਬਾਇਆ।

'ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਯਾਦ ਈ ਨਾ?' ਉਹਨੇ ਲੀਦਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਆਂਦਰੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਐ....।'

'ਯਾਦ ਏ। ਆ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਹੱਛਾ, ਦੱਸ ਕਾਤੀਆ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾ ਰਹੀ?'

'ਬੁਲਾ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ। ਹੁਣੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਫੋਨ ਕੀਤੈ। ਬੁਲਾਣਾ ਤਾਂ ਪੈਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ।'

'ਨਾ ਬੁਲਾਂਦੀ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਆਂਦਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਬਿਠਾਈਂ, ਲੀਦਾ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

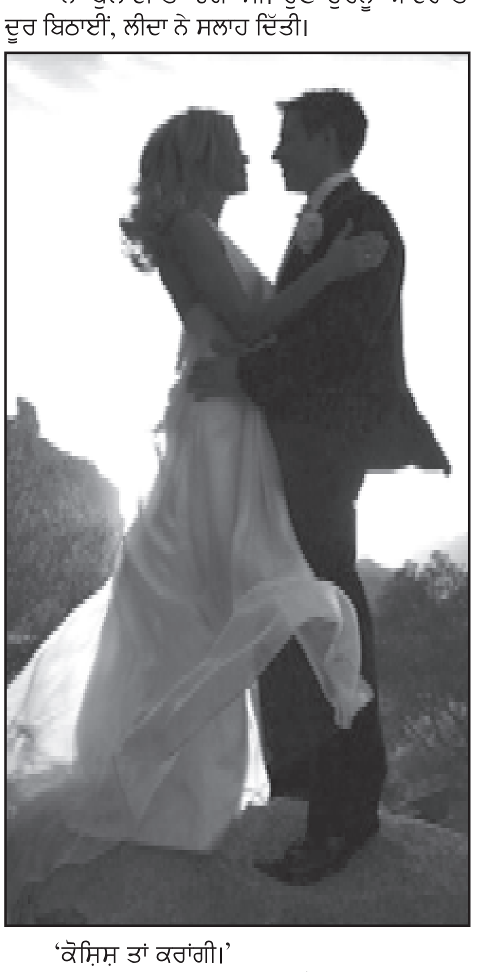

'ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਕਰਾਂਗੀ।'

ਕਾਤੀਆ ਤੇ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਕਾਤੀਆ ਵੀ ਸੱਤ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਿਮਾਸੋਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਧੀ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਕਾਤੀਆ ਦਾ ਪਤੀ ਵੀ ਮਾਸਕੋ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ ਚਲਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਬੜਾ ਕਮਾਊ ਤੇ ਅਮੀਰ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਏਥੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਏਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਤੀਆ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਏਥੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਕਾਤੀਆ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਸੀ। ਛੁੱਟੜ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਓਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨੇ ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਲੀਜ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟੀ ਸੀ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਸੀ। ਏਧਰ ਓਧਰ ਮੂੰਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰਦੀ। ਫੇਰ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਪਈ ਸੀ। ਲੀਜ਼ਾ ਮੌਜਾਂ ਮਾਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਪਤੀ ਵੀ ਸੀ, ਪੈਸੇ ਵੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ। ਕਾਤੀਆ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਵਾਇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਲੰਮੀ, ਸੁੰਨੀ ਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ। ਉਹਨੂੰ ਸਾੜਾ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ।

ਕਾਤੀਆ ਨੂੰ ਯਾਨਿਸ ਤੇ ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁਆਸ਼ਕੇ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਯਾਨਿਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਓਥੇ ਸੀ। ਇਹ ਓਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਏ, ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਦੋਵਾਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਯਾਨਿਸ ਵਾਲੀ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਗਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਕਾਤੀਆ ਨੇ ਲੀਜ਼ਾ ਤੇ ਯਾਨਿਸ ਦਾ ਅੱਖ-ਮਟੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਇਸ਼ਕ ਪੇਚਾ ਪੈਂਦਾ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤੌਖਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਕਾਤੀਆ ਕਿਤੇ ਆਂਦਰੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਆਪ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ।

ਲੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਨਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ। ਫੇਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਆਂਦਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬੀਚ 'ਤੇ ਘੰਟਿਆਂ-ਬੱਧੀ ਬਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਖਾਂਦੀਆਂ ਪੀਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਉਹਦੀ ਚੁਗਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀਆਂ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਸਹੀ ਸਮਝਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਇਹਨੂੰ ਲੀਜ਼ਾ ਤੇ ਆਂਦਰੇ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਇਹਦੀ ਲੀਜ਼ਾ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੀਆਂ। ਸੋਚਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਆਂਦਰੇ ਨੂੰ ਕਦੀ ਆਪੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਲੁਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਰੂਸੀ ਅਖਾਣ ਸੀ, 'ਘਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਖੀਰ 'ਚ ਪਤਾ ਲਗਦੈ।' ਉਹ ਸਮਝਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਅਖੀਰ ਹੁਣ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਬੰਨੇ, ਲੀਜ਼ਾ ਇਹ ਸਮਝੀ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਅਖੀਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੰਘ ਜਾਏਗੀ।

ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਆਪ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹੇਲੀ ਨਾਲ ਯਾਨਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਬਸ ਇਕ ਵਾਰੀ ਐਵੇਂ ਲੀਦਾ ਨਾਲ ਛਿੜੀ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਫੁੱਟਬਾਲ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਰਾਤ ਸੀ। ਸਨਿਚਰਵਾਰ। ਲੀਜ਼ਾ ਘਰ ਇੱਕਲੀ ਸੀ। ਬੱਚੀ ਕਿਸੇ ਸਹੇਲੀ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਫਿਲੀਪੀਨੋ ਮੇਡ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਰਾਤ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਯਾਨਿਸ ਦੀ ਕਲੱਬ ਰਾਤੀਂ ਢਾਈ ਵਜੇ ਬੰਦ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਇੱਕਲਿਆਂ ਉਡੀਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਲੀਦਾ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਘਰ ਮੈਚ ਵੇਖਣ ਆ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੋਂ ਲੀਦਾ ਦੀ ਕੁੜੀ ਉੱਠੀ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹਦਾ ਪਤੀ। ਦੋਵੇਂ ਸੌਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਦੋਵੇਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਰੂਸ ਦੀ ਟੀਮ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਹਾਰ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਯੂਕਰੀਨ ਦੀ ਟੀਮ ਕੁਆਟਰ ਫਾਈਨਲ ਖੇਡ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਵਾਈਨ ਪੀਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਯੂਕਰੇਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀਆਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਮੈਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਯੂਕਰੀਨੀ ਹਾਰ ਗਏ। ਲੀਜ਼ਾ ਫੇਰ ਵੀ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਅਜੇ ਯਾਨਿਸ ਦੀ ਕਲੱਬ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ।

ਕੋਈ ਢਾਈ ਕੁ ਵਜੇ ਯਾਨਿਸ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਮੈਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਜੇ ਚਾਹਵੇਂ ਤਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੱਦ ਲਿਆ।

ਸੁਣ ਕੇ ਲੀਦਾ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਿਆ, 'ਲੀਜ਼ਾ, ਤੈਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ?

'ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਮੇਡ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਏ....।'

'ਨਹੀਂ, ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਆਂਦਰੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ?

'ਹਾਂ, ਲੱਗ ਸਕਦੈ। ਤੂੰ ਦੱਸ, ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ...।'

ਲੀਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਹਿ ਟੁਰੀਆਂ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਉਹਨੇ ਅੱਥਰੂਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਦਿੱਤਾ। ਫੇਰ ਠੰਢਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਕਹਿ ਉੱਠੀ :

'ਲੀਦਾ ਸੱਚੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਏ।'

ਲੀਦਾ ਨੇ ਸੁਣ ਲਿਆ। ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਹੋਰ ਕਰਦੀ ਵੀ ਕੀ? ਉਹਦਾ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦਾ। ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਤੇ ਆਂਦਰੇ ਦਾ। ਨਾਲੇ, ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਗੀ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਲੀਜ਼ਾ ਚਲੀ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਘਰ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਸੀ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਉਹਨੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਾਤ ਇਕੱਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣਾ।

-0-

ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਲੁਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹਿੰਦੇ। ਸ਼ਹਿਰ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਘੱਟ ਸਨ। ਜੋ ਵੀ ਓਪਰਾ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਰੜਕ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਬੜੀ ਚਮਕੀਲੀ ਤੇ ਭੜਕੀਲੀ ਸੀ। ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਆਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਾੜਾਂ 'ਚ ਗਈ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਜਿਪਸਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਵੇਸ ਫਿੱਕਾ ਜਾਮਣੂ ਸੀ। ਉੱਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਫੁੱਲ ਸਨ। ਨੀਵੇਂ ਗਲੇ 'ਚੋਂ ਛਾਤੀਆਂ ਅੱਧੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਨਗਾਂ ਨਾਲ ਜੜਿਆ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਪੈਂਡੰਟ ਲਟਕਦਾ ਸੀ। ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਲੰਮੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਲੱਕ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਜਾਮਣੂ ਸਕਰਟ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਉੱਚੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਉਂ ਨੀਵੀਂ। ਇਕ ਲੱਤ ਗੋਡੇ ਤੱਕ ਦਿਸਦੀ ਸੀ। ਸੈਂਡਲ ਵੀ ਜਾਮਣੂ ਸਨ, ਉੱਚੀ ਅੱਡੀ ਵਾਲੇ। ਉਹ ਵੈਸੇ ਹੀ ਲੰਮ-ਸਲੰਮੀ ਸੀ। ਬਟਵਾ ਵੀ ਓਸ ਰੰਗ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਉੱਤੇ ਕਢਾਈ ਵੀ ਉਸ ਰੰਗ ਦੀ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ 'ਚ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਯਾਦ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਹੀ ਲੱਗਣਾ ਸੀ।

ਆਪ ਲੀਦਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਤੋਂ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹਦੀ ਧੀ ਆਪਣੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨੀਵਲ 'ਤੇ ਗਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਬੜੀ ਰੌਣਕ ਸੀ। ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਸੀ। ਨਾਚ-ਗਾਣਾ ਸੀ। ਬੜੀਆਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਉਹਦੀ ਧੀ ਬਾਅਦ 'ਚ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਫੋਟੋਆਂ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਫੋਟੋ 'ਚ ਯਾਨਿਸ ਤੇ ਲੀਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿਸ ਪਏ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਲ੍ਹੇਟੇ ਪਏ ਸਨ। ਵੇਖ ਕੇ ਧੀ ਦਾ ਦੋਸਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ:

'ਇਹ ਰੂਸੀ ਕੁੜੀ ਅਕਸਰ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਏ....।'

'ਇਹ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ, ਔਰਤ ਏ,' ਲੀਦਾ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਕੰਵਾਰੀ ਏ।'

'ਕੰਵਾਰੀ ਕਿੱਥੋਂ? ਉਹਦੀ ਧੀ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦੀ ਏ।'

ਲੀਦਾ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਉਹ ਫੋਟੋ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਈ। ਲੀਦਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਉਹਨੇ ਸਗੋਂ ਯਾਨਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵੀ ਵੇਖ ਲਈ। ਸੁਨੱਖਾ ਵੀ ਤੇ ਲਵਾ ਜਿਹਾ। ਲੀਜ਼ਾ ਉਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਹੋਰ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਫਰਾਂਸੀਸਨ ਸੀ, ਲਿਲੇ ਤੇ ਇਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼, ਮਿਸ਼ੇਲ। ਯਾਨਿਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੋਮਿਆਂ ਤੋਂ। ਇਕ ਦੁਪਹਿਰੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਇਟਾਲੀਅਨ ਰੈਸਤਰਾਂ 'ਚ ਲੰਚ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਿਆ, ਰੈਸਤਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪਾਰਲੀ, ਅਣ-ਮੱਲੀ ਨੁੱਕਰੇ ਲੀਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਸਿਪਰੀਅਟ ਮਰਦ ਨਾਲ ਬੜੀ ਢੁਕ ਕੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁੜਕ ਗਈ। ਲਿਲੇ ਨੇ ਉਥੋਂ ਹੀ ਲੀਦਾ ਨੂੰ ਫੋਨ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ :

'ਤੈਨੂੰ ਪਤੈ, ਮੇਰੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹੈ?'

'ਕੀ ਭਲਾ?'

'ਇਸ਼ਕੇ ਦਾ ਪੇਚਾ ਪੈ ਰਿਹੈ।'

'ਤੈਨੂੰ ਕੀ?'

'ਮੈਨੂੰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪੇਚਾ ਸਾਡੀ ਲੀਜ਼ਾ ਨਾਲ ਪੈ ਰਿਹੈ। ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਾਂ ਸੂ? ਮਿਸ਼ੇਲ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਏ। ਸਭ ਕੁਝ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹੈ।'

'ਬੈਠੀ ਰਹੁ। ਐਵੇਂ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾ।' ਲੀਦਾ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਠੱਪ ਦਿੱਤਾ।

ਲਿਲੇ ਤੇ ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੇ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾਇਆ। ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਲੰਚ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਲੈਂਦੀਆਂ। ਲੀਜ਼ਾ ਵੀ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਲੈਂਦੀ। ਅਖੀਰ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦਾ ਲੰਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਹੇਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ।

ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਸੱਦੀ ਗਈ ਪੰਜਵੀਂ ਸਹੇਲੀ ਮਾਰੀਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਪਰੀਅਟ ਸੀ। ਇਕ ਨਾਮੀ ਸਥਾਨਕ ਬੁੱਤਕਾਰ ਦੀ ਬੀਵੀ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਯਾਨਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਆਪਣੀ ਨੌਜਵਾਨ ਧੀ ਤੋਂ ਲੱਗਾ ਸੀ।

ਧੀ ਇਕ ਪੇਸਟਰੀ ਸ਼ਾਪ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਲੀਜ਼ਾ ਤੇ ਯਾਨਿਸ ਉੱਥੇ ਕੌਫੀ ਪੀਣ ਆਏ ਸਨ। ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਧੀ ਨੇ ਹੀ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ : 'ਤੁਹਾਡੀ ਸਹੇਲੀ ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਫਸੀ ਹੋਈ ਜੇ।'

ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਉਹਨੇ ਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ, 'ਐਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵਾਕਿਫ਼ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੈਠਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਫਸਣਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦੈ?'

'ਇਹ ਤਾਂ ਫਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਦੀ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਵਾਲ ਸੰਵਾਰਦੀ ਸੀ। ਕਦੀ ਉਹਦਾ ਕਾਲਰ ਠੀਕ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਦੀ ਇੰਝ ਵੇਖਦੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚ ਲਵੇ?'

ਮਾਰੀਆ ਨੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹਦੀ ਧੀ ਦੇ ਕਹੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕੀਤੀ। ਮਾਮਲਾ ਫਸਣ ਫਸਾਣ ਦਾ ਹੀ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਜੁੜ ਬਹਿੰਦੀਆਂ ਤੇ ਜੇ ਲੀਜ਼ਾ ਤੇ ਆਂਦਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਇਸ ਰੁਮਾਂਸ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦੀਆਂ।

ਇਕ ਕਹਿੰਦੀ, 'ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਆਂਦਰੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ।'

ਦੂਜੀ ਕਹਿੰਦੀ, 'ਆਂਦਰੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਭੱਜਾ-ਭੱਜਾ ਆਉਂਦੈ, ਇਕ ਅੱਧ ਦਿਨ ਲਈ। ਮਿਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦੈ। ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਦੱਸੇ।'

ਦੱਸਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਮ ਰਾਇ

ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਇਹ ਆਂਦਰੇ ਤੇ ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਏ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਟੰਗ ਨਹੀਂ ਅੜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਾਤੀਆ ਏਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਦੱਸਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਏ। ਆਂਦਰੇ ਸਾਡਾ ਵੀ ਦੋਸਤ ਏ। ਜੇ ਕਦੀ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਜੋ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੀਆਂ ਸਾਂ, ਉਹ ਕੀ ਸੋਚੇਗਾ।

ਲੀਦਾ ਕਹਿੰਦੀ, 'ਜ਼ਰੂਰ ਇਹ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੀਜ਼ਾ ਨਾਲ ਰਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਾਂ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਫੇਰ ਕਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।'

ਅਖ਼ੀਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੋ ਸਲਾਹ ਬਣਦੀ ਕਿ ਜੋ ਰਿੱਝ ਰਿਹਾ ਏ, ਉਹਨੂੰ ਰਿੱਝਣ ਦਈਏ। ਪਤੀਲੇ ਦਾ ਢੱਕਣ ਉਹੀਓ ਚੁੱਕੇ, ਜਿਨ੍ਹੇ ਰਿੱਝਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ।

-0-

ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੀਆਂ ਪੰਜੇ ਸਹੇਲੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਸੱਜ-ਸਜਾ, ਤੋਹਫ਼ੇ ਲੈ, ਹੋਟਲ ਫੋਰ ਸੀਜ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਚਾਈਨੀਜ਼ ਰੂਮ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਆਂਦਰੇ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਲੀਜ਼ਾ ਅਜੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚੀ।

'ਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਈ ਹੋਈ ਏ। ਬੱਸ ਆਈ ਕਿ ਆਈ', ਆਂਦਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਨਾ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਏਡੀ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚਦੀ। ਉਹ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚੇਚਾ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਕਰਕੇ ਪਛੜ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬੜੀ ਪੇਚੀਦਾ ਚੀਜ਼ ਸੀ। ਵਕਤ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਨਵੀਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਲ ਬਣਾਂਦੀ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਢੁਕਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਸੈਂਡਲ ਤੇ ਘੜੀ ਪਾਂਦੀ ਸੀ। ਨਾਲ ਜਚਦਾ ਬਟਵਾ ਲੱਭਦੀ ਸੀ। ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਹੁੰ ਰੰਗਦੀ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਬਣਾਂਦੀ ਸੀ। ਲਿਪਸਟਿਕ ਬਦਲਦੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਅੱਧੇ ਕੁ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਲੀਜ਼ਾ ਪਹੁੰਚ ਪਈ, ਇਕ ਨਵੇਂ, ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਹੇਅਰ-ਡ੍ਰੈਸਰ ਤੋਂ ਵਾਲ ਬਣਵਾ ਕੇ। ਨਵੀਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ। ਅੱਗੋਂ, ਅੱਧੇ ਸਿਰ ਤੱਕ ਸਿੱਧਾ ਚੀਰ ਸੀ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਲ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਚੀਨੀ ਪੱਖੇ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਲ ਕੇ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਸ਼ੈਲੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਲਿਲੇ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਵਾਲ ਅਸਲੀ ਨੇ।'

ਚਾਈਨੀਜ਼ ਰੂਮ 'ਚ ਤਿੰਨ ਮੇਜ਼ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਕੋ ਵੱਡਾ ਮੇਜ਼ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬਾਹੀਆਂ ਵਲ ਦੋ-ਦੋ ਜੋੜੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਕ ਛੋਟੀ ਬਾਹੀ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ਾ ਤੇ ਆਂਦਰੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਛੋਟੀ ਬਾਹੀ 'ਤੇ ਮਾਰੀਆ ਤੇ ਉਹਦਾ ਬੁੱਤਕਾਰ ਪਤੀ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ, ਨਿਵੇਕਲੀ, ਚੰਗੀ ਗਠੀ ਹੋਈ ਬੈਠਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਆਂਦਰੇ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਮੁੜ-ਘਿੜ ਲੀਜ਼ਾ ਵਲ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਮੁਸਕਰਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਛੂੰਹਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਲੀਜ਼ਾ ਕੋਈ ਚਰਜ ਚੀਜ਼ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸਮਾਨੋਂ ਉੱਤਰੀ ਪਰੀ ਜਾਂ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਮੁਕਟ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਸੁੰਦਰੀ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਸੈੱਲ ਟੁਣਕ ਪਿਆ। ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਉਭਰ ਆਇਆ ਨੰਬਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਸੈੱਲ ਦਾ ਸਾਹ ਘੋਟ ਦਿੱਤਾ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਬੈਠੀ ਲੀਦਾ ਨੇ ਉਹਦੇ ਵਲ ਇੰਝ ਵੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ, ਕਿਹਦਾ ਫੋਨ ਸੀ ਤੇ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ।

ਪਹਿਲਾ ਕੋਰਸ ਪ੍ਰੋਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗਲਾਸ ਵਾਈਨ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਖਾਣ ਤੇ ਕੁਝ ਚੁਸਕਣ ਲੱਗੇ। ਆਪੋ 'ਚ ਗੱਲੀਂ ਲੱਗ ਗਏ। ਉਥੇ ਹੀ, ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਕੋਰਸ ਵੀ ਪ੍ਰੋਸਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਬੁੱਤਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਚੁੱਪ ਜਿਹੀ ਅੱਖਰੀ। ਮਾਮਲਾ ਫੁਸਫੁਸਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲ ਉੱਠਿਆ: 'ਦੋਸਤੋ, ਮਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਰੌਲਾ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦੈ। ਜਨਮ - ਦਿਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਏ। ਮੇਰੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਏ ਕਿ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਹਰ ਸਹੇਲੀ ਇਕ-ਇਕ ਜਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।'

ਬੁੱਤਕਾਰ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬੁੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਥੋਂ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਬੁੱਤ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਐਂਕਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਹਰ ਸ਼ੋਅ ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਾਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸਾਰੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲੀਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਹੀ ਨਾ ਪੈਂਦੀ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਉਹਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵੀ ਆਵੇ।

ਆਂਦਰੇ ਨੇ ਉਹਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਜਾਮ ਤਾਂ ਪੀਤੇ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਜਿਹੜਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਏ।

ਬੁੱਤਕਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਮ ਕਾਤੀਆ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਆਖ਼ਰੀ ਲੀਦਾ।

ਕਾਤੀਆ ਲੱਗਦੀ ਵੀ ਕਾਹਲੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਬੁੱਤਕਾਰ ਨੂੰ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ। ਫਟਾਫਟ ਖਲੋ ਗਈ। ਪਹਿਲੋਂ ਆਪਣਾ ਗਲਾਸ ਭਰਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਭਰਵਾਏ। ਗਲਾਸ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ। ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਮੀਸਣੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕੜੀ ਲਿਆਂਦੀ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਲੀਜ਼ਾ, ਇਥੇ ਟਾਪੂ 'ਚ, ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਹੇਲੀ ਏ। ਮੈਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ-ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ, ਉਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਹੇਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ-ਸਮਝਦੀ...।'

ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਕਾਤੀਆ ਉੱਤੇ ਸਨ। ਉਹਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੁਣ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਹਾਸਾ ਆਇਆ।

'ਸਾਡੀ ਲੀਜ਼ਾ 'ਚ ਬੜੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਨੇ', ਕਾਤੀਆ ਬੋਲਦੀ ਗਈ, 'ਪਰ ਜਿਸ ਸਿਫ਼ਤ ਦਾ ਜਾਮ ਮੈਂ ਅੱਜ ਪੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਿਫ਼ਤ ਹੈ, ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਹਿੰਮਤ, ਉਹਦਾ ਹੌਂਸਲਾ, ਉਹਦੀ ਦਲੇਰੀ। ਨਹੀਂ, ਦੀਦਾ-ਦਲੇਰੀ। ਲੀਜ਼ਾ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਉਦੋਂ ਕੁੱਦਦੀ ਏ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਪਟਕਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਏ, ਮੈਨੂੰ ਮਜ਼ਾ ਹੀ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦੈ। ਲੀਜ਼ਾ ਉਦੋਂ ਟੁਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰੀ ਝੁੱਲੀ ਹੋਵੇ। ਲੀਜ਼ਾ ਉਹ ਰਾਹ ਚੁਣਦੀ ਏ, ਜਿਦ੍ਹੇ 'ਚ ਟੋਏ-ਟਿੱਬੇ ਹੋਣ। ਕਹਿੰਦੀ ਏ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਂਵੇਂ-ਪੱਧਰੇ ਰਾਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ...।'

ਸੁਣਦਿਆਂ-ਸੁਣਦਿਆਂ ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਛਾਂ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਕਾਤੀਆ ਉਹਨੂੰ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ, ਭੰਡ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਉਸਦਾ ਰਾਜ਼ ਫ਼ਾਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਾਤੀਆ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਦਾ ਇਹ ਡਰ ਭਾਂਪ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹਨੇ ਇਕਦਮ ਆਪਣਾ ਕਾਂਟਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, '....ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮੈਂ ਬੜੀ ਡਰੂ ਹਾਂ। ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਉਦੋਂ ਵੜਦੀ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਵੇ। ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਉਦੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਹਵਾ ਤੇਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਰਾਹ ਉਹ ਫੜਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਹੋਵੇ। ਏਡਾ ਇਹਤਿਆਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਹੀਣਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਵੀ ਜੀਅ ਕਰਦੈ, ਖਤਰੇ ਮੁੱਲ ਲਵਾਂ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ੋਖ਼ਮ 'ਚ ਪਾਵਾਂ। ਪਰ ਇੰਝ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਡਰ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਮੈਂ ਫੇਰ ਫੂਕ-ਫੂਕ ਕੇ ਪੈਰ ਧਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹਾਂ। ਹੈ ਵੀ ਸੁਭਾਵਕ। ਬੰਦਾ ਜੋ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ। ਹਰ ਕੋਈ ਲੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੀ ਲੀਜ਼ਾ ਨਿਆਰੀ ਏ। ਉਹ ਸਮੇਂ ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਦੰਦੀ 'ਤੇ ਖਲੋਂਦੀ ਏ। ਉਹਨੂੰ ਏਧਰ-ਉਧਰ ਉਲਰ ਪੈਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਸੇਲਦੀ ਏ....।....ਮੇਰਾ ਜਾਮ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਇਸੇ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਦੇ ਨਾਮ।'

ਕਾਤੀਆ ਦਾ ਜਾਮ ਵੀ ਦੰਦੀ 'ਤੇ ਖਲੋਣ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਉਲਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਸਾਹ ਆਇਆ। ਬੜੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਹੋਈ। ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਹੱਥ ਵੱਜੇ। ਬਰਾਵੋ! ਬਰਾਵੋ! ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗੇ। ਆਂਦਰੇ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਉਹਨੇ ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੋਲੇ ਜਿਹੇ ਚੁੰਮਿਆ। ਮਹਿਫ਼ਲ ਮਘ ਪਈ।

-0-

ਅੱਗੋਂ ਫਰਾਂਸੀਸਨ ਸਹੇਲੀ ਲਿਲੇ ਦੀ ਵਾਰੀ ਸੀ। ਅਜੇ ਗਿਲਾਸ ਅੱਧੇ ਭਰੇ ਸਨ। ਉਹ ਉੱਠੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਅੱਧ-ਭਰਿਆ ਗਿਲਾਸ ਚੁੱਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਾਤੀਆ ਨੇ ਕੀਤਾ ਏ, ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਖ਼ਤਰੇ ਅਸੀਂ ਫਰਾਂਸੀਸਨਾਂ ਨਿੱਤ ਸਹੇੜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਾਂ....। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀਆਂ....।'

ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਲਿਲੇ ਨੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਅੱਗੋ ਬੋਲੀ, 'ਮੈਂ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਫ਼ਤ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਮਰਦ ਸਨ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹੀ ਸਨ, ਮੈਂ ਤੇ ਲੀਜ਼ਾ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਬੁਰਦੋ-ਬੁਰਦੀ ਪੀਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਫੀ ਪੀਤੀ ਗਈ। ਅਖੀਰ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ। ਹਾਲ ਸਭ ਦਾ ਮਾੜਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਣ ਜੋਗਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਲੀਜ਼ਾ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਚੱਲੀ! ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਗੱਡੀ ਘੂਕਾਂਦੀ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਛੱਡ ਗਈ 'ਤੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਹੋ ਪਈ। ਮਰਦ ਵਿਚਾਰੇ ਅਜੇ ਉਥੇ ਹੀ ਗੜੂੰਦੇ ਪਏ ਸਨ। ਡਰਾਈਵਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਲੀਜ਼ਾ ਵਰਗਾ। ਹਰ ਹਾਲਤ 'ਚ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲਾਏ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਅੱਜ ਦਾ ਜਾਮ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਇਸੇ ਪਾਰ-ਲਾਉਣੀ ਖੂਬੀ ਦੇ ਨਾਮ। ਮੇਰੀ ਕਾਮਨਾ ਏ, ਟਾਪੂ ਦੀ ਹਰ ਔਰਤ ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ ਲੀਜ਼ਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ। ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪੱਟੀ ਬੱਝੀ ਹੋਵੇ, ਚੱਲੇ ਸਿੱਧੀ ਤੀਰ ਵਾਂਗ...।'

ਬੜਾ ਹਾਸਾ ਪਿਆ। ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਲੀਜ਼ਾ ਪੀਣ 'ਤੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੇਜ਼ ਥਪਥਪਾਏ ਗਏ। ਲੀਜ਼ਾ-ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ! ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗੇ। ਗਲਾਸ ਟਕਰਾਏ ਗਏ। ਆਂਦਰੇ ਨੇ ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮਿਆ। ਚੰਗਾ ਰੌਲਾ ਪਿਆ। ਅਖ਼ੀਰ ਬੁੱਤਕਾਰ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਡਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਲੀਜ਼ਾ 'ਚ ਖੂਬੀਆਂ ਬਹੁਤ ਨੇ। ਬਹੁਤ ਜਾਮ ਪੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਹੁਣ ਮਿਸ਼ੇਲ ਉਹਦੀ ਹੋਰ ਖੂਬੀ ਲੱਭੇਗੀ।'

'ਸਾਡੀ ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਦਿਲ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਏ।' ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। 'ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਿਲ ਏ। ਹਰ ਪਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਤੜਫਦਾ ਰਹਿੰਦੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਕ ਕਤਰਾ ਖੂਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਬੋਤਲ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਜੇ ਉਹਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤੋਹਫਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦਦੀ ਏ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਵੇ....।'

ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਹੀ ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹੈ ਸੀ, ਜਿਹਨੂੰ ਉਹ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਸੁੱਟ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਮਿਸ਼ੇਲ ਬੋਲਦੀ ਗਈ, '....ਪਰ ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਦਿਲ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡਾ ਏ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਟਾਮ ਬੀਮਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਮ ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਮੈਂ ਹਸਪਤਾਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਘਰ। ਜੇ ਮੈਂ ਘਰ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਉਥੋਂ ਘਰ ਲਿਆਂਦੀ ਰਹੀ। ਸਾਡੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਸਮਝੋ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਏ। ਉਸ ਪੀੜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੋ ਕੁਝ ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਕਦੀ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਜੋ ਉਸ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਏ....। ਨਹੀਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

'ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਇਕ ਸਿਫ਼ਤ ਹੋਰ ਵੀ ਏ, ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਵੇਖਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਹਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਪੁਹੰਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਹਦੇ 'ਚ ਬੜਾ ਤਰਸ ਏ। ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੰਦੈ। ਉਹ ਮਾੜਾ-ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਗੌਲਦਾ। ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਦਾ ਚੇਤੰਨ ਹੋ ਕੇ ਚੌਕੰਨਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ....'ਮੈਂ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਜਾਮ ਪੀ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਉਹ ਹੈ ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਇਸ ਮਿਹਰ ਵਾਲੇ ਦਿਲ ਦੇ ਨਾਂ। ਮੇਰੀ ਕਾਮਨਾ ਏ, ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਸਦਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਤਰਸ ਨਾਲ ਛਲਕਦਾ ਰਹੇ।'

ਇਹ ਖੂਬੀ ਤਾਂ ਲੀਜ਼ਾ 'ਚ ਹੈ ਹੀ ਸੀ। ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਬਹੁੜਦੀ ਸੀ। ਜਾਮ 'ਤੇ ਬੜੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਵੱਜੀਆਂ। ਗਲਾਸ ਨਾਲ ਗਲਾਸ ਟਕਰਾਏ ਗਏ। ਦੋ-ਚਾਰ ਘੁੱਟ ਪੀਤੇ ਗਏ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਜਾ ਕੇ ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲਿਆ ਤੇ ਚੁੰਮਿਆ। ਚੰਗੀ ਖੱਪ ਪਈ। ਏਨੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਅਖ਼ੀਰ ਬੁੱਤਕਾਰ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਇਆ ਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਿਠਾਇਆ। ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਪੋਲੇ ਜਿਹੇ ਹੁੱਜ ਮਾਰੀ ਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਚੱਲ ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਵਾਰੀ ਏ।'

ਮਾਰੀਆ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਖਾਲੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਖਾਲੀ ਗਿਲਾਸ ਹੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਤਾੜਿਆ, 'ਪਹਿਲੋਂ ਗਿਲਾਸ ਤਾਂ ਭਰ ਲੈ।' ਲਿਲੇ ਨੇ ਬੋਤਲ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਮਾਰੀਆ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋਰਨਾਂ ਗਿਲਾਸਾਂ 'ਚ ਲੱਦ ਦਿੱਤੀ।

ਮਾਰੀਆ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, 'ਅਸੀਂ ਟਾਪੂ-ਵਾਸੀ ਬੜੇ ਗਰਮ ਖੂਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਭੜਕ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਲੁੜ੍ਹਕ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਡੁਲ੍ਹ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਸੁਭਾਅ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦੈ। ਮਿਲੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ? ਅਸੀਂ ਹਰ ਪਲ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹਦੀ ਹਵਾ ਭੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਉਹਦਾ ਲੂਣ ਚੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਲੀਜ਼ਾ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਠੰਡੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਏ। ਬਰਫ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਈ ਏ। ਉਹਨੂੰ ਠਰੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੈ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਗਰਮ ਏ। ਬੜੀ ਨਿੱਘੀ ਏ। ਡੁਲ੍ਹ-ਡੁਲ੍ਹ ਪੈਂਦੀ ਏ। ਛਲਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਟਾਪੂ 'ਚ ਉਹ ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਸਹੇਲੀ ਏ। ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਏ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਜਾਣਦੀ ਹੋਵਾਂ। ਇੰਝ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੜੀ ਹੋਵਾਂ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੰਢੇ ਬਹਿ ਰੇਤ ਦੇ ਘਰ ਬਣਾਏ ਹੋਣ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਕੋ ਸਕੂਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਵਾਂ। ਅਸਲ 'ਚ ਇੰਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਲੱਗਦਾ ਇੰਝ ਏ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਗਰਮ ਖੂਨ ਦਾ, ਉਹਦੇ ਨਿੱਘ ਸਦਕਾ ਏ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਜਾਮ, ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿੱਘੇ ਦਿਲ ਦੇ ਨਾਮ....।'

ਫੇਰ ਗਲਾਸ ਟਕਰਾਏ ਗਏ। ਵਾਈਨ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟੀ ਗਈ। ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਹੱਥ ਵੱਜੇ। ਬੜੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਹੋਈ। ਮਾਰੀਆ ਦੇ ਜਾਮ 'ਚ ਦਮ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਜਾ ਕੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਭਿਆ। ਫੇਰ ਵੀ ਮਿਸ਼ੇਲ ਦੇ ਜਾਮ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਿਆ। ਵਾਈਨ ਵੀ ਅਸਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤਾ ਮੱਛਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਖ਼ੀਰ ਬੁੱਤਕਾਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਕਰ ਸਭ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, 'ਹੁਣ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਆਖਰੀ ਜਾਮ। ਇਹ ਜਾਮ ਸਾਡੀ ਲੀਦਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਗਿਲਾਸ ਭਰ ਲਵੋ।'

ਲੀਦਾ ਵੀ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ੂਬੀ ਲੱਭ ਕੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਗਿਲਾਸ ਭਰਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਸਾਡੀ ਲੀਜ਼ਾ ਬੜੀ ਰੀਸ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਏ। ਉਹਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਰਸ਼ਕ ਆਉਂਦਾ ਏ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਏ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਏ। ਕਿਸਮਤ ਵੀ ਉਹਦੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀ ਏ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਰਸ਼ਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਰਸ਼ਕ ਆਉਂਦੈ, ਉਹਦੇ ਜਿਊਣ ਦੇ ਚਸਕੇ 'ਤੇ। ਉਹਦੀ ਜਿਊਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ 'ਤੇ। ਲੀਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਧੂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। ਉਹ ਉਹਦਾ ਸੁਆਗਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਏ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੌ ਤਰਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਹ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੌਂ ਕੇ ਉੱਠਦੀ ਏ। ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਐਵੇਂ ਸਿਰੋਂ ਵਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲਾਹੁੰਦੀ। ਇੰਝ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਹਦਾ ਵੇਸ, ਉਹਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਉਹਦੀ ਕੇਸ-ਸ਼ੈਲੀ, ਉਹਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਉਹਦੇ ਬਟਵੇ, ਉਹਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ, ਸਭ ਕੁਝ ਢੁਕਵਾਂ ਹੁੰਦੈ। ਇੰਜ ਉਹ ਦਿਨ 'ਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਏ। ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ, ਓਨੀ ਵਾਰੀ। ਉਹ ਹਰ ਸ਼ਾਮ, ਜਾਂ ਹਰ ਰਾਤ ਜ਼ਰੂਰ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤਕ ਜਾਗਦੀ ਏ। ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਸੌਂਦੀ ਏ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਦਾ ਰਸ ਪੂਰਾ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉੱਠਦੀ ਏ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਨਿਚੋੜਨ ਲੱਗਦੀ ਏ...

'ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਵੇਖੋ! ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਿਕਨ, ਇਕ ਵੀ ਸਿਲਵਟ, ਇਕ ਵੀ ਝੁਰੜੀ ਨਹੀਂ। ਏਡੀ ਉਮਰ 'ਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਸ ਢਿਲਕਣ ਲੱਗਦੈ। ਪਰ ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਐ। ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਢਿਲਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਉਹਦੀ ਬੋਟੋਕਸ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਵਾਲੀ ਡਾਕਟਰ ਏ। ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਉਹਦੇ ਟੀਕੇ ਲਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਇਸੇ ਲਈ ਲੀਜ਼ਾ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਝੀਆਂ ਦੀ ਲੱਗਦੀ ਏ। ਅਠੱਤੀਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ...

'ਲੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬੋਟੋਕਸ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਈਆਂ ਦੀ ਪੀੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹਨੂੰ ਉਹਦਾ ਖਰਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁਹੰਦਾ। ਇਹ ਦੋਹਰੀ ਪੀੜ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਜਰਦੀ ਏ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਾਨਣ ਦੀ ਲਿਲ੍ਹ ਏ। ਉਹਨੂੰ ਲਾਲਸਾ ਏ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰਸ ਦਾ ਕਤਰਾ-ਕਤਰਾ ਨਿਚੋੜ ਲੈਣ ਦੀ। ਮੇਰੀ ਤਾਂਘ ਏ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵੀ ਲੀਜ਼ਾ ਵਾਂਗ ਜਿਊਣਾ ਸਿੱਖੀਏ। ਆਪਣੇ ਹਰ ਦਿਨ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਹਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਕੇ ਵਿਦਾ ਕਰੀਏ।...ਮੇਰਾ ਇਹ ਜਾਮ ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਜਿਊਣ ਦੇ ਚਸਕੇ ਦੇ ਨਾਮ....।'

ਲੀਦਾ ਉੱਠੀ ਤੇ ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਗਲਾਸ ਲੀਜ਼ਾ ਤੇ ਆਂਦਰੇ ਦੇ ਗਿਲਾਸਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਇਆ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ।

ਐਤਕੀਂ ਬੜਾ ਰੌਲਾ ਪਿਆ। ਬੜੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਹੋਈ। ਮੇਜ਼ ਨੂੰ ਬੜੇ ਧੱਫੇ ਵੱਜੇ। ਤਾੜੀਆਂ ਗੂੰਜੀਆਂ। ਪਹਿਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਲੀਦਾ ਖਲੋਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰੈਸਤਰਾਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਖ਼ੀਰ ਬੁੱਤਕਾਰ ਨੇ ਵਾਗ ਫੇਰ ਫੜ ਲਈ। ਸਭ ਨੂੰ ਥਾਂ ਸਿਰ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, 'ਮਰਦਾਂ ਵਲੋਂ ਜਾਮ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਹੀ ਪੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਇਹ ਹੱਕ ਆਂਦਰੇ ਨੂੰ ਏ....।'

ਆਂਦਰੇ ਆਪਣਾ ਗਲਾਸ ਭਰਨ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ, ਲੀਜ਼ਾ ਉੱਠ ਖਲੋਤੀ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

'ਹੁਣ ਜਾਮ ਮੈਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗੀ...।'

ਉਹ ਮਘੀ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੋਰ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ।

ਉਹਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, 'ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਾਉਂਦੀ ਹਾਂ। ਚੁੰਮਦੀ ਹਾਂ...ਇਥੇ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਸਮਾਨੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਨ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਗਵਾਂਢ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਪਰ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨੇੜਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ, ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਜੇ ਇਥੇ ਵਸੀ-ਰਸੀ ਹੋਈ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਇਥੇ ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੰਘ ਸਕਦਾ। ਆਂਦਰੇ ਤਾਂ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਆਉਂਦਾ ਏ। ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਹੀ ਮੇਰੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਏ, ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਨਾ ਛੱਡਣਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ। ਮੇਰਾ ਮਾੜਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਗੌਲਣਾ। ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਸਮਝਦੇ ਰਹਿਣਾ....

ਲੀਜ਼ਾ ਅਟਕੀ। ਉਹਨੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਤੋਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਤੇ ਆਂਦਰੇ 'ਤੇ ਜੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਬੋਲੀ, 'ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਗਿਣਵਾਈਆਂ ਨੇ, ਮੈਂ ਉਹ ਘਰੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਆਂਦਰੇ ਦੀ ਦੇਣ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਲੀਜ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਲੁਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹਿੰਦੇ। ਸ਼ਹਿਰ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਘੱਟ ਸਨ। ਜੋ ਵੀ ਓਪਰਾ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਰੜਕ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਬੜੀ ਚਮਕੀਲੀ ਤੇ ਭੜਕੀਲੀ ਸੀ। ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਆਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਾੜਾਂ 'ਚ ਗਈ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਜਿਪਸਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਵੇਸ ਫਿੱਕਾ ਜਾਮਣੂ ਸੀ। ਉੱਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਫੁੱਲ ਸਨ। ਨੀਵੇਂ ਗਲੇ 'ਚੋਂ ਛਾਤੀਆਂ ਅੱਧੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੇ ਨਗਾਂ ਨਾਲ ਜੜਿਆ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਪੈਂਡੰਟ ਲਟਕਦਾ ਸੀ। ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਲੰਮੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਲੱਕ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਜਾਮਣੂ ਸਕਰਟ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਉੱਚੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਉਂ ਨੀਵੀਂ। ਇਕ ਲੱਤ ਗੋਡੇ ਤੱਕ ਦਿਸਦੀ ਸੀ। ਸੈਂਡਲ ਵੀ ਜਾਮਣੂ ਸਨ, ਉੱਚੀ ਅੱਡੀ ਵਾਲੇ। ਉਹ ਵੈਸੇ ਹੀ ਲੰਮ-ਸਲੰਮੀ ਸੀ। ਬਟਵਾ ਵੀ ਓਸ ਰੰਗ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਉੱਤੇ ਕਢਾਈ ਵੀ ਉਸ ਰੰਗ ਦੀ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ 'ਚ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਯਾਦ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 33 ਉਤੇ)

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਭਾਗ - 1

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵੇਦਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਿੰਦੂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਬੰਨ੍ਹੀਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਖ ਵਜ਼ੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਟਿੱਲਿਆਂ ਨੇ ਵਾਹਵਾ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਹੀਰ ਰਾਂਝਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਅਮਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਹਈਆ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਸੂਫੀ ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰੰਗ ਚਾੜ੍ਹਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇਹ ਰੰਗ ਅੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਮੁਦੱਈ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੇ ਹੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਡੂੰਘੇ ਰਚਾ ਲਿਆ। ਇਸਲਾਮਿਕ ਆਮਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਵਾਪਰਨਾ ਅਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਮਾਰਕਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ ਦਾ ਇਹ ਨਾਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਵਾਂ ਦੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਵਾਲੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਨਹੀਂ ਫਟਕਦੀ। ਉਂਝ ਤਾਂ ਕਰਮਜੀਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਹੀ ਬਹੁਤ ਪਾਏਦਾਰ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਪੰਜਾਬ ਸਾਕਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਨੰਦ ਮਾਨਣਗੇ। ਇਸ ਅੰਕ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਾਨਿਆਂ ਦੇ ਛੱਪਰ ਹੇਠ ਬਣੇ ਥੜੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਮਿੱਡੂ ਨੇ ਬੱਸ ਦੀ ਜਰਖ਼ਲੀ ਤੇ ਭਰੜਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਧੌਣ ਵਧਾ ਕੇ ਕਿੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਵਲ ਖਾਂਦੀ ਸੜਕ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਬੱਸ ਦਾ ਫੁਰਕੜਾ ਦੂਸਰੀ ਬਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਸੁਣਿਆ। ਉਸ ਤ੍ਰਬਕ ਕੇ ਛਾਬੇ ਵਿਚ ਕੱਡੇ ਪਏ ਕਰੂਪ ਜਿਹੇ ਪਕੌੜਿਆਂ ਵਲ ਮਿਚੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੋੜੀਆਂ। ਫੇਰ ਝਰਨੀ ਚੱਕ ਕੇ ਤੇਲ ਵਿਚੋਂ ਕਰੂੜਾ ਕੱਢ ਕੇ ਪਾਸੇ ਝਾੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਲੱਕੜ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਬਠਲੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪੂਰ ਕੜਾਹੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਤੇਲ ਅਜੇ ਛਣਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਿੰਗੀ ਕਰਦਾ ਸਾਰੀ ਬੱਸ ਨੂੰ ਥਰਕਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਜਣ ਕੋਲੋਂ ਉੱਠਦੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਵਰੋਲੇ, ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਮਖੜੇ ਪਾਈ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਬੇਚੈਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਲੋਕ ਪਲ ਪਲ ਮਗਰੋਂ ਦਰਖਤਾਂ ਵਿਚਦੀ ਘਟਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸੂਰਜ ਵਲ ਵੇਖਕੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਘੁਸਰ ਮੁਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਝੋਲੇ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਕਦੇ ਖੜ ਖੜ ਕਰਦੀ ਬੱਸ ਵਲ ਕਦੇ ਮਿੱਡੂ ਦੇ ਛੱਪਰ ਵਲ ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ, ਜਿਧਰੋਂ ਲੋਕ ਆ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੱਸ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਟੁੱਟੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਦੀ ਬਾਹਰਲਾ ਮਹੌਲ ਵੀ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਮੁੜ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿੱਡੂ ਦੇ ਛਾਬੇ ਵਿਚੋਂ ਬਿਨ ਪੁਛੇ ਹੀ ਦੋ ਦੋ ਪਕੌੜੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਲਏ। ਬੱਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੰਘਿਆੜ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਧੂੰਏਂ ਦਾ ਬੱਦਲ ਫੈਲਾਉਂਦੀ, ਮੱਚੇ ਹੋਏ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਬੋ ਪਿਛਾਂਹ ਛੱਡ ਗਈ। ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਪਾਸੇ ਥੁੱਕਿਆ, ਪਟਿਆਂ ਵਿਚ ਅੰਦਾਜ਼ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ

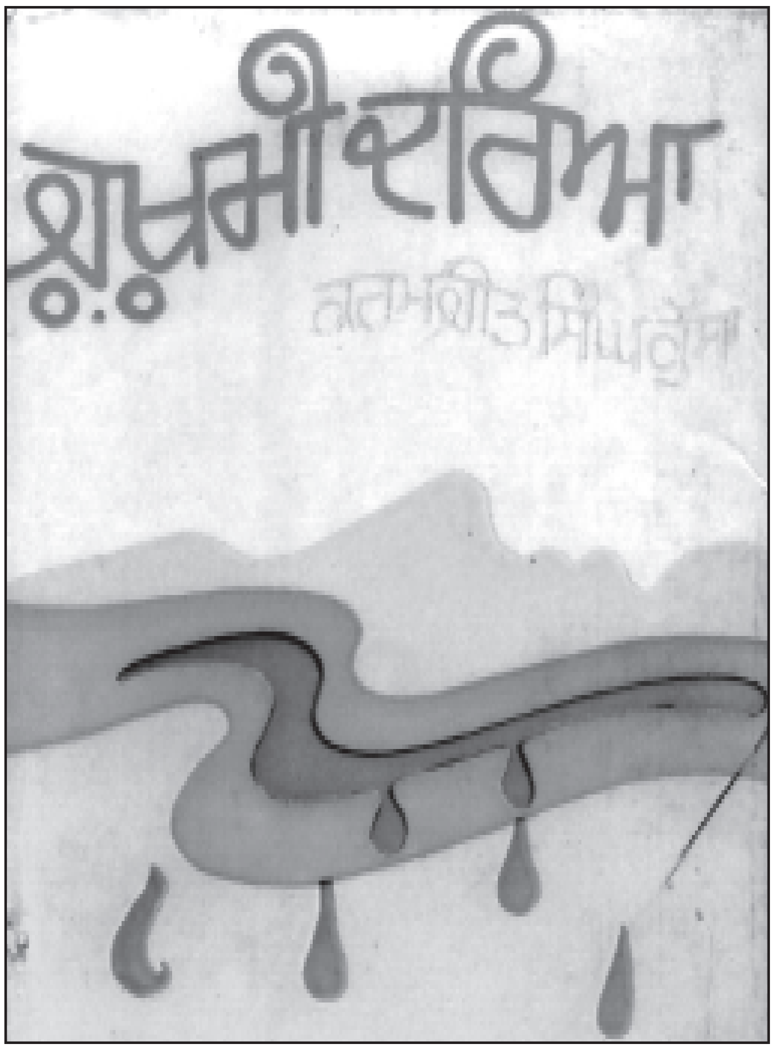

ਜਿਹੀ ਬੱਸ ਕੰਨ-ਪਾੜਵਾਂ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੀ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰੁਕੀ ਅਤੇ 'ਠਾਹ' ਕਰਦੀ ਬਾਰੀ ਬੱਸ ਦੀ ਵੱਖੀ ਨਾਲ ਜਾ ਲੱਗੀ। ਲਾਪਰੀ ਦਾਹੜੀ ਵਾਲੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੱਕਵੀਂ ਸੁਰ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਉਤਰਨ ਲਈ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਉਸਦੇ ਮਗਰ ਹੀ ਇਕ ਛੀਂਟਕੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਉਤਰਿਆ, ਜਿਸਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਰੁੱਖੇ ਵਾਲ ਧੂੜ ਨਾਲ ਭੂਰੇ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਤਰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਭੇਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਤਾੜਿਆ।

"ਕਿਵੇਂ ਐ ਬਾਬਾ, ਫੇਰ? ਉਤਰਿਆ ਕੋਈ ਜਹਾਜ਼?" 'ਜਹਾਜ਼ ਐਸ ਵੇਲੇ ਨਾ ਉਤਰੂ, ਫੇਰ ਤੜਕੇ ਉਤਰੂ- ਨਾਲੇ ਭਾਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਮੱਟ ਜਿੱਡਾ ਢਿੱਡ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ।" ਪਟਿਆਂ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਹਾਲੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਗਰਦ ਝਾੜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਉਸ ਮਿੱਡੂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਪੱਕਾ ਕਾਲਾ ਰੰਗ, ਮੰਜੀ ਦੇ ਪਾਵੇ ਵਰਗਾ ਕੱਦ ਅਤੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਇੰਨੂ ਜਿਹੀ ਪੱਗ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿੱਡੂ ਸਰਕਸ ਦਾ ਜੋਕਰ ਜਾਪਿਆ। ਉਸਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮੁਸਕਾਨ ਉੱਠਕੇ ਉਸਦੇ ਸਖ਼ਤ ਹੋਏ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਪਸਰ ਗਈ। ਮਿੱਡੂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਵਲ ਬਾਂਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਮਗਰਲੇ ਪਾਸੇ ਐ।"

ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਡਰਾਇਵਰ ਨੂੰ ਸੈਨਤ ਮਾਰੀ, ਲੱਕ ਕੋਲੋਂ ਪੈਂਟ ਖਿਚਦਿਆਂ ਭੇਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਝਾਕਦੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪਟਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮੋਢੇ ਉਤੋਂ ਲੰਮੀ ਤਣੀ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਲਾਹ ਕੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਲੱਗੇ ਨਲਕੇ ਨੂੰ ਗੇੜਕੇ ਮੂੰਹ ਸਾਫ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਝੋਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂੰਝ ਲਿਆ। ਦਾਹੜੀ ਤੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਕੀਤੇ। ਫੇਰ ਚੁਪਾਸੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਖੜਕੀ ਹੋਈ ਬੱਸ ਦਾ ਇੰਜਣ ਘੁਰ ਘੁਰ ਅਤੇ ਝੋਲਾ ਮੋਢੇ ਪਾ ਕੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵਲ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਫਰਲਾਂਗ ਕੁ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਬੱਸ-ਅੱਡੇ ਵਲ ਭਉਂ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਡੁਬਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪੀਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਛੱਪਰਾਂ ਹੇਠ ਬਣੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਹਰੀਆਂ ਕਚਾਰ ਕਣਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਠਦੀ ਤੇ ਸੰਘਣੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਠਾਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਮੁੜ ਉਲਾਂਘਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਚਾਨਕ ਪਿੱਛੋਂ ਆਉਂਦੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਹਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਠਠੰਬਰ ਕੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਵਾਰ ਨੇ ਧੌਣ ਮੋੜ ਕੇ ਉਹਦੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਡੋਲਿਆ, ਫੇਰ ਸਾਵਾਂ ਹੋ ਕੇ ਫੈਲਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਛਪਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਕਿਧਰੇ ਵੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਵਾਰ ਦੀ ਖਿਚਵੀਂ ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਨੇ ਉਖੇੜ ਦਿੱਤਾ। ਘੁਸਮੁਸੇ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਚਿਹਰੇ ਵਾਲਾ ਗਭਰੂ ਤਾਮਤੜੂਕ ਹੋਇਆ ਵੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਲੱਤ ਥੱਲੇ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਦੂਜੀ ਕਾਠੀ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸੀ, "ਕਿਉਂ ਬਈ ਮੱਲਾ ਸਰੀਰ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਾਇਆ?"

ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਝੋਲੇ ਵਾਲਾ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਾਈਕਲ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੂਜੀ ਲੱਤ ਕਾਠੀ ਉਪਰੋਂ ਲਾਹੁੰਦਿਆਂ ਅਚੰਭੇ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਖਿਆ।

"ਉਇ ਤੂੰ! ਕਿਧਰ ਕੰਜਰਾ! ਜਮਾ ਮਿਲਣੋਂ ਈ ਰਹਿ ਗਿਆ।" ਉਹਨੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਸਟੈਂਡ ਉੱਤੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ, ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘੁੱਟਦਿਆਂ, ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਹ ਚਾਅ-ਮਚਾਇਆ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਪਾਲ ਤੂੰ ਤਾਂ ਯਾਰ ਊਈਂ ਖਬਰੇ ਕਿਧਰ ਭੋਰਿਆਂ 'ਚ ਰਹਿੰਨਾ ਐਂ। ਮੈਂ ਕਈ ਬਾਰ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਆਖਿਆ ਕਰੇ, ਪਤਾ ਨ੍ਹੀ ਭਤੀਜ ਉਹਦਾ। ਨਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤੂੰ ਰਿਹਾ ਕਿੱਥੇ?"

"ਰਹਿਣਾ ਕਿੱਥੇ ਸੀ! ਏਥੇ ਈ ਸੀ।" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਬਾਰ ਗੁਰਜੰਟ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ। "ਤੂੰ ਦਿਨ ਛਿਪੇ ਕਿਧਰ ਚੱਲਿਆਂ?-ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਉਣਾ ਐ?"

"ਆਉਣਾ ਆਪਣੇ ਕਿਹੜੇ ਕੰਜਰ ਨੇ ਐ?"

ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਹੱਸ ਪਏ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਫੇਰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ। ਪਾਲ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਠੰਢੀ ਹਰੇਵਾਈ ਸੁਗੰਧੀ ਛੱਡ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

"ਇੰਜਣ 'ਚ ਪੈਟਰੋਲ ਪੁਆਉਣ ਚੱਲਿਆਂ, ਆਜਾ, ਹੁਣੇ ਈ ਮੁੜ ਆਉਂਨੇ ਆਂ।" ਪਾਲ ਦੇ ਆਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਖਿਚਦਿਆਂ ਖਿੜੀ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆਂ? ਵੈਰੀਆ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਇਉਂ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਬਹੂ ਨੂੰ ਸੱਗੀ ਘੜਾ ਕੇ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਐ।"

ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਹਾਸਾ ਫਿਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਨਾਲ ਤੁਰਦਿਆਂ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿੱਧਵੀਂ ਦਸਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਗੁਰਜੰਟ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਢਿੱਡ ਪੀੜ ਕਰਨ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਹਦੇ ਮੁੱਕੀਆਂ ਮਾਰਦੇ।

"ਸਾਲਿਆ, ਬਾਂਦਰਾ। ਹੁਣ ਕੌਣ ਸੱਗੀ ਘੜਾਉਂਦਾ ਉਇ?" "ਤਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਖਦਾਂ।"

ਮਿੱਡੂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕੋਲ ਸਾਈਕਲ ਖਲ੍ਹਾਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਇਕ ਰੁਪਈਏ ਦੇ ਪਕੌੜੇ ਲਏ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਉਸ ਵਲ ਅੱਖ ਦੱਬ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਂਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਰਾਵ ਵਾਲੀ ਈ ਠੀਕ ਐ। ਠੇਕੇਦਾਰ ਭੈਣ ਦਾ ਗੜਬਾ, ਚਾਲੀਆਂ 'ਚ ਖਾਲੀ ਬੋਤਲ ਵੀ ਚੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਆਪ ਕੱਢੀਏ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ, ਫੇਰ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੁੱਕੇ ਨਾ, ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਪੱਟੀਦੀ। ਘਰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਵਾਧੂ ਦੀਆਂ, ਬਾਕੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੀਣ ਜੋਗਾ ਆਪਣਾ ਪਨਾਅ ਹੈ ਨੀ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਹੋਰੀਂ ਤੇਰੇ ਚਾਚਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਮੋਟੀ ਢੇਰੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ। ਜਾਂ ਬਈ ਪਿਆਰੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਘਰ ਜੰਮਦੇ।"

ਹਰਪਾਲ, ਚਾਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਫਿਰ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਗੁਰਜੰਟ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਿੱਡੂ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਵਲੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚ ਰਹੇ ਤਾਏ ਰਾਇ ਸਿੱਖ ਕੋਲ ਆ ਗਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਹੱਥ ਗੁੱਟ ਕੋਲੋਂ ਵੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

"ਆਉ ਬਈ ਸਿਰਦਾਰ ਚੋਬਰੋ। ਮੁੜ ਪੀਣੀ ਏ ਕਿ ਘਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀ ਏ?"

"ਲਜਾਣ ਨੂੰ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਧਰੋਂ ਪਿਆਰੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਭਾਲ ਲਿਆ। ਬਈ ਨਿੱਤ ਢਾਣੀ ਬਿਠਾ ਕੇ ਬੋਤਲ ਖੋਲ੍ਹੀ ਰੱਖਾਂਗੇ।"

ਗੁਰਜੰਟ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਥੱਲੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ। ਉਸ ਪਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹਿ ਜਾਣ ਲਈ ਸਿਰ ਮਾਰ ਕੇ ਸੈਨਤ ਦਿੱਤੀ।

"ਸਿਰਦਾਰੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਉਹਦੇ ਘਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਘਾਟਾ ਏ? ਪਾਸਾ ਪਲਟਣ ਦੀ ਦੇਰ ਏ, ਮੁੜ ਤੂੰ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਬਣ ਸਕਨਾ ਏਂ।"

"ਚੱਲ ਯਾਰ ਤਾਰਿਆ, ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਘੁੱਟ ਪੀਣੀ ਐ, ਤੂੰ ਉਹਦਾ ਵੀ ਨਾਸ ਮਾਰੀ ਜਾਨਾ ਐਂ।"

ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੈਸੇ ਫੜਾ ਦਿੱਤੇ। ਤਾਰੇ ਨੇ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਟਿਊਬ ਦੀ ਟੂਟੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕੋਲ ਪਈ ਬੋਤਲ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪਾ ਕੇ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ, ਹਰਪਾਲ ਵਲ ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ,

"ਏਸ ਸਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕੁੱਸ ਦੱਸਿਆ! ਆਪਣਾ ਈ ਬੇਲੀ ਏ....ਕਿ...?"

"ਆਪਣਾ ਈ ਐ! ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਭਰਮ ਪੈ ਗਿਆ।"

"ਨਹੀਂ ਚੌਧਰੀ, ਭਰਮ ਤੇ ਕੀ ਪੈਣਾ ਏ, ਮੈਂ ਤੇ ਉਂਜੇ ਈ...।"

"ਉਂਜੇ ਪੁੱਛ ਲੈ।" ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹਰਪਾਲ ਵਲ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਕੇ ਮੁੱਛਾਂ ਵਿਚ ਹੱਸਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ, "ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਆਪਣਾ ਖਾਸ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਾ ਐ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਚਾਚੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ।"

"ਉਹ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿਹੁੰ। ਹੱਛਾ, ਹੱਛਾ! ਉਹ ਤੇ ਹੁਣੇ ਇਥੋਂ ਗਿਆ ਏ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਚੋਖੀ ਸਾਂਝ ਏ।"

ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਗਲਾਸੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭਰ ਕੇ ਪੀ ਲਈ ਅਤੇ ਬੋਤਲ ਪਾਲ ਵਲ ਸਰਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਹੱਥ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਪੂੰਝ ਕੇ ਵਾਹਵਾ ਸੁਹਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਸਿੱਧੇ ਕੀਤੇ। ਤਾਰਾ ਪਾਲ ਵਲ ਇਕ ਟੱਕ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਮੋਹ ਭਿੱਜੀ ਪਰ ਲਿੱਸੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ, "ਮੁੜ ਸ਼ੇਰਾ, ਤੇਰੇ ਚਾਚਿਆਂ ਤਾਂ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਧੁੱਕੀ ਕੱਢ ਛੱਡੀ ਏ।"

ਹਰਪਾਲ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਗਲਾਸ ਥਿੜਕਿਆ। ਪਰ ਉਸ ਮਾਮੂਲੀ 'ਹਾਂ' ਕਹਿਕੇ ਫਟਾਫਟ ਪੈੱਗ ਭਰਕੇ ਪੀ ਲਿਆ। ਗਲਾਸ ਜੰਟੇ ਵਲ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪਕੌੜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਇਆ, ਸਵਾਦ ਬਿਲਕੁਲ ਭੱਦਾ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਥੁੱਕ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਥੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਤਾਰਾ ਫੇਰ ਬੋਲਿਆ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਬਈ ਘਰਾਂਵਾਲੀ ਛੰਡ ਕੱਢ ਛੱਡੀ ਏ, ਮੈਂ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਮੁਖ ਸਿਹੁੰ ਕੇ। ਮਾਰ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਟੂੱਟੀਆਂ। ਕਿਧਰੇ ਚਿਤਕਬਰੇ ਫਰਸ਼। ਡੰਗਰਾਂ ਹੇਠ ਵੀ ਮੁੜ ਪੱਕੇ ਫਰਸ਼ ਠੋਕੇ ਪਏ ਐ।"

ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬੋਲ ਰਹੇ ਤਾਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਪਰ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਦੂਜਾ ਪੈੱਗ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਤਾਰੇ ਵਲ ਘੂਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ,

"ਤੈਨੂੰ ਯਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੋਹਾ-ਕੂੜਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ?"

"ਨਹੀਂ ਚੌਧਰੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਂਜ ਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਏ।"

"ਅਸੀਂ ਨੀ ਸੁਣਨੀ ਤੇਰੀ ਗੱਲ। ਜਿਉਂ ਲੱਗਾ ਐ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਧੋਣ। ਨਾ ਅਸੀਂ ਰੁਪਈਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਤਰ ਫੂਕੇ ਐ।"

"ਨਹੀਂ ਸਰਦਾਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੁੜ...।"

"ਚੁੱਪ ਕਰ ਉਇ ਲਗਦਿਆਂ ਮੁੜ ਦਿਆ। ਸਾਡਾ ਨਸ਼ਾ ਲਾਹੁੰਣ ਲੱਗਿਆਂ। ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਊਈਂ ਟੱਟੀਆਂ ਧੋਣ 'ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਹ ਖਾਂ।"

ਤਾਰਾ ਝਿੜਕੀ ਖਾ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ।

"ਤੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰਾ ਮੁੜ ਗੁੱਸਾ ਕਰ ਗਿਆਂ।"

"ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਗੱਲ ਈ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੀ ਕਰਦਾ ਐਂ।"

"ਚੰਗਾ, ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਤੂੰ ਸਰਦਾਰ ਮੌਜ ਕਰ।" ਟੂਟੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਹੋਰ ਦਿਆਂ।"

"ਨਹੀਂ ਬੱਸ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ। -ਲੈ ਪਕੌੜੇ ਖਾ ਲੈ, ਆਪਣੇ ਮਿੱਡੂ ਚੂਹੜੇ ਦੇ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਐ।"

ਤਾਰਾ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਹਨੇਰਾ ਕਾਫੀ ਪਸਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਆਏ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰਜੰਟ ਹੋਰੀਂ ਉਠ ਆਏ। ਅੱਡੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਟਾਵਾਂ ਟਾਵਾਂ ਬੰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਅੱਗੇ ਬਹਾ ਕੇ ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਸਾਈਕਲ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਪਾ ਲਿਆ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਉਹ ਤਾਰੇ ਦੇ ਝੱਲਪੁਣੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕਰ ਹੱਸਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰਜੰਟ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਾਈਕਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੌਲੀ ਹੋ ਗਿਆ,

"ਯਾਰ ਮਾਂਈ ਯਾਵੇ ਟੁੰਡੇ ਨੇ ਹੋਰ ਈ ਵਿਆਹ 'ਚ ਬੀ ਦਾ ਲੇਖਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਖੇਤੋਂ ਚਾਹ ਵਾਲੇ ਭਾਂਡੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਆਉਣੇ ਸੀ। ਹੋਰ ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਲਾ ਚੂਹੜਾ ਮਾਂਜ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਬਣੇ।"

"ਚੱਲ ਚੱਕ ਲਿਆਉਨੇ ਆਂ।"

"ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਚੱਲ, ਐਵੇਂ ਘਰ ਦੇ ਫਿਕਰ ਕਰਨਗੇ। ਨਾਲੇ ਅੱਗੇ ਵਾਲਾ ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਹੈ ਨੀ।"

"ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ ਐ?" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਇਹ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਸਰਕਾਰੂ ਟੱਲ ਖੜਕਦੇ ਐ।"

"ਨਹੀਂ ਫੇਰ, ਪਾਲ ਤੂੰ ਮੰਨ।" ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਸਾਈਕਲ ਮੋੜਦਿਆਂ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆਖਿਆ,

"ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤਕਲੇ ਵਾਂਗੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕੀਤੇ ਪਏ ਐ। ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਭੈਣ ਦੇਣੇ ਸਿੱਧੀ ਢੁੱਡ ਮਾਰਨ ਆਉਂਦੇ ਸੀ। ਹੁਣ ਅੱਖ 'ਚ ਪਾਏ ਨੀ ਰੜਕਦੇ। ਮਖ ਜਮਾਂ ਪਾਣੀ ਭਰਦੇ ਐ।"

ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਹਾਸਾ 'ਹੁੰਹ' ਵਿਚ ਨਿਕਲਕੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਵਕਤ ਹੀ ਦੜ-ਦੜਾਉਂਦੀ ਇਕ ਜੀਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘ ਗਈ। ਅਗਲੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਦਾ ਲਾਲ-ਪੀਲਾ ਚਾਨਣ ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਭੱਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਥੋਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਐ।" ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਜੀਪ ਦੇ ਮਗਰ ਨਜ਼ਰਾਂ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਖਿਆ। ਪਾਲ ਨੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ। ਫੇਰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮੈਂ ਚੱਲਾਂ ਨਾਲ।"

"ਨਹੀਂ।" ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਗੜਕੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ "ਤੂੰ ਚੱਲ-ਨਾਲੇ ਮਿਲਦਾ ਗਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰ। ਕਦੇ ਡਰਾਮਾ ਡਰੂਮਾ ਈ ਵਿਖਾ ਦਿਉ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚਿੱਤ ਈ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਐ।"

"ਡਰਾਮਾ, ਆਹ ਵੇਖ ਕਰੀ ਤਾਂ ਜਾਂਦੇ ਐ, ਬਾਬੇ।" ਹਰਪਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚਲੇ ਗੁੱਝੇ ਵਿਅੰਗ ਨੂੰ ਅਣਗਾਉਲਦਿਆਂ, ਫਿਰ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਈਕਲ ਰੋਕਦਿਆਂ ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਆਖਿਆ,

"ਬੁਰੇ ਪਟਾਕੇ ਪਾਉਂਦੇ ਐ, ਬਾਬੇ। ਸਿੱਧਮੀਂ ਆਏ ਸੀ ਪਿੱਛੇ-ਜਿਹੇ। ਆਂਹਦੇ ਇਕ ਇਕ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਖਰੀਦ ਲਉ, ਮਖਿਆ ਬਾਬਿਉ, ਸਾਥੋਂ ਤਾਂ ਕੱਛ ਨੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ, ਦੋਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਦਿਉ ਪਟਾਕੇ ਅਸੀਂ ਪਾ ਦਿਆਂਗੇ।"

"ਚੰਗਾ ਫੇਰ।" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਬਣਾਉਟੀ ਉਬਾਸੀ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਪੈਰ ਪੁੱਟਿਆ, "ਤੂੰ ਭਾਂਡੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ, ਮੈਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚਲਦਾ ਆਂ, ਫੇਰ ਰਾਤ ਵੀ ਵੱਡੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਐ।"

"ਇਉਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਲੂਹਲਾਂ ਲਾਹ ਲੂ।"

ਨਿੱਕਾ-ਨਿੱਕਾ ਹੱਸਦਾ ਗੁਰਜੰਟ ਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਅਗਲੇ ਪਲ ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਦਾ ਖੜਕਾ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਲ ਵਧਿਆ, ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਸੁੰਨੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫਲੀਟਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਗਨਤਾ ਤੋੜ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਵੜਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਸ ਸਰਸਰੀ ਆਪਣੇ ਚਾਚਿਆਂ ਦੇ ਸੜਕ ਦੇ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਦਮਕਦੇ ਕੋਠੀਆਂ ਵਰਗੇ ਘਰਾਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਸੜਕ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਉਸਨੂੰ ਰੌਣਕ ਕਲੋਲ ਕਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਕਿਲਾ ਨੁਮਾ ਘਰ ਸਾਹਮਣੇ ਅਹਿਲ ਖਲੋਤਾ ਬੋਹੜ ਦਿੱਸਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਘਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਲੰਬੇ-ਚੌੜੇ ਵਗਲ ਵਿਚ ਮਰਦਾਵੇਂ ਹਾਸੇ ਦੇ ਠਹਾਕੇ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਨੇਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹਰਪਾਲ ਬੰਦ ਬੂਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਝਰਦੇ ਚਾਨਣ ਵਲ ਵੇਖਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ:ਕੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ?

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕ ਲੇਖ ਅਸੀਂ 6 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਾਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਲਿਖਤਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਲਿਖਤ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਾਪਾਂਗੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਜੇ ਕਰ ਮੇਰੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਕੋ ਤਾਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗਾ।

ਸ੍ਰ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬੀ.ਏ.ਬੀ.ਟੀ. ਵੀ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਤੋ ਸੁਣਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਆ ਖੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਟਨੇ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਚੈਸਟਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ "ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ" ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕੁੱਝ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਚਾਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਫ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਏ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹਰ ਕੁੱਤਾ ਵੀ ਸ਼ੇਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੈ ਵੀ ਸੱਚ। ਦਸ ਕੁ ਮਿੰਟ ਦੀ ਇਹ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਤੁਸੀਂ www.singhsabhacanada.com 'ਤੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਡਾ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਚਰਚਾ ਇਸੇ ਹੀ ਵੈਬ-ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਵਾਲਾ ਗੁਰਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ, ਪ੍ਰੋ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਫਗਵਾੜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੱਜ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਜੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ www.sikhmarg.com 'ਤੇ ਜਾਓ ਜੀ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ, ਧਰਮ ਦਾ ਚੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਇਸ 'ਗ੍ਰੰਥ' ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ 'ਬਾਣੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਘੋਰ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਯੁਗ ਦਾ ਧਰਮ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੀ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਦੋਖੀ ਨਹੀ? ਜੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੋਚੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚੋਂ, ਚਰਿਤ੍ਰੋਪਖਿਆਨ ਦੇ ਹਿਸੇ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਖਾਸ ਪੰਗਤੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਛਪ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿਸੇ ਵਿਚੋਂ ਲਿਖੋ। ਤੇ ਲਓ ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਨਾਮ ਹੀ ਖਦਸ਼ਾ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕੋਈ ਨਾਟਕ ਚੇਟਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਿਤ੍ਰ/ ਅਜੀਬ/ ਅਨੋਖਾ ਨਾਟਕ ਰੱਖਣਗੇ? ਇਹ ਨਾਮ ਹੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੋਧਕ ਕਮੇਟੀ' ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਅਨੂਪਮ ਬੀੜ ਨਾਲ ਪਾਠਾਂਤ੍ਰ ਨਿਰਣਯ ਕਰਕੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰ ਗਏ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਤਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ।

ਅਧਿਆਇ ਪੰਜਵਾਂ॥ ਜਬ ਬਰ ਦਾਨਿ ਸਮੈ ਵਹੁ ਆਵਾ॥ ਰਾਮਦਾਸ ਤਬ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵਾ॥ ਤਿਹ ਬਰ ਦਾਨਿ ਪੁਰਾਤਨ ਦੀਆ॥ ਅਮਰਦਾਸ ਸੁਰਪੁਰਿ ਮਗੁ ਲੀਆ॥8॥ ਜਦੋਂ (ਪਿਛੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤੇ) ਵਰਦਾਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰਦਾਨ ਦਾ ਫਲ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪ ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਰਥਕਾਰ ਜੇ.ਪੀ. ਸੰਗਤ ਸਿਘ। ਇਹੀ ਅਰਥ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਵਰਦਾਨ ਤੇ ਕੋਈ ਸਰਾਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕੇ ਕੋਈ ਸਵਰਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨੁੱਖ ਕਿਧਰੇ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਪੰਜ ਤੱਤ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ ਗੱਲ ਖਤਮ।

ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਰਤਨੁ ਹਰਿ ਮਿਲੈ॥ ਬਹੁਰਿ ਨ ਛੋਡੈ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਹਿਲੈ॥ ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਕਈ ਬੈਕੁੰਠ ਵਾਸੁ॥ ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਨਿਵਾਸੁ॥5॥

(ਗੁ.ਗ. ਪੰਨਾ 236)

ਸਰਬ ਬੈਕੁੰਠ ਮੁਕਤਿ ਮੋਖ ਪਾਏ॥
ਏਕ ਨਿਮਖ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਏ॥

(ਗੁ.ਗ. ਪੰਨਾ 290)

ਦੋਹਾਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਕੁੰਠ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਸਵਾਲ:ਕੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ? ਕੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਨਾਵਾਕਫ ਸਨ?

ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤਾ ਕਾ॥ ਕੀਨੋ ਬਡੋ ਕਲੂ ਮਹਿ ਸਾਕਾ॥ ਸਾਧਨ ਹੇਤਿ ਇਤੀ ਜਿਨਿ ਕਰੀ॥ ਸੀਸੁ ਦੀਆ ਪਰ ਸੀ ਨ ਉਚਰੀ॥13॥ ਕੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਿਲਕ ਤੇ ਜੰਞੂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਜਿਸ ਜੰਞੂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸਦੀ ਰਾਖੀ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਕਰਨੀ ਸੀ? ਸਾਧਨ= ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਨ। ਕੀ ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦਾ ਕਰਤਾ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਹੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋਈ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅੱਜ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੂਜੀ ਚੱਲੋ ਇੱਟਾਂ ਵੱਟਿਆਂ ਨੂੰ। ਬਣਾ ਲਓ ਜਿਤਨੇ ਕੰਕਰ ਉਤਨੇ ਸ਼ੰਕਰ।

ਅਧਿਆਇ ਛੇਵਾਂ:ਪੁਨਿ ਹਰਿ ਗੋਰਖ ਕੋ ਉਪਰਾਜਾ॥ ਸਿੱਖ ਕਰੇ ਤਿਨਹੂੰ ਬਡ ਰਾਜਾ॥ਸ੍ਰਵਨ ਫਾਰਿ ਮੁਦ੍ਰਾ ਦੁਐ ਡਾਰੀ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੀਤਿ ਨ ਬਿਚਾਰੀ॥24॥

ਪੁਨਿ ਹਰਿ ਰਾਮਾਨੰਦ ਕੋ ਕਰਾ॥ ਭੇਸ ਬੈਰਾਗੀ ਕੋ ਜਿਨਿ ਧਰਾ॥ ਕੰਠੀ ਕੰਠ ਕਾਠ ਕੀ ਡਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨ ਕਛੂ ਬਿਚਾਰੀ॥25॥

ਜੇ ਪ੍ਰਭ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਉਪਜਾਏ॥ ਤਿਨ ਤਿਨ ਆਪਨੇ ਰਾਜ ਚਲਾਏ॥ ਮਹਾਦੀਨ ਤਬਿ ਪ੍ਰਭ ਉਪਰਾਜਾ॥ ਅਰਬ ਦੇਸ ਕੋ ਕੀਨੋ ਰਾਜਾ॥26॥

ਬੰਦ 24, 25 ਤੇ 26 ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮਾਨੰਦ ਮਹਾਦੀਨ/ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਜਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਜਿਸਨੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਚਲਾਇਆ ਉਹ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਕਰੀਨ 1550 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਤੇ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਨ।

ਸਵਾਲ:ਕੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਮਾਨੰਦ ਤੇ ਮਹਾਦੀਨ ਕਦੋਂ ਕਦੋਂ ਹੋਏ ਹਨ?

ਅਧਿਆਇ ਤੇਰਵਾਂ:ਬਾਬੇ ਕੇ ਬਾਬਰ ਕੇ ਦੋਊ॥ ਆਪ ਕਰੇ ਪਰਮੇਸਰ ਸੋਊ॥ ਦੀਨਸਾਹ ਇਨ ਕੋ ਪਹਿਚਾਨੋ॥ ਦੁਨੀਪੱਤ ਉਨ ਕੋ ਉਨਮਾਨੋ॥9॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬਾਬਰ ਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸਰ ਨੇ ਆਪ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਨ ਤੇ ਬਾਬਰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ।

ਜੋ ਬਾਬੇ ਕੇ ਦਾਮ ਨ ਦੈ ਹੈ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਗਹਿ ਬਾਬਰ ਕੇ ਲੈ ਹੈ॥ ਦੈ ਦੈ ਤਿਨ ਕੋ ਬਡੀ ਸਜਾਇ॥ ਪੁਨਿ ਲੈ ਹੈ ਗ੍ਰਿਹ ਲੂਟ ਬਨਾਇ॥10॥

ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੁਲਣਹਾਰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਕੀ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੁਲਣ ਮਨੁੱਖ ਸਨ? ਆਓ ਹੁਣ ਲਿਖਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਨਾ 181:ਗ੍ਰੰਥ ਬਢਨ ਕੀ ਚਿੰਤ ਪਛਾਨੀ॥ ਤਾ ਤੇ ਕਥਾ ਥੋਰ ਹੀ ਬਾਸੀ॥ ਨਿਰਖ ਭੂਲਿ ਕਬਿ ਕਰੋ ਨ ਹਾਸੀ॥28॥

ਪੰਨਾ 254:ਸੰਮਤ ਸੱਤ੍ਰਹ ਸਹਸ ਪਚਾਵਨ॥ ਹਾੜ ਵਦੀ ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਸੁਖ ਦਾਵਨ॥ ਤਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਧਾਰਾ॥ ਭੂਲ ਪਰੀ ਲਹੁ ਲਹੁ ਸੁਧਿਾਰਾ॥860॥ ਸੰਮਤ 1755 ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਪੰਨਾ 1388:ਸੰਬਤ ਸੱਤ੍ਰਹ ਸਹਸ ਭਣਿੱਜੈ॥ ਅਰਧ ਸਹਸ ਫੁਨਿ ਤੀਨਿ ਕਹਿੱਜੈ॥ ਭਾਦ੍ਰਵ ਸੁਦੀ ਅਸਟਮ ਰਵਿ ਵਾਰਾ॥ ਤਰਿ ਸਤੁੱਦ੍ਰਵ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਧਾਰਾ॥405॥ ਇਹ 404ਵੇਂ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਬੰਦ ਹੈ। ਸੰਮਤ 1753 ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਮਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਅਖੀਰ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਸੰਮਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਕੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੁਲਣ ਇਨਸਾਨ ਸਨ? ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ 254ਵਾਂ ਪੰਨਾ 1755 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਪੰਨਾ 1388 ਸੰਮਤ 1753 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਪੰਨਾ 310:ਕਿਸਨ ਜਥਾ ਮਤ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਚਾਰੋ॥ ਚੂਕ ਹੋਇ ਕਬ ਲੇਹੁ ਸੁਧਾਰੋ॥440॥ ਫਿਰ ਗਲਤੀ ਸੁਧਾਰਣ ਦੀ ਗੱਲ।

ਪੰਨਾ 354:ਦੋਹਰਾ॥ ਸੱਤ੍ਰਹ ਸੈ ਪੈਤਾਲ ਮੈ ਕੀਨੀ ਕਥਾ ਸੁਧਾਰ॥ ਚੂਕ ਹੋਇ ਜਹਤਹ ਸੁ ਕਬਿ ਕੀਜਹੁ ਸਕਲ ਸੁਧਾਰ॥755॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ।

ਪੰਨਾ 386: ਦੋਹਰਾ॥ ਖੜਗਪਾਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਪੋਥੀ ਰਚੀ ਬਿਚਾਰ॥ ਭੂਲ ਹੋਇ ਜਹਂ ਤਹਿੰ ਸੁ ਕਬਿ ਪੜੀਅਹੁ ਸਭੈ ਸੁਧਾਰ॥984॥

ਪੰਨਾ 570: ਛੱਤ੍ਰੀ ਕੋ ਪੂਤ ਹੌ ਬਾਮਨ ਕੋ ਨਾਹਿ ਕੈ ਤਪ ਆਵਤ ਹੈ ਜੁ ਕਰੋ॥ ਕੀ ਇਹ ਦਸਵੇਂ ਪਿਤਾ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਪੰਨਾ 570: ਗ੍ਰੰਥ ਬਢਨ ਤੇ ਹ੍ਰਿਦੈ ਡਰਾਉ॥ ਤਾਂਤੇ ਥੋਰੀਏ ਕਥਾ ਕਹਾਈ॥ ਭੂਲ ਦੇਖ ਕਬ ਲੇਹੁ ਬਨਾਈ॥4॥

ਪੰਨਾ 1273: ਗ੍ਰੰਥ ਬਡਨ ਤੇ ਅਧਿਕ ਡਰੈਯੈ॥ ਤਾਤੇ ਥੋਰੀ ਕਥਾ ਉਚਾਰੀ॥ ਚੂਕ ਹੋਇ ਕਬਿ ਲੇਹੁ ਸੁਧਾਰੀ॥10॥

ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਖੜਗਪਾਨ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਹੈ। ਖੜਗਪਾਨ, ਮਹਾਂਕਾਲ, ਸਰਬਕਾਲ, ਖੜਗਕੇਤ, ਅਸਿਕੇਤ, ਅਸਿਧੁਜ ਆਦਿਕ ਇਕੋ ਹੀ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ। ਕੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸਨ?

ਹੁਣ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲ:

ਕਬੀਰ ਬੈਸਨਉ ਕੀ ਕੂਕਰਿ ਭਲੀ, ਸਾਕਤ ਕੀ ਬੁਰੀ ਮਾਇ॥ ਓਹ ਨਿਤ ਸੁਨੈ ਹਰਿ ਨਾਮ ਜਸੁ, ਉਹ ਪਾਪ ਬਿਸਾਹਨ ਜਾਇ॥52॥

(ਪੰਨਾ 1367)

ਸਵਾਲ:ਇਸ ਸਲੋਕ ਦੇ ਅਰਥ ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਂ ਚੋਰ ਤੇ ਸਾਧ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਬਾਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਂ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਮਾਂ ਚੰਗੀ ਹੈ ਤੇ ਫਲਾਣੀ ਮਾਂ ਮਾੜੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਹ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਨਾ ਕਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ। ਆਓ ਹੁਣ ਇਕੋ ਹੀ ਮਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲਾਈਏ। ਮਾਤਾ ਭਾਨੀ ਜਾਂ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ। ਇਹੋ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹੋ ਮਾਤਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਮਾਤਾ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਨਿੰਦਣਯੋਗ?

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਲੋਕ ਵਿਚ 'ਮਾਇ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਮੌਤ'/ ਅਕਲ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਸ਼ਲੋਕ ਦੇ ਅਰਥ ਠੀਕ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਬਾਰਾਮਾਹ' ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਬੰਧ 'ਸੰਮਤ' ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਇਸ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਵਾਲੇ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ। ਹਾਂ ਇਸਦਾ ਇਸ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ ਜਰੂਰ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਲਬੜਗੱਟ ਸਾਧ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਉਲਟ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ:ਇਸ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ (ਤਾਰੀਖੀ) ਕੱਢੋ ਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੋ? ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲਈ ਉਤਮ ਕਰਤਵ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ॥ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਕਹਹੁ ਮਤ ਝੂਠੇ, ਝੂਠਾ ਜੋ ਨ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਜਉ ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਖੁਦਾਇ ਕਹਤ ਹਉ, ਤਉ ਕਿਉ ਮੁਰਗੀ ਮਾਰੈ॥1॥ ਮੁਲਾਂ, ਕਹਹੁ ਨਿਆਉ ਖੁਦਾਈ॥ ਤੇਰੇ ਮਨ ਕਾ ਭਰਮੁ ਨ ਜਾਈ॥1॥ ਰਹਾਉ॥ ਪਕਰਿ ਜੀਉ ਆਨਿਆ, ਦੇਹ ਬਿਨਾਸੀ, ਮਾਟੀ ਕਉ ਬਿਸਮਿਲਿ ਕੀਆ॥ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪ ਅਨਾਹਤ ਲਾਗੀ, ਕਹੁ ਹਲਾਲੁ ਕਿਆ ਕੀਆ॥2॥ ਕਿਆ ਉਜੂ ਪਾਕੁ ਕੀਆ ਮੁਹੁ ਧੋਇਆ, ਕਿਆ ਮਸੀਤਿ ਸਿਰੁ ਲਾਇਆ॥ ਜਉ ਦਿਲ ਮਹਿ ਕਪਟੁ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰਹੁ, ਕਿਆ ਹਜ ਕਾਬੈ ਜਾਇਆ॥3॥ ਤੂੰ ਨਾਪਾਕੁ, ਪਾਕੁ ਨਹੀ ਸੂਝਿਆ, ਤਿਸ ਕਾ ਮਰਮੁ ਨ ਜਾਨਿਆ॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਭਿਸਤਿ ਤੇ ਚੂਕਾ, ਦੋਜਕ ਸਿਉ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ॥4॥4॥ (ਪੰਨਾ 1350)

ਸਵਾਲ: ਹੁਣ ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਲੋਕ ਦੀ ਕਿਸ ਤੁਕ ਦਾ ਮਤਲਬ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲਈ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਉਤਮ ਕਰਤਵ ਬਣਦਾ ਹੈ?

ਸਵਾਲ: ਜੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੀਚੇ ਲਿਖੇ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ?

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਇਫਤਰਾ ਭਾਈ, ਦਿਲ ਕਾ ਫਿਕਰੁ ਨ ਜਾਇ॥ ਟੁਕੁ ਦਮੁ ਕਰਾਰੀ ਜਉ ਕਰਹੁ, ਹਾਜਿਰ ਹਜੂਰਿ ਖੁਦਾਇ॥1॥ ਬੰਦੇ ਖੋਜੁ ਦਿਲ ਹਰ ਰੋਜ, ਨਾ ਫਿਰੁ ਪਰੇਸਾਨੀ ਮਾਹਿ॥ ਇਹ ਜੁ ਦੁਨੀਆ ਸਿਹਰੁ ਮੇਲਾ, ਦਸਤਗੀਰੀ ਨਾਹਿ॥1॥ ਰਹਾਉ॥ (ਪੰਨਾ 727)

ਬੇਦ ਪੜੇ ਪੜਿ ਬ੍ਰਹਮੇ ਹਾਰੇ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਈ॥ ਸਾਧਿਕ ਸਿਧ ਫਿਰਹਿ ਬਿਲਲਾਤੇ ਤੇ ਭੀ ਮੋਹੇ ਮਾਈ॥2॥ ਦਸ ਅਉਤਾਰ ਰਾਜੇ ਹੋਇ ਵਰਤੇ ਮਹਾਦੇਵ ਅਉਧੂਤਾ॥ ਤਿਨ ਭੀ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਤੇਰਾ ਲਾਇ ਥਕੇ ਬਿਭੂਤਾ॥3॥ ਸਹਜ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਨਾਮ ਰਸ ਹਰਿ ਸੰਤੀ ਮੰਗਲੁ ਗਾਇਆ॥ ਸਫਲ ਦਰਸਨੁ ਭੇਟਿਓ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤਾ ਮਨਿ ਤਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ॥4॥2॥49॥ (ਪੰਨਾ 747)

ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਭਿ ਸਾਸਤ ਇਨ ਪੜਿਆ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਈ॥ ਏਕੁ ਅਖਰੁ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਪੈ ਤਿਸ ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਸੋਈ॥3॥ ਖਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੂਦ ਵੈਸ ਉਪਦੇਸੁ ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਕਉ ਸਾਝਾ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਉਧਰੈ ਸੋ ਕਲਿ ਮਹਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਨਾਨਕ ਮਾਝਾ॥4॥3॥50॥ (ਪੰਨਾ 747)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ ਵੀ ਨਿਵੇਕਲਾ ਇਸੇ ਕਰਕੇ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸਬੂਤ।

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਪੰਨਾ 295 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲਮ ਦਾ ਫੁਟ ਨੋਟ ਪੜ੍ਹੋ: ਪੰਡਿਤ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਰਚਿਆ" ਬਗਵਤੀ ਪਦਯ ਪੁਸਪਾਜਲੀ ਸਤੋਤ੍ਰ" ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ 30 ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ਹਨ, ਇਸੇ ਦਾ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਅਨੁਵਾਦ 20 ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਦਾ ਪਾਠ ਹੈ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਲੇਖਕ ਫ਼ਮਾਦ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕੀ ਠੀਕ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਗਲਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮਨੌਤ ਕਿ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਆਪਣੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਉਚਾਰੀ "ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ" ਵਿਚੋਂ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਠੀਕ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਪਿਤਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੰਜਵੇਂ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਇਹ ਬਾਣੀ ਪਹੁੰਚੀ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪਿਤਾ ਇਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ: "ਪੀਊ ਦਾਦੇ ਕਾ ਖੋਲਿ ਡਿਠਾ ਖਜਾਨਾ॥ਪੰਨਾ 186" ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਖੋਲਿ' ਦੀ ਥਾਵੇਂ 'ਇਕੱਠਾ' ਕੀਤਾ ਲਿਖਣਾ ਸੀ। ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖ ਕੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜੇ ਕਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਬੀੜ ਜਬਤ ਕਰ ਵੀ ਲਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੀੜਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਸਵੇਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਠ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਈ।

ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪਰਚੀਆਂ ਨਾਲ। "ਕੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੀੜ ਲਿਖਣ ਲਈ ਬਾਣੀ ਇੱਕਠੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ?" ਮੇਰਾ ਲੇਖ www.sikhmarg.com 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ ਜੀ।

-ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਜਿਉਣ ਵਾਲਾ)
ਬਰੈਂਪਟਨ, ਕੈਨੇਡਾ।
www.singhsabhacanada.com

ਜਾਮ

ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਸੋਮਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ, ਆਂਦਰੇ ਏ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ, ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਆਂਦਰੇ ਲਈ ਹੀ ਸੱਜਦੀ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਫਾਸਲੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬੇ ਨਾਲ। ਮੈਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਹਰ ਪਲ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੱਗਦੈ। ਸਜ ਕੇ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਵੇਖਦੀ ਹਾਂ, ਉਹਦੇ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਦਿੱਸਦੈ....'

ਆਂਦਰੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦਗ ਪਿਆ। ਪਰ ਬਾਕੀ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਪਰਛਾਂਵੇਂ ਗਏ। ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਣੀ ਆ ਕੇ ਠਹਿਰ ਗਈ।

'ਆਂਦਰੇ ਕਦੀ ਵੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ', ਇਕ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਜਾਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਮੇਰੇ ਹਰ ਬਟਵੇ 'ਚ ਉਹਦੀ ਫੋਟੋ ਏ। ਮੇਰੇ ਸੈੱਲ 'ਚ ਵੀ ਉਹਦੀ ਫੋਟੋ ਏ। ਜਿਸ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਰਾਤੀ ਮੈਂ ਸੌਂਦੀ ਹਾਂ, ਉਹਦੇ ਦੁਪਾਸੀ ਮੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਨੇ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ...'

'ਇਕ ਵੇਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਆਂਦਰੇ ਮੇਰਾ ਬੌਸ ਸੀ...'

ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਆਂਦਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੀਜ਼ਾ ਉਹਦੀ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਸੀ।

'...ਫੇਰ ਸਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਇਥੇ ਟਾਪੂ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬੌਸ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ। ਉਹਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁਕਮ ਪਾਲਦੀ ਹਾਂ। ਉਹਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਜਿਵੇਂ ਬੜੀ ਚੁਸਤ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਕਿਹਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਂਦਰੇ ਲੀਜ਼ਾ ਦਾ ਬੌਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਲੀਜ਼ਾ ਆਂਦਰੇ ਦੀ ਬੌਸ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹਾਸਾ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਆਂਦਰੇ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਬੌਸ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਬੌਸ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਬੌਸ ਰਹੇਗਾ। ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਮਾਤਹਿਤ ਰਹਿ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ...'

ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਣੀ ਅਟਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹਦੇ 'ਚ ਮਾਸਾ ਕੁ ਵਿਅੰਗ ਵੀ ਰਚ ਗਿਆ। ਲੀਜ਼ਾ ਇਹ ਭਾਂਪ ਨਾ ਸਕੀ। ਉਹ ਵੇਖ ਹੀ ਸਿਰਫ ਆਂਦਰੇ ਵਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲਦੀ ਗਈ, '...ਮੈਂ ਤੇ ਆਂਦਰੇ ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਹਾਂ। ਇਕੋ ਜਿੰਦ ਹਾਂ। ਸਾਹ ਨਾਲ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਵਸਾਹ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਜਾਮ, ਮੇਰੇ ਬੌਸ, ਮੇਰੇ ਪਤੀ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ, ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ, ਆਂਦਰੇ ਦੇ ਨਾਮ....।'

ਲੀਜ਼ਾ ਨੇ ਗਲਾਸ ਆਂਦਰੇ ਦੇ ਗਲਾਸ ਨਾਲ ਟਕਰਾਇਆ। ਸਿਰਫ ਉਹਦੀ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਸੁਣੀਤਾ। ਪੂਰੀ ਸੁੰਨ ਵਰਤ ਗਈ। ਕੋਈ ਗਲਾਸ ਨਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਤਾੜੀ ਨਾ ਵੱਜੀ। ਕੋਈ ਨਾਅਰਾ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਟਕੀ ਪਈ ਮੁਸਕਣੀ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ। ਆਂਦਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਲ ਬਿਟ-ਬਿਟ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ। *(ਸਮਾਪਤ)*

ਬੜੀਆਂ ਸਮਰਿਧ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣੀਆਂ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ’ਚ

-ਪੰਕਜ ਰਾਗ

ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰ-ਕੁੱਟ, ਹਿੰਸਾ, ਗਲਤ ਸੰਵਾਦਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਾਰਨ ਤਕਰੀਬਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫਿਲਮਾਂ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਾਲ ਬੱਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਥਿਤ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਆਰਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਰਦ੍ਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਕੇ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਬਲੈਕ’ ਫਿਲਮ ਆਈ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਘੱਟ ਬਣੀਆਂ। ਇਸ ਸਾਲ ਕਥਿਤ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੀ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਚੰਗੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਈਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਟਕਥਾ, ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਸਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਫਲ ਵੀ ਰਹੀਆਂ।

ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਅੰਦਾਜ਼-ਏ-ਬਿਆਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਲ ਬੇਹੱਦ ਸਮਰਿੱਧ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਭਰਪੂਰ ਆਫ ਬੀਟ ਫਿਲਮਾਂ ਆਈਆਂ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਧਰ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਨਵੇਂ ਤਜ਼ਰਬਾ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਮਸਲਨ ਆਮਿਰ ਖ਼ਾਨ ਦੀ ‘ਤਾਰੇ ਜ਼ਮੀਂ ਪਰ’ ਅਤੇ ਸ਼ਿਆਮ ਬੈਨੇਗਲ ਵਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ‘ਵੈਲਕਮ ਟੂ ਸੱਜਨਪੁਰ’। ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿਚ ਬੱਝੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਆਮ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਫਾਰਮੂਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ‘ਤਾਰੇ ਜ਼ਮੀਂ ਪਰ’, ‘ਚੱਕ ਦੇ ਇੰਡੀਆ’ ਅਤੇ ‘ਵੈਲਕਮ ਟੂ ਸੱਜਨਪੁਰ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਥਾਪਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਇਹੀ ਮੰਗ ਹੈ’ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਜੇਕਰ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਫਿਲਮ ਬਣੇ, ਤਾਂ ਆਮ ਦਰਸ਼ਕ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਸਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਫਲ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਗੀਤ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਵਧੀਆ ਫਿਲਮਾਂ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਸੁਨਿਹਰੇ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਸੰਵਾਦ, ਪਟਕਥਾ, ਅਭਿਨੈ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੀਏ ਤਾਂ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਗਾਣੇ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਸੰਸਾਰੀਕਰਣ ਦੇ ਅਸਰ ਕਾਰਨ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਕਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਇਧਰ ਇੰਨੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਜੇਕਰ ਮੰਨ ਲਓ 40 ਗਾਣੇ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ 35 ਗਾਣੇ ਨਕਲ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲੋਕ ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਓ.ਪੀ. ਨਈਅਰ, ਆਰ.ਡੀ. ਬਰਮਨ ਵਰਗੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੱਛਮ ਦੀਆਂ ਧੁੰਨਾਂ ਦੀ ਛਾਇਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ, ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਨਕਲ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸਲ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੂਲ ਧੁੰਨ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ, ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ, ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਵੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਜਾਂ ਚੰਗਾ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸੂਫੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ-ਵਰਗੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਧੁੰਨਾਂ ਬਣਾਈਆਂ, ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਦੀ ਛਾਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਨਵੇਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਔਫਬੀਟ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਂਗ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਇਧਰ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਗਾਣੇ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੀਤ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ‘ਤਾਰੇ ਜ਼ਮੀਂ ਪਰ’ ਦਾ ‘ਤੁਝੇ ਸਭ ਹੈ ਪਤਾ ਮੇਰੀ ਮਾਂ...’ ਬੇਹੱਦ ਮਾਰਮਿਕ ਗਾਣਾ ਹੈ। ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਬਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਗਾਣੇ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਸਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਆਈਆਂ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਖੂਬ ਪਸੰਦ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਸਾਲ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਸਹਿ-ਕਥਾਕਾਰ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਵੀ ਇਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹੇ ਕਿ ਇਕ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸ਼ਵੇਤ-ਸ਼ਿਆਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਸਹਿਜ, ਆਸਾਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਾਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਿਰਮਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਅਤੇ ਤਣਾਅਪੂਰਣ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਸਾਲ ਆਈਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿੱਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਕਥਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਰ ਕਥਾਕਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪ ਦੀ ਚਮਕ ਦਮਕ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਥਾ ਲਗਭਗ ਗੌਣ ਹੋ ਗਈ। ਨੀਲਾਕਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਐਸਾ ਹੀ ਕੁਝ ਭੀ’ ਅਤੇ ਅਪਨਿਆਸ ‘ਸ਼ੁੱਧੀਪੱਤਰ’ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਇਆਜਾਲ ਬੁਨਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿੱਸਦੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਥੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ‘ਤੇ ਚੱਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਲਪ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਘਟਾਟੋਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਮੋਹਿਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਗੀਤ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਰੰਗਰੇਜ’ ਵਿਚ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਕਥਾਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਰਚਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖੀਰ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਤਿਕਿਰਿਆਵਾਦੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਬੇਹੱਦ ਤ੍ਰਾਸਦ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਜਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿੱਦਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੀ ਅਸਲੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਕਲਾਤਮਕ ਅਤੇ ਰੁਮਾਨੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਬੁਣੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਜੀਵਨ-ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਥਾਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਰਸ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਲ ਕਥਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤਕ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਹਾਵੀ ਰਹੀਆਂ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਆਲੋਚਕ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਲਪਬਧ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਤਰਕ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਮੁੱਲਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਵੀ ਕਲਾਵਾਦ ਅਤੇ ਰੂਪਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੋਹ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਸਮਕਾਲੀਨ ਰਚਨਾਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

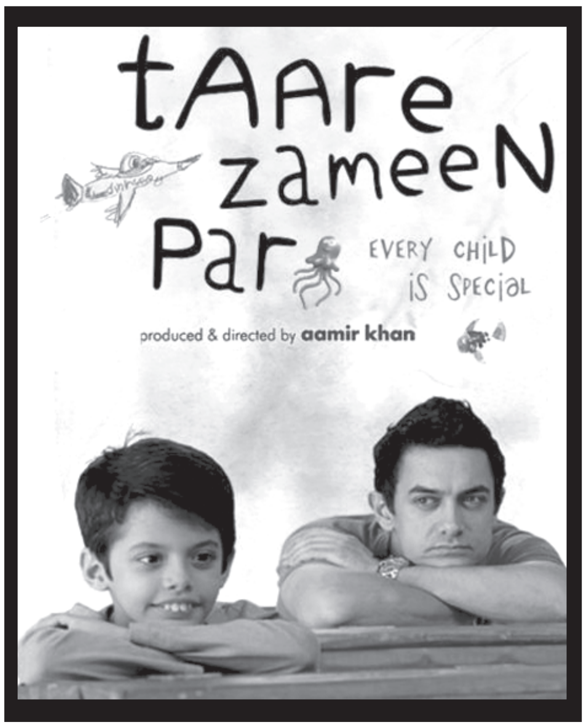

ਹੀਰੋਇਨ ਬਣਨ ਗਈ ਫੁੱਟਪਾਥ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋਈ

ਦਿੱਲੀ ਨਿਵਾਸੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਵਿਗੜੀ ਬੇਟੀ ਰੇਣੂ ਰਾਠੀ ਨੂੰ 2005 ਵਿਚ ਫੈਮਿਨਾ ਮਾਡਲ ਆਫ ਦਿ ਮੰਥ ਦੀ ਵਿਜੇਤਾ ਬਣਨ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਗਰੂਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਬਸ ਉਸ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਪਲਕਾਂ ਵਿਛਾਈ ਉਸ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਰੀਆ-ਬਿਸਤਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਆ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ 23 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਾਸਿਕ ਕਿਰਾਏ ਵਾਲੇ ਮਹਿੰਗੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਤੇ ਮਾਡਲਿੰਗ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਧੜਾ-ਧੜ ਕੰਮ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਨਸ਼ੇ ’ਚ ਨਗਨ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਅਖੀਰ ਮਕਾਨ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ।

ਉਸ ਦਾ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਚਿਹਰਾ ਬਦਸੂਰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਧੁਰ ਭੰਡਾਰਕਰ ਦੀ ਫਿਲਮ ਫੈਸ਼ਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ’ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਘਰੋਂ ਲੜ-ਝਗੜ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਫਲ ਨਾ ਰਹਿਣ ’ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਆਦਿ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਬੀਤਿਆ ਵਰ੍ਹਾ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਲਈ?

ਬੀਤਿਆ ਵਰ੍ਹਾ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਲਈ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜੇਕਰ ਸਰਸਰੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ਫਲਾਪ ਹੀ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ। ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਇਹ ਸਾਲ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਲਈ ਆਓ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ।

ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਚੋਪੜਾ: ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਲਈ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਰਹੇ ਇਸ ਸਾਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਝਟਕੇ ‘ਤੇ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ। ‘ਲਵ ਸਟੋਰੀ 2050’ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਮੇਰਾ ਬੁਰਾ ਸਮਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ....‘ਗਾਡ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰੇਟ ਹੋ’, ‘ਚਮਕੂ’ ਅਤੇ ‘ਦ੍ਰੋਣ’ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗੀ।

ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਹੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਦਾਂ, ਕਾਫੀ ਖਰਾਬ ਫਾਰਮ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ ਵਨ-ਡੇ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਸੈਂਚਰੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਟੈਸਟ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਫੈਸ਼ਨ’ ਅਤੇ ‘ਦੋਸਤਾਨਾ’ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ: ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ ਤਾਂ 2008 ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮੇਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਫਲਾਪ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸੱਚ ਕਹਾਂ, ਤਾਂ ਦੌੜ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਆਤਮਮੰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਕਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਜਿਸ ਮੁਕਾਮ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ, ਉਸ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ, ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਵਤਾਰ ਵਿਚ ਦੇਖਣਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ), ਜਦੋਂ ਸਲਮਾਨ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾ ਚੱਲਣ, ਤਾਂ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਭਲਾ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਾਹਰੁਖ਼ ਖਾਨ: ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਕਰਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਲ ਵੀ ਚੰਗਾ ਗਿਆ। ਸਿਹਤ ਚੰਗੀ ਰਹੀ, ਪਰਿਵਾਰ ਚੰਗਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਐਵਾਰਡ ਲਏ, ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ ਕੀਤੇ, ਐਡਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਬੜਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਲੇਕਿਨ ਸਾਲ ਦਾ ਅੰਤ ਦੁਖੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ’ਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਹਾਲਤ ਹਰ ਮੁੰਬਈ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀ ਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ’ਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਆਮਿਰ ਖਾਨ: ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਲਾਈਫ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਫਿਲਮਕਾਰ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਬੈਨਰ ਦੀ ‘ਜਾਨੇ ਤੂ.... ਜਾਂ ਜਾਨੇ ਨਾ’ ਹਿੱਟ ਗਈ। ‘ਗਜਨੀ’ ਵੀ ਚੰਗੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਦੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਕਦੀ ਉਦਾਸੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਸਾਲ। ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਹੋਏ।

ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਤਾਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਰਨ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਦਰਦ ਇੰਨਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ‘ਗਜਨੀ’ ਦੌਰਾਨ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸੱਲੂ ਕਾਰਨ ਬਿਗੜੇਗਾ ਕੈਫ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ!

ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ

ਭਲਾ ਹੀ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਫਿਲਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰਾਂ ‘ਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਮੁਸਕੁਰਾਉਂਦੇ ਹੋਈ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਵੀ ਸੱਲੂ ਮੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 8-9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕੈਟਰੀਨਾ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਭਲਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੱਠੇ ਆ ਕੇ ਇਹ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਸੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ। ਸਲਮਾਨ ਦਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਊਲ-ਜਲੂਲ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਹੱਕ ਜਤਾਉਣ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਕੜਵਾਹਟ ਘੋਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੀ ਦੋਸਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਠੰਡੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਨਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਮਿਰਗੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਫਿਦੋਰ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ

ਸਫਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ)

ਅੱਜ ਦਾ ਚੁੰਮਣ ਬੜੀ ਲੰਬੀ ਉਡੀਕ ਨਾਲ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਚੁੰਮਣ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੇ ਚੁੰਮਣਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਮਾਂਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਵਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੋਰੀ ਦੇ ਚੁੰਮਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਪਾਦਰੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ, ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ

ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਮੋਸ਼

ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਟਾਇਆ ਚੁੰਮਣ ਪਵਿੱਤਰ ਚੁੰਮਣ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਵਫਾਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਚੁੰਮਣ ਹੈ ਜਿਸ ਵਰਗਾ ਚੁੰਮਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਜ ਦੇ ਚੁੰਮਣ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣੀ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚੁੰਮਣ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

1400 ਮੀਲ ਦੇ ਸਫਰ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਵਾਟਾਂ ਝਾਗ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਉਣ ਢੁੱਕਿਆ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਲਾੜਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਰਾਤ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਬਰਾਤੀ ਵੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬੱਘੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸੈਮੀਪਲਾਤਿੰਸਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬਰਫਾਂ ਲੱਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਈਨ ਬ੍ਰਿਛਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਰੈਂਗਲ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਵਿਦਾਅ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਛੱਤ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਬੈਠਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਰੋਂਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਡਰ-ਡਰ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ। ਹੰਝੂਆਂ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ ਸੀ। ਮਾਰੀਆ ਦਾ ਪਤੀ ਰੈਂਗਲ ਵੀ ਬੱਘੀ ਵਿਚ ਸ਼ੈਂਪੇਨ ਦਾ ਰੱਜਿਆ ਘੁਰਾੜੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਅਨੈਤਕਿਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਨਾ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਗੌਰਵ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੁੰਮਣਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਉਹ ਬਰਨੋਲ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸੈਮੀਓਸੋਵ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਨੀਮੂਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੀ ਵਾਸਤੇ ਸਜਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਬੈੱਡਰੂਮ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ, ਲਿਸ਼ਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਧੜਕਦੇ ਦਿਲ, ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਹਨੀਮੂਨ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਖਾਤਰ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਵਾ ਮਾਰੀਆ ਦਾ ਚਾਅ ਓਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੰਜ-ਕੁਆਰੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਚਾਅ ਨਹੀਂ, ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦਾ ਚਾਅ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਚਾਅ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਪਰ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੁੰਵਾਰਾ ਚਾਅ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਲੰਬੀ ਉਡੀਕ ਪਿੱਛੋਂ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਲੰਬੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਪਿੱਛੋਂ ਬੜੇ ਤਰੱਦਦ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਜਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਹੈ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਪੂਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੇ ਚਾਅ ਲਈ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਕਿਸਮਤ ਨਾ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਚਾਅ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਉਸਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਮਿਰਗੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰੋਂ ਡਰਾਉਣੀ ਚੀਕ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਕੜਵੱਲ ਪੈਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਮਤ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਘੰਟਾ ਭਰ ਤੜਫਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੱਤਾ ਬਾਹਾਂ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੀਕਾਂ ਨਾਲ ਮੂੰਹੋਂ ਝੱਗ ਨਿਕਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦਹਿਸ਼ਤਗ੍ਰਸਤ ਮਾਰੀਆ ਥਰ-ਥਰ ਕੰਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਤੜਫਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਓਪਰੀ ਰੂਹ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੇਤ ਆਤਮਾ ਉਸਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੜਫਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਕੱਢ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਸਾਰ ਡਾਕਟਰ ਸਮਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਿਰਗੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦੌਰੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਘੱਟਦਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਪਰਤਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਮਾਰੀਆ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਉਹ ਹਾਲੋਂ ਬੇਹਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਭਰੀ ਉਦਾਸੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਰੀਆ ਵਾਸਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭੈਭੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਰਗੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਸੰਘ ਵਿਚ ਝੱਗ ਫਸਣ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚਾਵਾਂ ਭਰੀ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਸ਼ਟਦਾਇਕ ਪਛਤਾਵੇ ਵਿਚ ਵਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਗੌਰਵ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੁੰਮਣਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਉਹ ਬਰਨੋਲ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸੈਮੀਓਸੋਵ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਨੀਮੂਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੀ ਵਾਸਤੇ ਸਜਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਬੈੱਡਰੂਮ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ, ਲਿਸ਼ਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਧੜਕਦੇ ਦਿਲ, ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਹਨੀਮੂਨ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਖਾਤਰ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਵਾ ਮਾਰੀਆ ਦਾ ਚਾਅ ਓਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੰਜ-ਕੁਆਰੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਚਾਅ ਨਹੀਂ, ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦਾ ਚਾਅ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਚਾਅ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਪਰ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੁੰਵਾਰਾ ਚਾਅ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਲੰਬੀ ਉਡੀਕ ਪਿੱਛੋਂ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਲੰਬੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਪਿੱਛੋਂ ਬੜੇ ਤਰੱਦਦ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਜਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਹੈ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਪੂਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੇ ਚਾਅ ਲਈ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

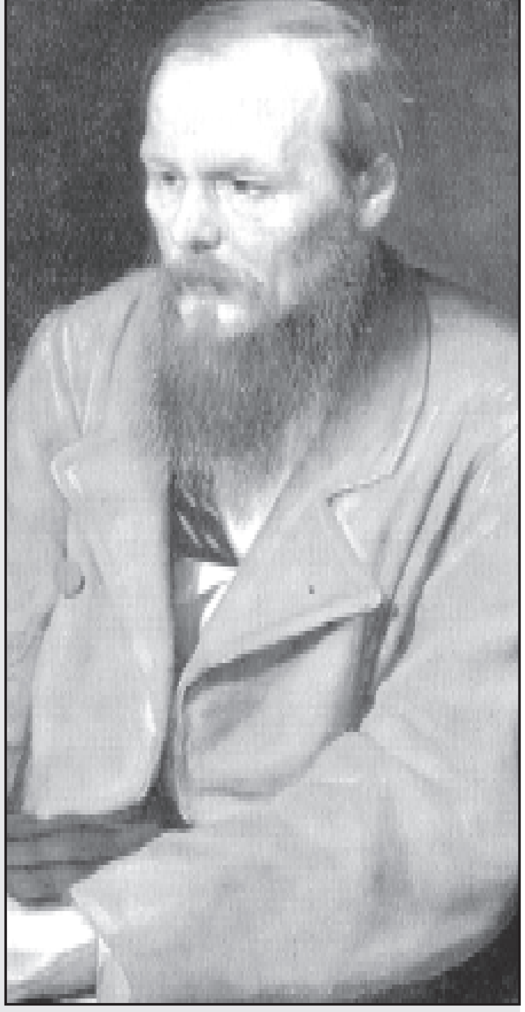

ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ? ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਰਗੂਕੋਵ ਯਾਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਥੇ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਾਲਾ 24-25 ਸਾਲ ਦਾ ਉਹ ਵਰਗੂਕੋਵ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਇਹ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ ਮਿਰਗੀ ਵਰਗੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਉਸਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਉਸਦਾ ਨਵਾਂ ਪਤੀ ਲਾਇਲਾਜ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਨਾ ਫੌਜ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰਿਆ ਹਨੀਮੂਨ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੀ ਲਈ ਗ਼ਮ ਅਤੇ ਘੋਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੈਮੀਪਲਾਤਿੰਸਕ ਆਪਣੇ ਉਸ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਬੜੀਆਂ ਰੰਗੀਨ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਘਰ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਸਾਰ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਉਸਨੂੰ ਬੜੇ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ, ਤਰਸ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਮੁਰਝਾਇਆ ਉਦਾਸ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਹੈ, ''ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਉਹ ਖੇੜੇ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕਰਕੇ ਗਿਆਂ ਸੀ।''

ਮੁਲਾਇਮ ਰੇਸ਼ਮੀ ਗੱਦੀਆਂ ਵਾਲਾ ਸੋਫਾ ਸੈੱਟ ਬੜੀਆਂ ਹਸਰਤ ਭਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਜੋੜੀ ਉਸ ਉੱਪਰ ਆ ਕੇ ਬੈਠੇਗੀ, ਪਿਆਰ ਭਰੀਆਂ ਨਿੱਘੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੁੰਮੇਗੀ, ਹਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿਕਾਂ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਇਮਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮੁਰਝਾਏ ਉਦਾਸ ਚਿਹਰੇ ਦੇਖ ਕੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਸੋਫਾ ਸੈੱਟ ਦੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਵੀ ਮੁਰਝਾ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਸਦੀਆਂ ਰੇਸ਼ਮੀ ਗੱਦੀਆਂ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨਵ-ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੀ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਦੇਖ ਕੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਫਰਨੀਚਰ ਉਦਾਸ ਹੈ, ਕੰਧਾਂ ਉਦਾਸ ਹਨ, ਕੰਧਾਂ ਉੱਪਰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੀਨਰੀਆਂ ਉਦਾਸ ਹਨ, ਸਾਰਾ ਘਰ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਸੰਘਣੀ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਏਨੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖੇ ਸਨ। ਉਦਾਸੀਆਂ ਭਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਸੋਚਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਮਾਰੀਆ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅੰਦਰੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਤੜਫ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਰੀਆ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੋਫੇ ਉੱਪਰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਾਰੀਆ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਪਰੋਂ ਉਸਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਪਰ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹਟਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਉਸਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਾਰੀਆ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੁੱਕਣ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠੀ ਮਾਰੀਆ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਉਲਝੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਖੁੰਝੇ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਪਛਤਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿਮਾਰ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਆਪ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਵਰਗੂਕੋਵ ਵਿਚ ਕੀ ਨੁਕਸ ਸੀ? ਇਸ ਬਿਮਾਰ ਆਦਮੀ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਸੌ ਗੁਣਾ ਵਧ ਤੰਦਰੁਸਤ, ਵਧ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੀ। ਕੀ ਹੋਇਆ ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਘੱਟ ਸੀ? ਕੀ ਹੋਇਆ ਉਹ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਸੀ? ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਗਪੋੜ ਸੰਖ ਵਾਂਗ ਮਿਰਗੀ ਵਰਗੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਔਗੁਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ਸ਼ਰੀਫ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ। ਪਛਤਾਉਣ ਦਾ ਹੁਣ ਕੀ ਲਾਭ? ਖੇਤ ਚੁਗ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਦੀ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਈਆਂ। ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਹ ਹੁਣ ਪਿਆਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ? ਉਸਦੇ ਧੋਖੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੇਗੀ? ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੁਆਫ ਕਰੇਗੀ?

ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਦਰੇ-ਅੰਦਰ ਤੜਫਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ-ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਖ਼ੀਰ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਮਾਰੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫਰਸ਼ ਉੱਪਰ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੰਝੂ ਕੇਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸਦੇ ਗੋਡਿਆਂ ਉੱਪਰ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਡੁਸਕਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ''ਮਾਸ਼ਾ ਡਾਰਲਿੰਗ! ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਦੇ ਮਾਸ਼ਾ! ਮੈਥੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ... ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ... ਇਹ ਭੁੱਲ ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ... ਅਣਭੋਲਪੁਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਥੋਂ ਇਹ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ... ਇਹ ਦੌਰਾ ਮੈਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਿਆ ਹੈ... ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾ ਦੌਰਾ ਨਹੀਂ....ਪਿਛਲੇ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦੌਰੇ ਪੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ...ਪਰ ਏਨੇ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਣ.....ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਮਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ....ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ....ਮੈਂ ਏਨੀ ਛੇਤੀ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ...ਜੇ ਮਰਨਾ ਹੁੰਦਾ... ਮੈਂ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ... ਤੂੰ ਵੀ ਮਰੀਜ਼ ਹੈਂ...ਮੈਂ ਵੀ ਮਰੀਜ਼ ਹਾਂ....ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਦੁੱਖ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ....ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਦੁੱਖ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ...ਬਿਮਾਰ ਬੰਦਾ ਹੀ ਬਿਮਾਰ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਲ ਜ਼ਰਾ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਦੇਖ....ਮੈਂ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾ ਪਵਾਂਗਾ....ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸਕਾਨਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨਗੀਆਂ।''

ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਾਂ ਫੜ ਕੇ ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੰਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਪਰ ਵਗ ਰਹੇ ਹੰਝੂ ਚੂਸਦਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਾਰੀਆ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਚੁੰਮਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸੋਫੇ ਉੱਪਰ ਬਿਠਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਉਦਾਸੀਆਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੁਸਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਟਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਭਾਵੁਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ''ਦੇਖ ਮਾਸ਼ਾ, ਮੈਂ ਪਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕੈਡਿਟ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਸ਼ਾ ਸਿਰਫ ਤੇਰਾ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ, ਮੇਰਾ ਵੀ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੁਣ ਪਾਸ਼ਾ ਖਾਤਰ ਜੀਵਾਂਗੇ।''

ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਦੇਰ ਉਹ ਪਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ-ਪਿਆਰੇ ਸੁਪਨੇ ਘੜਦੇ ਹਨ। ਪਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਮਾਰੀਆ ਆਪਣਾ ਪਛਤਾਵਾ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਬਾਰੇ ਏਨੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਗੁਨਾਹਗਾਰ' ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਨਸਾਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲੀ ਬਾਪ ਵਾਂਗ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨੀ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣਨਾ ਉਸ ਲਈ ਗੌਰਵ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਉਸਨੂੰ ਵਰਗੂਕੋਵ ਨਾਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰ ਗੁਣਾ ਵਧ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਰਗੀ ਤਪਦਿਕ ਦੀ ਮਰੀਜ਼ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਪਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੜੇ ਭਾਵੁਕ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਚੁੰਮਦੀ ਹੋਈ ਆਖਦੀ ਹੈ, ''ਫੀਦੀਆ ਡਾਰਲਿੰਗ! ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਲਤ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚੀਆਂ ਸਨ। ਮਨ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਆਖਿਆ ਸੀ...''

ਉਹ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੀ। ਵਗ ਰਹੇ ਹੰਝੂ ਉਸਨੂੰ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਬਸ ਰੋਈ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਤੀ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰੀਆ ਵੀ ਉਸ ਵਾਂਗ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਔਰਤ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਮਨ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਖਦਾ ਹੈ, ''ਮਾਸ਼ਾ! ਛੱਡ ਹੁਣ ਇਹ ਰੋਣਾ ਧੋਣਾ, ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਇਕੱਠੇ ਤੁਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਸਦੇ-ਹੱਸਦੇ ਤੁਰਨਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਆਪਾਂ ਸਾਇਬੇਰੀਆ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਸਤੇ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਮੇਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਰਾਇਲਟੀ ਮਿਲਿਆ ਕਰੇਗੀ, ਆਪਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬੰਗਲਾ ਬਣਾਵਾਂਗੇ..।''

''ਬੱਸ ਕਰੋ ਡਾਰਲਿੰਗ....ਤੁਸੀਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਲੋਕ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ... ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਾਂ ਇਸ ਉਜਾੜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਾਂਗੇ....ਪੀਟਰਜ਼ਬਰਗ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਾਂਗੇ....ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਕਿੰਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣਗੇ....ਤੁਹਾਡੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਹੋਣਗੇ....ਆਪਾਂ ਇਕੱਲ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ....।''

ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ, ਉਹੀ ਘਰ ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਮਹਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਹਿ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸੰਗਤੇਂ ਆਬਾਦ ਰਹੈਂ, ਆਵਤੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਰਹੈਂ, ਬੁੰਗੇ ਝਲਾ ਝਲ ਰਹੈਂ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕੇ!
ਲਾਗਤੇ ਦੀਵਾਨ ਰਹੈਂ, ਗਾਵਤੇ ਸੁਜਾਨ ਰਹੈਂ, ਝੂਲਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਰਹੈਂ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੇ!

ਪੰਥ ਕੀ ਜੀਤ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

3636 Murillo Ave. San Jose 95148

ਫੰਡ ਇਕੱਤਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਧਨੋਤਾ, ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਧਨੋਤਾ ਅਤੇ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ

ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੜਾਅ

ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਉ,

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋ, ਇਸ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਆਪ ਸਰਬੱਤ ਮਾਈ-ਭਾਈ ਦੇ ਬਹੁਮੁੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ, ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ, ਲੰਗਰ ਹਾਲ, ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਸੋਈ, ਲਇਬਰੇਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਥੋਂ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਚਲ ਰਹੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਕਮਰੇ, ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਮਰੇ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦਾਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ, ਮਿੱਥੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਅਕਤੂਬਰ 2009 ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਖੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਜੁੜੇ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੁਝ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 4 ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਕਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਤੇ ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰ, ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ, ਭਾਈ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਗੁਪਤ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ 51 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ 7 ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲੈ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ। ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਪਲੇਕ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੇ ਕਮਰੇ ਉਪਰ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਇੱਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 18 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਇੱਕ ਘਰ ਸਮੇਤ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੈ। 10 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਢਾਈ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੋਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗਤ ਕੋਲੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਾਸਾਂ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਜੀ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉ ਜੀ!

ਨੋਟ:- ਕੈਸ਼ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪ ਜੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰੀ ਡੋਨੇਸ਼ਨ, ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਡੀਟੱਕਸ਼ਨ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਸਾਈਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ

ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (408-568-0034)
ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ (408-406-0703) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਬ-ਸਾਈਟ: www.sikhgurudwarasj.org ਈ-ਮੇਲ: sjgurudwara@sbcglobal.net